

Advokaten

A man in a dark suit and blue shirt stands with his arms crossed in a city square. Behind him is a tall, grey stone monument topped with a statue. The background shows a city street with colorful buildings and a church with a green spire under a cloudy sky.

| ADVOKATBLADET | NR. 2 2017 | 97. ÅRGANG |

INNTÆKTENE FALLER for advokater i flere norske byer

– Gjennomsnittsadvokaten i små firmaer sliter, sier Kyrre Osmundsen,
leder av Trøndelag krets.

Nye, spennende bokutgivelser!

Marte Eidsand Kjørven

Ytelse av investeringstjenester til forbruker

Verdipapirrettslige, kontraktsrettslige og erstatningsrettslige krav til atferd

Forbrukere blir stadig mer aktive på verdipapirmarkedene og de tilbys et bredt spekter av til dels kompliserte, og risikofylte produkter og tjenester. Mange forbrukere har fått erfare at gode råd har blitt dyre, når sparing blir til tap. Kan forbrukeren holde finansinstitusjonen ansvarlig for tapet? Forfatteren trekker opp grensen mellom forbrukerens ansvar for egne investeringsbeslutninger på den ene siden, og finansinstitusjonens plikter og ansvar på den andre.

Kr 599,-

Jens Edvin A. Skoghøy

Twisteløsning

3. utgave

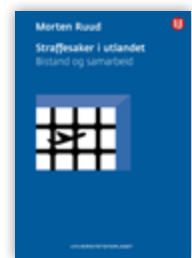
I denne boken blir alle viktige allmennprosessuelle spørsmål grundig behandlet med henvisninger til lovforarbeider og rettspraksis. Målgruppen for boken er først og fremst dommere og advokater, men også studenter vil ha stor nytte av den. 3. utgave følger 2. utgave, som kom i 2014, men er ajourført med ny lovgivning og rettspraksis frem til utgangen av oktober 2016.

Kr 1 799,-

Morten Ruud

Straffesaker i utlandet

Bistand og samarbeid

Boken er rettet mot alle som kommer i befatning med straffesaker i utlandet, som advokater, politi, øvrige myndigheter og pårørende. Stadig flere norske borgere reiser utenlands, både på ferie og i arbeid. Det fører også til at flere blir involvert i straffesaker i utlandet, enten som offer eller som mistenkt. Media har jevnlig oppslag om slike situasjoner. *Straffesaker i utlandet. Bistand og samarbeid* tar for seg spørsmålene om hvilken hjelp man kan få fra norske myndigheter, og hvilke begrensninger som gjelder.

Kr 499,-

Hans Sevatdal

Per Kåre Sky og Erling Berge (red.)

Eigedomshistorie

Hovudlinjer i norsk eigedomshistorie frå 1600-talet fram mot nåtida

Boka handlar om eigedomshistoria i Noreg i eit rettsleg perspektiv, frå 1600-talet fram til nåtida. Forfatteren viser blant anna at kva som vert rekna som eigedom, og kva konsekvensar det har å vere rekna som eigar, varierer over tid og etter kva stad ein studerer. Hans Sevatdal, mangeårig professor ved NMBU, gjekk bort den 12. september 2015, 75 år gamal. Sevatdal var då nesten ferdig med manuset til denne boka. Etter felles innsats frå fleire bidragsytarar har redaktørane Sky og Berge ferdigstilt boka slik dei vonar Sevatdal ville likt å sjå den.

Kr 599,-

Andreas Føllesdal, Morten Ruud og Geir Ulfstein (red.)

Menneskerettighetene og Norge

Rettsutvikling, rettsliggjøring og demokrati

De internasjonale menneskerettighetene diskuteres både internasjonalt og i Norge. Noen mener at beskyttelsen av disse rettighetene ikke er gode nok. Andre hevder at det har gått inflasjon i hva som kalles menneskerettigheter, og at det internasjonale systemet gjør store inngrep i hva som bør overlates til nasjonale, demokratiske organer. Bokens forfattere kommer fra samfunnslivet og fra juridiske fagmiljøer. Resultatet er en bred gjennomgang av rettighetenes betydning, som grunnlag for en mer opplyst debatt.

Kr 599,-

Einar Harboe og Marianne Brockmann Bugge

Skatteforvaltningsloven

Kommentarutgave

Denne lovkommentaren inneholder skatteforvaltningsloven med forskrifter. Regelverket er kommentert av skattejurister med omfattende praksis fra det private næringsliv og skatteforvaltningen. Boken er skrevet med tanke på Skatteetaten, revisorer, regnskapsførere og advokater. Den er det sentrale hjelpemiddel ved behandlingen av spørsmål i tilknytning til skatteforvaltningsloven.

Kr 1 499,-

Innhold

- 4 Fast forsvareroppdrag er personlige
- 6 Ny aksjelov: – Villedende og i motstrid
- 8 Rett fra skolebenken til årets sak
- 10 – Ingen, heller ikke dommere eller psykologer, er bedre til å vurdere om en person snakker sant
- 12 – For mye fokus på etikk – for lite på rett og galt!
- 14 Advokatfullmektig fikk ikke veiledning
- 16 Skaper ny møteplass for Innlandets jusmiljø
- 18 Angrer ikke på at han flyttet hjem
- 24 Vil avskaffe minstestraft
- 25 Store forventninger til fersk minister
- 26 – Vi må måle Amundsen på det han gjør nå
- 28 Tok jussen uten å følge forelesningene
- 30 IBA anklager Trump for å undergrave rettssikkerheten
- 42 – Løs konflikten, ikke saken
- 47 Nekrolog
- 48 Fikk støtte i britisk høyesterett i tortursak
- 50 – Menneskerettigheter er bra for business
- 51 Fremtidsdebatt og Susanne Sundfør

Tema

- 20 Lønningene faller i Trondheim, Tromsø og Kristiansand
- 22 Fullmektigenes lønn øker mest

Fast stoff

- 39 Bøker og lesestoff
- 41 JUS
- 45 Generalsekretærens kommentar
- 46 Debatt
- 52 Jussbuss
- 53 Advokatansvar
- 54 Månedens advokat
- 56 Folk & Forum
- 64 Advokater i nyhetene
- 66 Sosiale medier

Gule sider:

Midt i bladet (riv ut) eller les som eblad med aktive lenker til dommene på www.advokatbladet.no

Forsidefoto: Thor Nielsen

Redaksjonen avsluttet 15.2.2017

www.advokatbladet.no

www.facebook.com/Advokatbladet

@Advokatbladet

@Advokatbladet

Et Oslo-problem?

HOVEDSTYRET i Advokatforeningen har vedtatt at faste forsvarer- og bistandsadvokatoppdrag er personlige, og ikke bør gis videre (se side 4).

IFØLGE Marius Dietrichson, leder i Forsvarergruppen, er det først og fremst et Oslo-problem at enkelte faste forsvarere gir oppdragene videre, og gjelder ikke for resten av landet, hevder han. Men de to advokatene som, uavhengig av hverandre, har henvendt seg til Advokatforeningen og bedt foreningen om å avklare spørsmålet, er ikke fra Oslo.

DA HOVEDSTYRET debatterte saken, var det flere av medlemmene som ga uttrykk for at faste forsvarere også utenfor hovedstaden ga tildelte oppdrag videre til advokatfullmektiger og kontor-kolleger.

HAR DU OPPLEVD at faste forsvarere eller faste bistandsadvokater utenfor Oslo har gitt oppdrag videre? Vi i redaksjonen ønsker å følge opp saken, og hører gjerne fra deg.

DA STRAFFEPROSESSLOVUTVALGETS leder Runar Torgersen på Forsvarergruppens høstseminar i 2015 fortalte at utvalget vurderte å foreslå at fast forsvarer-ordningen skulle skrotes, og at alle kvalifiserte advokater som ønsket kunne melde seg som fast forsvarer, var det flere i salen som støttet forslaget.

UTVALGET delte seg på midten da den la frem sin innstilling i november i fjor: Den ene halvdel ønsker å beholde dagens ordning, mens den andre, med Torgersen i spissen, mener den gir såpass store økonomiske fordeler at det er rimelig at alle kvalifiserte advokater får slippe til.

FORSLAGET er nå ute på høring.

PÅ HØRING er også forslag til ny aksjelov. Advokatforeningen har levert en høringsuttalelse som gir ramsalt kritikk til flere av forslagene (se side 6). Ifølge høringsuttalelsen samsvarer ikke lovforslaget med god lovgivning.

LOVUTVALGET for selskapsrett har gjort et formidabelt stykke arbeid med uttalelsen, og peker på en rekke utydigheter i lovforslaget som etter deres mening kompliserer heller enn forenkler.

I fjor avga Advokatforeningens 27 lovutvalg hele 120 høringsuttalelser. Lovutvalgene fortjener honnør for sin innsats for rettsksamfunnet.

NINA SCHMIDT
REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Ulvedebatt blant jurister

Norsk forening for miljørett inviterer advokater, dommere, professorer og byråkrater til stiftelsesmøte 21.mars. Temaet for det aller første møtet er «Ulv i Norge – hva er rett?», og innledere er jusprofessor Inge Lorange Backer

og advokat i Lund & Co, Stein Erik Stinessen.

– Formålet med å stifte en egen forening for miljørett er å skape en arena der jurister og andre interesserte kan komme sammen på tvers av profesjoner for å diskutere et

rettsområde som blir stadig viktigere både juridisk og rent faktisk, sier sier jusprofessor Inge Lorange Backer ved Universitetet i Oslo.

Initiativtagerne mener det er et stort behov for en slik møteplass.

– Det har vært mange meninger om adgangen til å felle ulv i og utenfor ulvesonen. Sammenligninger av bestemmelser i naturmangfoldloven, rovviltforskriften, Bernkonvensjonen og habitatdirektivet utgjorde

den vesentlige delen av miljøvernminister Vidar Helgesens redegjørelse til Stortinget. Derfor er rovdyr og ulv valgt som det faglige temaet på det første møtet, sier advokat Stein Erik Stinessen.

Planen er at foreningen skal arrangere fagmøter med ulike temaer noen ganger i året. Stiftelsesmøtet arrangeres på Institutt for offentlig rett, Domus Bibliotheca ved Det juridiske fakultetet i Oslo tirsdag 21.mars klokken

16.30. Det er professorene Hans Christian Bugge og Inge Lorange Backer ved juridisk fakultet i Oslo og Nikolai K.Winge ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet i Ås som har tatt initiativ til foreningen.

Flere melder fra om hvitvasking

Dobbelt så mange advokater meldte fra til Økokrim om mistanke om hvitvasking i 2016 som i 2015, viser tall Dagens Næringsliv har innhentet fra Enheten for finansiell etterretning i Økokrim. Men fortsatt er tallene lave; bare tolv advokater meldte fra i fjor.

Spesielt fra eiendomsめglere har antall rapporter økt: Fra 45 i 2015 til 134 i 2016.

«Økokrim ser i mange straffesaker at deler av utbyttet fra straffbare handlinger blir kanalisert til fast eiendom. Det er en betydelig fare for at også eiendom blir brukt til hvitvasking, sier avdelingsleder Sven Aril Damslora til avisen.

Strid om gave

Milliardær Morten Klein, som har tjent store penger på Norgesautomaten.com, står bak en penge-gave til Byåsen håndballklubb på én million kroner, melder Adresseavisen. Gaven vekker reaksjoner i Norges håndballforbund.

– Det de har spurt oss om var om det var greit at en privatperson kunne gi oss en gave. Det er jo selvsagt OK. Når det så kommer frem at et utenlandsk spillerskap står bak, er det noe vi overhodet ikke har sansen for. Det er en vesentlig forskjell på om pengene er gitt av en privatperson eller et spillerskap, sier forbundets generalsekretær Erik Langerud til Adresseavisen.

Forbundet kan ikke nødvendigvis kreve at gaven betales tilbake: Idrettsadvokat Gunnar Martin Kjenner sier til VG at det er tradisjon for slike gaver i idretten, og at det bør være kurant så lenge det ikke stilles krav til eksponering.

– Spørsmålet blir om det er i tråd med alminnelig norsk lov, og slik det fremstilles her, så er det nok det. Dersom dette likevel egentlig handler om reklame, så er det norsk lov de opptre i strid med, ikke idrettens regelverk, sier Morten Justad Johnsen i Bull og co.

Samtykke ved sex

I Sverige foreslår utredningen «Ett starkare skydd för den sexuella integriteten» (SOU 2016:60) en såkalt samtykkelovgivning ved sex, samt å innføre prinsippet om kriminell uaktsomhet i loven. Det svenske advokatsamfundet er svært kritisk til forslaget. «Foreningen deler kommisjonens oppfatning om at seksuelle handlinger bør bygge på frivillighet, gjensidighet og respekt, men avviser utvalgets forslag om samtykkelovgivning, og motsetter seg en parallell innføring av kriminell uaktsomhet», skriver Advokatsamfundet i en høringsuttalelse.

Utvalgets forslag innebærer at samtykke om frivillighet skal innhentes for hvert nytt steg eller stadium av en seksuell handling. «Dette betyr en stor uforutsigbarhet for den enkelte med hensyn til hvilke tiltak innenfor rammen av en seksuell handling som anses å kreve et nytt samtykke. Denne juridiske usikkerheten betyr at en person kan være i fare for å få en lang fengselsstraff fordi han eller hun ikke forstår at det har skjedd en overgang til et nytt moment», skriver Advokatsamfundet.

Utvalgets foreslår at frivillighet skal uttrykkes i ord eller handling.

«Etter Advokatsamfundets oppfatning vil det da, ifølge forslaget, bli nødvendig for en part å få en muntlig bekreftelse på frivillighet for ikke å risikere å gjøre seg skyldig i et lovbrudd. (...) Med tanke på at seksuell omgang normalt preges av gjensidig kommunikasjon gjennom handlinger og ikke gjennom ord, risikerer forslaget å være alt for teoretisk utformet og savner en nødvendig forankring i virkeligheten», heter det i høringsuttalelsen.

Fast forsvareroppdrag er personlige

Advokater som er oppnevnt som faste forsvarere eller faste bistandsadvokater, bør ikke gi oppdraget videre til andre advokater eller fullmektiger, har Hovedstyret i Advokatforeningen vedtatt.

TEKST: NINA SCHMIDT

«Advokatforeningen vil understreke at oppdrag som følger av vervet som fast forsvarer eller fast bistandsadvokat er personlig. Slike oppdrag bør ikke omfordres til andre advokater.»

Slik er ordlyden i vedtaket som Hovedstyret banket igjennom på sitt første møte i 2017.

I 2013 tok Oslo tingrett stikkprøver av 169 tildelingssaker, og fant da at litt over halvparten av sakene (51,5 prosent) endte hos kontor-kolleger av de faste forsvarerne. NRK gjorde en tilsvarende sjekk over en tremåneders periode i fjor av om lag åtti tildelingssaker, og fant at nesten hver femte sak ble tatt av en kontor-kollega av den som var oppnevnt.

To advokater har, uavhengig av hverandre, kontaktet Advokatforeningen og bedt om en avklaring av hvordan ordningen med faste forsvarere og faste bistandsadvokater skal praktiseres.

UKLART RETTSKILDEBILDE

I notatet som ble fremlagt i Hovedstyrets møte (som kan leses på Advokatforeningens nettsider), fremgår det at reglene om faste forsvarere ikke gir en klar løsning. For eksempel sier straffeprosessloven § 103, annet ledd, følgende: «Er det ikke anledning til å oppnevne en av de faste forsvarere, kan det oppnevnes en annen som kunne ha vært valgt til forsvarer. Det samme gjelder når det finnes ønskelig for å unngå forsinkelse av saken.»

Men i forarbeidene heter det blant annet at det «kunne med fordel markeres i loven at vedkommende (forsvarer) så vidt mulig selv skal utføre vervet».

I et brev fra Oslo tingrett fra mai 2013 til domstolens faste forsvarere, stod følgende: «Det understrekes at dere ikke kan si ja til en tildelings-sak hvis dere ikke har anledning til å møte på tidspunktet for hovedforhandlingen. Det er ikke anledning til å motta

tildelingssaker for videre fordeling på kontoret.»

OSLO-PROBLEM

Leder av Forsvarergruppen, Marius Dietrichson, mener

– I mange land blir faste forsvarere sett på som statens forlengede arm. I Norge er situasjonen motsatt. De beste forsvarere er ofte de faste forsvarerne, og nyter stor tillit, sier leder i Forsvarergruppen, Marius Dietrichson. Her faste forsvarere i Oslo tingrett. Fra venstre øverst Mette Yvonne Larsen, Frode Sulland, John Christian Elden, Arne Gunnar Aas, Knut Rognlien. Fra venstre nederst Petar Sekulic, Solveig Høgtun, Aase Sigmond, Marijana Lozic og Ellen Holager Andenæs.

at det bare er i Oslo at faste forsvarere ikke tar alle tildelingssakene selv.

– Kritikken mot forholdene i Oslo bygger på at siktedes valg av ny forsvarer skal være påtvunget klienten av hans opprinnelige faste forsvarer, og ikke er et ønske klienten selv har. Jeg er ikke kjent med materiale som underbygger en slik forutsetning. Uansett, argumentene mot praksisen i Oslo tingrett gjelder ikke for resten av landet, og er dessuten kun et håndhevingsproblem, sier Dietrichson.

– I den grad ordningen i Oslo ikke etterleves, bør det reageres mot den enkelte advokat, ikke mot ordningen som skal sikre at siktedes gis en kvalitativ god forsvarer, sier Dietrichson.

Fast forsvarer- og fastbistandsadvokat-ordningene er under press. I forslaget til ny straffeprosesslov foreslår fem av utvalgsmedlemmene at ordningene utvides betydelig, mens den andre halvdel av utvalget mener at dagens ordning fungerer bra, og bør videreføres.

Mange ledige verv

Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett har ledig 15 verv som faste bistandsadvokater med tiltredelse fra og med juli 2017. Søknadsfristen er 23.februar.

Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett har le-

dig åtte verv som fast forsvarer. I utlysningsteksten heter det at «vervet er personlig, og innebærer plikt til å inngå i en turnusordning, også i ferieperioder». Vervet er et åremål på 6 år, med adgang til gjenoppnevning.

Forsvarergruppen mener at ordningen med faste forsvarere bør videreføres i en eller annen form av hensyn til den siktedes interesser, sier Marius Dietrichson.

– Den siktede har etter menneskerettighetene ikke bare krav på en advokat, et forsvar, men også på en tilstrekkelig kyndig forsvarer. Det bør derfor være en form for kvalitativ vurdering av de forsvarere som staten gir i oppdrag å forsvare en siktet.

Han er enig i at listen over faste forsvarere kan utvides til å omfatte flere.

FASTE FORSVARERE

Et knippe av landets faste forsvarere:

Ole J. Devold
Monica Haugdal
Berit Knudsen
Ole Petter Breistøl
Borgar Andreas Veiding
Cecile Nakstad
Trond Dyvik
Anders Brosveet
Kristin Morch
Vegard Lien
Even Rønvik
Thorer Ytterbøl
Jan Erik Myrvold
Dag Svensson
Erling Flisnes
Tone Nilsen Skålevik
Egil Jordan
Frode Jæger Folkestad
Egil Malm
Trond Pedersen Biti
Stein Rønning

Ny aksjelov:

– Villedende og i motstrid

Advokatforeningen er svært kritisk til flere punkter i forslag til ny aksjelovgivning, og peker på at lovteksten flere steder ikke tilfredsstillende kravene til god lovgivning.

TEKST: NINA SCHMIDT

Regjeringen vil forenkle aksjelovene og stiftelseslovene. Et utvalg ledet av BI-professor Tore Bråthen foreslår i NOU 2016:22 (Aksjelovgivning for økt verdiskapning) blant annet disse endringene i aksjeloven og allmennaksjeloven:

- Kravet til minste aksjekapital reduseres fra 30.000 kroner til 1 krone.
- Økt bruk av elektroniske løsninger.
- Krav om en rekke særattestasjoner oppheves.
- Oppbevaringstid for selskapsdokumentasjon reduseres til fem år.
- Styrets handleplikt ved tap av egenkapital forenkles og presiseres.
- Vesentlige endringer i aksjelovene § 3–8 om avtaler mellom selskapet og aksjonærer eller medlemmer av selskapets styre.
- Forenklede regler for aksjeselskaper hvor alle aksjonærene er styremedlemmer. I en rekke sakstyper skal generalforsamlingen kunne treffe beslutning uten styrets forutgående forslag.

Advokatforeningen er positiv til å «forenkle aksjelovgivningen med tanke på å lette de økonomiske og administrative byrdene for selskapene», skriver foreningen i en omfattende høringsuttalelse, som er forelagt Lovutvalget for selskapsrett, ledet av Wikborg Rein-partner Filip Truyen.

OVERSER KREDITORENE

Foreningen er derimot kritisk til at Bråthen-utvalget har det foreningen mener er et «selskaps- og aksjeeierperspektiv», og «savner en generell drøftelse av og om i hvilken utstrekning de forslag som fremmes svekker kreditorvernet, og savner også en nærmere avveining av de

ulike kryssende interesser mot kreditorinteresser i enkeltforslagene».

Advokatforeningen mener at særlig forslagene om større grad av «formløshet» [«hensiktsmessig måte»] i kommunikasjonsform og «sammenfall av styret og generalforsamlingen» vil kunne bidra til å skape uklare ansvarsforhold, bevisutfordringer og dermed et svekket kreditorvern i søksmålssituasjoner», heter det i høringsuttalelsen.

«DIREKTE MOTSTRID»

«Lovgivning gjennom forarbeidene bør unngås. Langt mindre må det være direkte motstrid mellom uttalelser i forarbeidene og selve lovteksten. Forenkling bør gå ut på enkelhet for bruker, ikke lovgiver.

«I BESTE FALL VILLEDENDE»

Advokatforeningen peker på en rekke utydigheter i forslaget, her er et lite utvalg:

Om selskapets og aksjeeiernes meldinger:
«Advokatforeningen er enig i at lovgivningen bør legge til rette for bruk av elektronisk kommunikasjon. (...) Når det knytter seg rettsvirkninger til en melding, typisk meldinger som er avgjørende for frister, er hensynet til notoritet viktig (...) Etter vår syn ivaretar ikke uttrykket på en «hensiktsmessig måte» i utkastets § 1-6 første ledd dette hensynet.»

Om oppbevaring av selskapsdokumentasjon:

Styre- og generalforsamlingsprotokoller skal kunne kastes etter fem år, foreslås det. Dette er foreningen sterkt uenig i, og mener forslaget er «i beste fall villedende», og viser til «den betydning dokumentene kan ha som bevis i etterfølgende ansvarssaker og andre saker der selskapet, selskapets tillitsvalgte, aks-

Lovutvalget for selskapsrett består av Filip Truyen (bildet), Atle Degré, Gudmund Knudsen, Åse Koll Lunde, Tor Bechmann og Kåre Idar Moljord. Foto: Privat

Aksjelovene har en svært bred og sammensatt brukergruppe. Behovet for klarhet og forutsigbarhet må ikke undervurderes. At en lovbestemmelse er enkel, behøver ikke å bety at regelen som skal utledes fra den er klar», skriver foreningen.

«Etter å ha gjennomgått utredningen tilfredsstillende ikke utredningen på alle punkter kravene til god lovgivning som er nevnt i avsnittet over. Vi omtaler nedenfor flere steder der det ikke er samsvar mellom utvalgets premisser og lovteksten, eller der utvalgets intensjon ikke er reflektert i lovteksten. Dette skaper en uheldig usikkerhet om hva den aktuelle rettsregelen går ut på, og motvirker således ønske om forenkling av regelverket», skriver foreningen.

jeeierne eller andre med tilknytning til selskapet er involvert.»

Om bekreftelse av aksjeinnskuddet:

«Utkastet åpner for at revisor, finansinstitusjon og advokat skal kunne bekrefte innbetaling av aksjeinnskuddet uansett om dette er gjort opp i penger eller andre verdier. Dette er direkte i motstrid med motivene, som – i likhet med gjeldende rett – begrenser adgangen for finansinstitusjon til å bekrefte innbetaling av aksjeinnskuddet til der hvor aksjeinnskuddet gjøres opp i penger. Slik bør det under enhver omstendighet også være for advokater.»

Om å redusere aksjekapitalen til 1 krone:
«Advokatforeningen er enig med utvalget i at aksjekapitalen har liten eller ingen betydning for selskapets kreditorer. (...) Vi vil likevel peke på at det har vært oppslag i pressen som kan tyde på en sammenheng mellom ufunderte selskapssetableringer og lav aksjekapital.»

Ny faglitteratur – fra noen av Norges fremste jurister

**HOLD DEG
OPPDATERT**

Vergemålsloven og utlendingsloven kapittel 11 A med kommentarer

Eldbjørg Sande, Trine Eli Linge
og Mona Choon Rasmussen

En grundig innføring i de nye reglene om vergemål og representantordningen for enslige mindreårige asylsøkere.

Tomtefesteloven med kommentarer

Toril G. Kjøllesdal, Thomas Andersen
og Harald O. Sletner

Tomtefesteloven gir regler for tomteleie hvor leieren (festeren) har eller skal ha hus på grunnen.

Straffesaksbehandling i tingrettene

Tor Langbach

En innføring og veiledning i ulike rettslige og praktiske spørsmål i forbindelse med straffesaker.

Merverdiavgift i et internasjonalt perspektiv

Cecilie Aasprong Dyrnes
og Anders B. Mikelsen

I denne boken drøftes en rekke sentrale merverdiavgiftsrettslige problemstillinger knyttet til handel over landegrensene.

Rett fra skolebenken til årets sak

Advokatfullmektig Pernille Edh Hasselgård (25) avsluttet studiene i fjor sommer. I september ble hun kastet rett inn i den omfattende Holship-saken – og vant. Nå er saken kåret til «Årets advokatprestasjon» av Finansavisens jus-bilag.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

De to advokatfullmektigene Pernille Edh Hasselgård og Ane Bergo var sentrale på advokat-laget i Holship-saken som ble avgjort i Høyesterett i januar. Nå blir de hyllet i ny kåring.

– Disse dyktige kvinnene hjalp oss med å vinne saken mot en svært stor overmakt, altså LO, Norsk Transportarbeiderforbund, samt Staten ved Arbeids- og sosialdepartementet og regjeringsadvokaten. Det er blitt mye moro ut av Holship-saken – en sak ingen trodde vi skulle vinne, sier Nicolay Skarning, som ledet kontorets Holship-team.

FULLVERDIG

Sammen med Jan Erik Sverre og Kristin Hjelmaas Valla utgjorde han partnerne i saken. I Kvale er de opptatt av å trekke frem at hele advokat-teamet står bak seieren. Ane Bergo, som nylig begynte i jobb hos Sivilombudsmannen, jobbet med saken i flere år. Pernille Edh Hasselgård (25), som startet i Kvale så sent som i september 2016, etter å ha avsluttet jus-studiene samme måned, var den andre fullmektigen. Hun synes det var spennende å få delta i en så omfattende og prinsipielt viktig sak.

– Jeg har satt stor pris på å få lov til å bidra med min kompetanse i saken.

Den har naturlig nok vært fersk, og ettersom EU-rettsområdet stadig er i utvikling, er det nok ekstra viktig å være oppdatert der. Jeg dro stor nytte av kunnskapen jeg tilegnet meg under min LLM i London på siste studieår. Samtidig føler jeg meg heldig som har fått jobbe i et lag med så dyktige og erfarne advokater, sier Hasselgård.

– For å klare å yte maksimalt når man kommer inn såpass fersk, er samarbeidet med partnerne og de andre fullmektigene nødt til å fungere. Jeg var heldig som havnet i dette teamet som fungerte så bra, og tok meg så godt imot fra dag én påpeker fullmektigen.

– HOPP I DET

Hun råder andre fullmektiger som skal inn i større saker til å kaste seg ut i det. – Mitt tips må være ikke å være redd for å prøve og ta i et tak, og å tørre å hoppe ut i det med en gang, fastslår Kvale-fullmektigen.

Å bli kastet inn i saken som 24-åring har bydd på noen morsomme episoder.

– Som da jeg kom gående inn i Høyesterett, og en ansatt der tok det for gitt at jeg var skoleelev. Han ble nok litt overrasket da jeg spaserte inn i advokatrommet. Men jeg synes bare det var gøy!

– Jeg hadde inntrykk av at Kvale var et jordnært og hyggelig firma – og det har absolutt levd opp til forventningene. Her bygger vi hverandre opp, sier advokatfullmektig Pernille Hasselgård i Kvale.

Kvale-fullmektigen opparbeider seg nå erfaring gjennom arbeid med andre saker.

– Jeg føler jeg har veldig mye ugjort, men et naturlig mål er selvfølgelig å få advokatbevilling etter hvert.

– Frister det å bli partner om noen år?

– Ja, jeg har selvfølgelig tenkt på det, og synes det virker som en utrolig spennende jobb. Det fordrer at man jobber hardt over mange år. Akkurat nå fokuserer jeg på å sette meg inn i stadig nye saker – og å lære noe nytt hver dag, sier Hasselgård.

ÅRETS ADVOKATPRESTASJON

Disse advokatene hedres i Finansavisens kåring:

Nicolay Skarning, leder Arbeidslivsavdelingen.

Kristin Hjelmaas Valla, leder Konkurranserettsavdelingen.

Jan-Erik Sverre, nestleder Arbeidslivsavdelingen.

Eva Karine Løchstøer, leder Prosedyreavdelingen.

Pernille Edh Hasselgård, arbeider i Konkurranserettsavdelingen.

Ane Bergo, arbeidet i Arbeidslivsavdelingen.

PRØVETILGANG
www.rechtsdata.no

Rettsdata Total

– ditt komplette juridiske arbeidsverktøy

Norsk Lovkommentar

Kommentarer til alle Norges lover, med utdypende forklaring til lovparagrafene.

Maler og verktøy

Dokumentmaler med dialogbokser for rask utfylling, samt veiledninger.

Rettskilder

Relevante rettskilder, med fordypning innenfor flere rettsområder.

Faglitteratur

Omfattende samling med over 125 kommentarutgaver og juridiske fagbøker.

Leveres som tillegg.

NOEN AV VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE OG BIDRAGSYTERE

BAHR

SCHJØDT

Deloitte

Universitetet i Stavanger

Forsberg

RADER

ADVOKATFIRMA ELDEN

BURKELAND, LANG & CO ADVOKATFIRMA

Haavind

BI

GRETTE

SELMER

DLA PIPER

UiO Universitetet i Oslo

HJORT

Wiersholm

– Ingen, heller ikke dommere eller psykologer, er bedre til å vurdere om en person snakker sant

Hva kan en traumatisert person huske om overgrep langt tilbake i tid? Hvordan kan man forebygge forutinntatthet?

TEKST OG FOTO: HANNE EIDE ANDERSEN

Det var noen av spørsmålene som ble belyst på Advokatforeningens debattmøte om traumer og hukommelse på Litteraturhuset i Oslo i begynnelsen av februar.

– Traumeminner er robuste. En voldtekt er vanskeligere å glemme enn nøytrale hendelser, sa forsker Ines Blix ved Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress, en av de fire ekspertene i panelet.

Hun forklarte hvordan man både kan ha såkalte påtrengende minner om detaljer man helst vil glemme, som lukten av en gjerningsmann, og samtidig ha problemer med å huske hvor i huset en voldtekt skjedde.

– Mange får også «overgenerell hukommelse», altså dårligere på å huske spesifikke, episodiske minner, og heller husker det man har opplevd som mer generelle eller kategoriske minner, forklarte Blix.

GA RÅD TIL ADVOKATER

Traumenes innvirkning på hukommelsen kan ha store konsekvenser både for den traumatiserte og eventuelle rettsprosesser. Psykolog og spesialrådgiver

Trine Anstorp ved RVTS Øst (Regionalt ressursenter for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) påpekte at kun et par av hennes overgrepsutsatte klienter har vært i stand til å fortelle om hendelsene på en måte som oppfattes som troverdig fra starten av.

– Mange har store problemer med å lage sammenhengende, språklige fortellinger om de traumatiske erfaringene, sa Anstorp.

Hun ga råd til advokatene om enkle samtaleteknikker i møte med sterkt traumatiserte klienter.

PRESTESAKEN

Spesialist og professor i klinisk psykologi ved Universitetet i Oslo, Annika Melinder, har lang erfaring som sakkyndig, og tok for seg implikasjoner av hukommelsesproblemer som følge av traumer i rettslig sammenheng.

– «Prestesaken» reiser på nytt spørsmål om bekreftelsesfellen og hukommelsesproblematikk hos sårbare individer, sa Melinder.

Siste utgave av Psykologitidsskriftet tar for seg en sak der en prest ble dømt til ni års fengsel og til å betale 1,8 mil-

lioner kroner i erstatning for overgrep mot sin stedatter. I saken, som er blitt avvist av Gjenopptakelseskommisjonen, var stedatterens forklaring, og en sakkyndigrapport som talte sterkt for hennes troverdighet, grunnlag for domsslutningen. Nå får rapporten slakt av en rekke eksperter.

BEKREFTENDE FORUTINNTATTHET

Melinder fremholdt at det er bred enighet i forskningen om at bekreftende forutinntatthet er fremtredende hos alle, og at ingen, heller ikke dommere eller psykologer, er bedre til å vurdere om en person snakker sant eller ikke.

Melander stilte spørsmål ved hvordan bekreftende forutinntatthet utfordres i etterutdanningsprogrammer for sakkyndige, i oppfølgings- og veiledningsordninger etter gjennomført program, og i kvalitetssikringen som Barnemedisinsk kommisjon og Den rettsmedisinske kommisjon skal gjøre.

– Høy grad av profesjonalisme ville tilsi at eksperter inntok en mer falsifiserende holdning til materialet som skal vurderes, men ofte ser man det motsatte, som i prestesaken, sa Annika Melinder.

Psykologiprofessor Annika Melinder (til venstre) og traumatisk stress-forsker Ines Blix snakket om hvordan traumer innvirker på hukommelsen.

Råd til samtale med traumatiserte

- Tilrettelegg for at klienten ikke trigges ekstra under avhør eller i retten (for eksempel over griper ute av rettslokalet).
- Bli enig med klienten om «kjøreregler» som fremmer trygghet, oversiktighet, forutsigbarhet («hva er til hjelp for deg når du blir urolig?»)
- Legg merke til hva klienten tåler – foreslå gjerne et stopp-signal som klienten kan bruke når noe blir for mye.

Ved hjelp av disse rådene, kan klienten både åpne opp og lukke igjen for påtrengende minner. Detaljene i erfaringene kommer når klienten er mer trygg, stabilisert og tilstede.

(Råd fra psykolog Trine Anstorp.)

Kunnskaps-hull i domstolene

– Jeg er urolig for at uskyldige dømmes fordi rettens aktører ikke kan nok om hukommelse, sier advokat Unni Fries.

– Jeg opplever stadig vekk at domstolene og fagdommere etter min mening er for lite kritiske når de godtar forklaringer som bevis, fordi de ikke er mer oppdatert på forskning på hukommelse og menneskers begrensede evne til å vurdere folks pålitelighet, sier Fries.

Advokat Fries mener at både dommere og psykologer må bli

bedre til å sortere rollene til terapeutene i retten.

– Det er irrelevant om behandlingen fester lit til pasientens forklaring. Men mange, også sakkyndige, tar stilling til skyldspørsmålet ut i fra sin oppfatning av klienten, sier hun.

Mange forholder seg for eksempel til fortregning som et faktum, selv om det nå er bred enighet blant forskere om at traumer fester seg bedre i hukommelsen enn andre opplevelser, sier hun.

Advokat Unni Fries har vært forsvarer i en rekke overgrepsaker, og tok ordet da det ble åpnet for spørsmål fra salen.

ANNONSE

Finansavisen
JUS

17. februar
19. mai
15. september
10. november

kommer med 4 utgivelser i 2017

Magasinet har en redaksjonell profil med artikler innen jus, finans, skatt og annet interessant, skrevet for næringslivsfolk og advokater. Magasinet gir også en unik mulighet for annonsering og profilering av juridiske tjenester. 71,4% av Finansavisens lesere har beslutningsmyndighet ved juridisk bistand eller valg av advokattjenester. Advokatfirmaer og andre med tilknytning til advokattjenester som annonserer i Finansavisen skyter blink. JUS-magasinet har meget høy nytteverdi for leserne og har lang levetid.

Magasinet distribueres med Finansavisen.

Opplag: 40 000

For annonseinformasjon kontakt: Caroline Reed Smith-Meyer
Tlf. 900 15 283 – E-post: caroline@hegnar.no

Finansavisen

– For mye fokus på etikk – for lite på rett og galt!

På seminaret stilte tidligere Telenor-topp Jon Fredrik Baksaas (t.v.) i samtale med advokat Berit Reiss Andersen. Forsvarets sjefpsykiater Jon Reichelt pratet om viktigheten av flaks og uflaks som leder. Ordstyrer var partner i First House, Hans-Christian Vadseth.

DLA Piper-partner og tidligere leder i Advokatforeningen, Berit Reiss-Andersen, mener et overdrevent etikk-fokus har gått på bekostning av spørsmålet om hvorvidt noe er lovlig eller ulovlig.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Påstanden kom frem under et foredrag i DLA Pipers lokaler der hun sammen med sin klient, tidligere Telenor-leder Jon Fredrik Baksaas, snakket om lederskap i utfordrende tider.

– Selv med noen av verdens beste compliance-avdelinger, har selskaper som Telenor, Yara, DnB og Statoil alle vært i offentlighetens søkelys for misligheter. Hvorfor skjer det da likevel, undret DLA-Pipers-partneren seg – og kom selv med en forklaring:

– Jeg tror compliance kommer litt til kort i forhold til den alvorlige risiko-situasjonen alle selskaper står overfor, spesielt de med grenseoverskridende virksomhet, sa Reiss-Andersen.

– KREVENDE KORRUPSJON

– Man har hatt for mye fokus på etikk – og for lite fokus på grensen mellom rett og galt, altså lovlig og ulovlig. Mitt budskap er at bedrifter fremover må ha et bedre forhold til det strafferettslige,

et dypere analyseforhold hvor også den politiske kontekst man opererer i må inngå i risikovurderingen, sa Reiss-Andersen til forsamlingen.

Hun tiller at korrupsjon fortsatt er et høyaktuelt tema, og at det kan være krevende å ha oversikt over handlinger som begås utenfor landets grenser. Og selv om korrupsjon krever forsett, er det strenge krav til hvordan man skal opptre innenfor loven.

Compliance-eksperter:

– Hun har et helt annet syn enn oss

Steenstrup Stordranges compliance-topp Nicolai Skridshol støtter ikke Berit Reiss-Andersen i at et overdrevent etikk-fokus har gått på bekostning av rett og galt.

Nicolai Skridshol er partner i Steenstrup Stordrange, og ble i 2016 rangert som nummer to på listen over landets beste i kategorien granskning og compliance i Finansavisens advokatundersøkelse. Skridshol har bred erfaring fra granskning i inn- og utland, deriblant som gransker av Petrobras i Brasil.

– Vi opplever at fokuset er både på hva som er rett og galt, og på kunnskap om hvordan situasjoner skal håndteres etisk. En typisk situasjon er der flere handlingsalternativer er lovlige, men der selskapet står overfor et valg om hvilket handlingsalternativ det selv finner best, sier han.

Skridshol fastslår at ingen av hans klienter uttrykker at de kun er opp-

tatt av hva som er etisk riktig, eller at hva som er rett og galt er blitt irrelevant eller uviktig.

BLITT STRENGERE

På ett punkt er han derimot enig med Reiss-Andersen.

– At regelverket håndheves strengere, og at det er blitt mer fokus på dette fra myndighetene nå enn før, er det nok liten tvil om. Samtidig er problemstillingene selskaper står overfor blitt ekstremt vanskelige. Det er krevende forretningsjuridiske vurderinger som skal gjøres, og det er viktig å kunne jussen som regulerer relevante kommersielle spørsmål om hva som er god kutyme og hva som

er lovlig forhandlingsmetode, fastholder han.

FORVENTNINGENE ØKER

Steenstrup Stordrange-kollega Lene Eia Bollestad, også hun med bred compliance og granskning-erfaring, er enig.

– Slik Reiss-Andersen er sitert, har hun et helt annet syn på dette enn oss. Compliance handler jo nettopp om etterlevelse av lover og regler, samt etiske grenser man skal holde seg innenfor. Forventningene til selskaper øker stadig. Samtidig opplever vi at de blir stadig mer sofistikerte i sitt compliance-arbeid, sier Bollestad.

– For meg virker det merkelig å si at selskaper har mistet fokus på rett og galt fremfor etikk, sier partner og sjef for compliance i Steenstrup Stordrange, Nicolai Skridshol. Foto: Advokatbladet

– Mange er gjerne opptatt av å pleie kontakt med innflytelsesrike personer, og å bygge relasjoner. Da skal man være klar over det som heter «eventuelt forsett», altså hvis du holder det for mulig at en betaling til konsulent går videre. Om du tenker «kanskje er han så god at han greier å levere varene uten korrupsjon, eventuelt betaler han muligens litt til beslutningstakerne», ja da er det faktisk forsettlig – og dermed straffbar korrupsjon, sa Reiss-Andersen.

STORE KONSEKVENSER

For at handlingen skal være straffbar trenger det altså ikke være overveiende sannsynlig at en slik betaling vil skje.

Reiss-Andersen viste til Yara-saken, der juridisk direktør Ken Wallace ble dømt til fengsel i syv år.

– Bakgrunnen var at det gjaldt et stort beløp, hadde foregått over lang tid, og han var en del av planleggingen – selv om retten la til grunn at han ikke hadde initiert handlingen, eller hadde noe økonomisk utbytte, eller andre personlige fordeler av handlingen.

Men noen ganger kan en handling være uetisk, uten nødvendigvis å være ulovlig.

– Det er antageligvis straffefritt å gå på forretningsmiddager. For noen år siden hadde jeg en klient som hadde vært rådgiver for Forsvaret, og knyttet til den såkalte Siemens-saken. Under etterforsk-

ningen ble han siktet fordi han hadde deltatt på en middag arrangert av Siemens. Til tross for at det bare var fortært tre retter, var det en uhorvelig høy kuvert-pris. Men som mannen sa: Jeg er bare en enkel gutt fra landet – og ante ikke at vinen var så dyr, sa Reiss-Andersen.

Mannen ble frifunnet.

– Relativt nylig frifant også Høyesterett en Ruter-sjef som hadde vært gjest på en fin middag med Volvo, en leverandør av selskapet. De avgjorde da at det neppe er straffbart å delta i slike middager, men at det kan være et etisk brudd.

Berit Reiss-Andersen begynte i DLA Piper i fjor, og leder et team som jobber med nasjonal og internasjonal økonomisk kriminalitet.

Advokatfullmektig fikk ikke veiledning

En prinsipal er ilagt en advarsel fra Disiplinærutvalget i Oslo krets for å ha forsømt sine plikter overfor sin advokatfullmektig.

TEKST: NINA SCHMIDT

Den kvinnelige advokatfullmektigen er i samme sak dømt for hele seks brudd på Regler for god advokatskikk (RGA).

Saken startet med at advokatfullmektigen, i en konfliktfylt barnelovsak, beskyldte sin motparts advokat for å være uredelig, for å underslå viktig informasjon, for å opptre truende, og i tillegg være en venn av motparten.

I et tilsvare til tingretten skrev advokatfullmektigen følgende:

«() forklarer at advokat () er en meget god venn av (). Hun har etter det () vet vært på ferie med () og barna minimum en gang. Denne side er meget bekymret for hennes posisjon og rolle i denne saken og i hvilken grad hun identifiserer seg med sin klient i denne saken. Hun har allerede unnlatte viktige opplysninger i begjæringen til politiet som vi vet hun var bevisst på grunnnet opplysningene i hennes tidligere prosesskriv,

ANNONSE

og har også tillagt meldinger truende innhold uten grunnlag. () har ifølge opplysninger på internett tidligere blitt irettesatt for manglende rolleforståelse av en disiplinærnemnd. Det er () frykt at () også i denne saken vil bidra til en ytterligere rettsliggjøring. Denne side vil hevde at hennes tilknytning til saken medfører at hun ikke kan fortsette oppdraget som advokat for ().»

Advokaten, som klaget saken inn for Disiplinærutvalget, benekter på sin side at hun er en venn av sin klient.

I Disiplinærutvalgets beslutning heter det: «Klager anser det som svært uheldig og spesielt at en advokatfullmektig, med prinsipals godkjennelse, går til angrep på en erfaren advokat.»

UNDERSØKTE IKKE

Utvalget kritiserer fullmektigen for ikke selv å ha gjort selvstendige un-

dersøkelser for å undersøke om påstandene som hun satte frem, faktisk stemte, og viser til at fullmektigen hverken har opptrådt saklig og korrekt, eller vært høflig overfor retten og forsvart sin klient ærlig.

«Det er ikke tvilsomt at de påstander advokaten gir uttrykk for i tilsvaret utgjør et grovt overtramp av de foran nevnte bestemmelser i RGA. Påstandene må anses fremsatt uten noen form for forutgående undersøkelser fra innklagedes side. Påstandene som fremsettes er alvorlige», skriver utvalget, som likevel bare tildeler fullmektigen kritikk, fordi manglende veiledning anses som en formildende omstendighet.

SVARTE IKKE

Prinsipalen, på sin side, ilegges en advarsel, ikke bare fordi han etter utvalgets mening ikke har overholdt sin veiled-

nings- og oppfølgingsplikt, men også fordi han overlot til fullmektigen å skrive tilsvare til disiplinærklagen, og ikke ga et eget tilsvare. For sistnevnte har han fått en bot på fem tusen kroner.

«Tilsvaret dokumenterer at prinsipalen ikke gir sin fullmektig veiledning», skriver utvalget.

I skjerpende retning legger utvalget vekt på at prinsipalen i en rekke tidligere saker har brutt RGA, og han har også tidligere fått en advarsel.

– BURDE VÆRT LØST

– Personlig er jeg overrasket over at saken ble tatt til behandling, dels fordi klagen innledningsvis var svært tynn, dels fordi den gjelder forholdet mellom to advokater som burde vært løst i minnelighet. Jeg er også overrasket fordi jeg møtte motpart i retten uten at hun tok temaet opp hverken før eller etter møtet, sier prinsipalen.

Advokatbladet har også stilt flere spørsmål til fullmektigen, men hun har ikke svart på vår henvendelse.

FULLMEKTIGENS 6 REGELBRUDD

- Punkt 1.3: En advokat skal i sitt virke opptre saklig og korrekt.
- Punkt 4.1: En advokat må opptre med respekt og høflighet overfor retten
- Punkt 4.2: En advokat må avstå fra å gi uriktige eller villedende opplysninger
- Punkt 5.1: Overfor kolleger skal en advokat alltid opptre med den hensynsfullhet og imøtekommenhet som er forenlig med klientens interesser.
- Punkt 5.4: Dersom en advokat gjør gjeldene at en kollega har overtrådt RGA kreves at advokaten gjør kollegaen oppmerksom på dette.
- Punkt 5.5: En advokat skal avstå fra å reise spørsmål om ansvar for en kollega for derved å influere på advokatens ivaretagelse av klientens interesser.

795 klagesaker i fjor

i 2016 behandlet Advokatforeningens syv disiplinærutvalg totalt 513 klagesaker, mens Disiplinærnemnden behandlet 282 saker.

TEKST: NINA SCHMIDT

Disiplinærutvalgene avviste i overkant av hver tredje klage, og ga klager medhold i 108 av sakene. Mens Disiplinærnemnden, som er ankeinstans til disiplinærutvalgene og 1. instans for klager på advokater som ikke er medlemmer av Advokatforeningen, avviste 44 prosent av klagen, og ga klager medhold i 70 saker.

Totalt fikk altså 178 personer medhold på sine klager på advokater i fjor.

77 advokater ble i fjor ilagt kritikk fra disiplinærutvalgene, 18 fikk irrettesettelse, og 14 advokater ble ilagt en advarsel. I tillegg fikk 31 advokater nedsatt sine salærer.

De syv regionale disiplinærutvalgenes og Disiplinærnemndens arbeid i 2016 er nå oppsummert. Tallene viser at noen regelbrudd er gjengangere: Flest fellelser for brudd på Regler for god advokatskikk (RGA) gjelder saklig og korrekt opptreden (punkt 1.3), advokatens oppfølging av oppdraget (punkt 3.1.2), rimelig salær (punkt 3.3.1) og punktet om å ivareta klientens interesse (punkt 1.2).

Medholdsprosenten for klager i disiplinærutvalgene er 32 prosent, som er en nedgang fra året før.

FLERTALLET FELLES IKKE

I disiplinærutvalgene er andelen advokater som ikke felles høyere enn i nemnden: 64 prosent av sakene som

ble behandlet i utvalgene i fjor, konkluderte med at advokatene ikke hadde handlet i strid med god advokatskikk. Og mens 31 advokater fikk nedsatt salær, bestemte utvalgene at 105 advokater ikke skulle få sitt salær satt ned.

Saksbehandlingstiden er nå i snitt 6,5 måneder i utvalgene, en økning på en halv måned fra 2015. For å redusere saksbehandlingstiden, er de to utvalgene med lengst saksbehandlingstid blitt utvidet med flere medlemmer.

FÅ ANKER VINNER FREM

Disiplinærnemnden behandlet 282 saker i fjor. Av disse var 225 ankesaker, og tidligere behandlet i disiplinærutvalgene, mens 57 saker var 1. instanssaker. I 30 av ankesakene (13 prosent) kom Nemnden til et annet resultat enn i utvalgene.

124 av sakene (44 prosent) ble avvist, mens klager ble gitt medhold i 70 saker (45 prosent).

Disiplinærnemnden ila 56 advokater kritikk, 10 fikk irrettesettelse, og fire advokater fikk en advarsel.

Nemnden besluttet i 88 av sakene i fjor (56 prosent) at de ikke var i strid med god advokatskikk. Mens 27 advokater fikk nedsatt sitt salær, avgjorde nemnden at 31 advokater ikke skulle ha nedsatt salæret, viser tallene.

Vi leverer stabile og gode driftsløsninger til mange advokatfirmaer:

- Vi gir deg en enklere IT-hverdag

Våre driftsløsninger er spesielt tilpasset advokaters behov for sikkerhet og fleksibilitet. Fra vårt effektive datasenter, som er lokalisert her i Norge, får du tilgang til alle de programmene du trenger.

- Vi er svært godt fornøyd med Daldata's skytjenester, der leveranse- dyktighet, stabilitet og det at vi alltid har en oppgradert løsning er viktige elementer.

Daglig leder Tom Øystein Martinsen,
Advokatfirmaet Campbell & Co AS, Hamar.

DALDATA
SMARTE LØSNINGER ER GULL VERDT

www.daldata.no/advokater - daldata@daldata.no - tlf. 02331
ELVERUM - FOLLDAL - OSLO - OTTA - STJØRDAL - TYNSET

VÅRE SKYTJENESTER ER BASERT PÅ MICROSOFTS PROGRAMVARE

Skaper ny møteplass for Innlandets jusmiljø

Advokatforeningen Oppland krets ønsker et enda sterkere og mer sammensveiset jusmiljø på Lillehammer.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

LILLEHAMMER: – Vi ønsker mere samhold, bedre samarbeid, og at vi synliggjør utad det store juss-miljøet som er kommet til her på Lillehammer. Når det er sagt, ønsker vi å ta slike arrangementer videre til byer som Gjøvik og andre deler av fylket, sa leder i Oppland krets, Oddvar Møllerløkken da Oppland krets inviterte til dialogmøte mellom yrkesaktive jurister og byens jussstudenter på Cafe Stift på Lillehammer. Kretsen håper jussmøtene skal bli en viktig tradisjon.

– Advokatforeningen ser det som riktig og viktig at vi bidrar til å skape rammer for samarbeid og samhold, og vi ønsker derfor å skape en fast møteplass, sa Møllerløkken, som så introduserte kveldens gjest, Advokatforeningens leder Jens Johan Hjort.

– Å lære hverandre å kjenne i en setting som dette, skal man aldri underslå betydningen av. Jeg både håper og tror at dette vil bli en arena der Lillehammers jurister møter og lærer hverandre å kjenne, knytter kontakter, og dermed får et enda mer sammenknyttet juristmiljø, sa Hjort.

Sammen med om lag åtti andre oppmøtte hadde Hjort tatt turen til caféen. På møtet var både jussstudenter, jurister fra næringslivet, dommere, påtalejurister og flere av byens advokater. Hjort tillia at han mener jusmiljøet bør utnytte at miljøet er såpass lite.

– Da jeg var student i Oslo, var vi så mange at vi måtte ha forelesning på Klingenberg kino. Vi var minimum 350 på forelesning. Vi hadde ingen kontakt med lærerne, og liten kontroll med hvem som var våre medstudenter. Da jeg senere kom til Tromsø forsto jeg betydningen av et lite miljø der studentene kjenner lærerne, sa Hjort.

ADVOKATYRKET FRISTER

Advokatforeningens leder mener byens studenter er de aller viktigste personene i byen.

– Dette var mitt mantra da jeg var ordfører i Tromsø også – og det mener jeg av hele mitt hjerte! Studentene er den viktigste råvaren vi har, sa Hjort.

Eli Kristine Bernhardt, Eline Eldevik Skinnens, Mia Myrhaug Blegen, og Sigrid Kornelia Sagberg som går andre året på bachelorutdanningen i jus ved Høgskolen

i Innlandet, var blant dem som møtte opp på arrangementet. De er enige om at høyskolens lille miljø er en styrke.

– Men selv om vi er færre studenter, følger vi samme program som Universitetet i Bergen – og det faglige nivået er høyt, sier Bernhardt.

Flere av jentene drømmer om å bli advokat i fremtiden.

– Men man må jo ikke nødvendigvis bli dommer eller advokat. Derfor er det interessant å høre hvilke erfaringer folk danner seg som jurist. De fleste sikter seg nok likevel mot advokatyret, og da gjerne forsvarerrollen, sier Sigrid Sagberg.

HARD KONKURRANSE

Etter bacheloren må de pr. nå ta masteren et annet sted. Handelshøgskolen i Bergen har et samarbeid med skolen, slik at studentene skal slippe å starte på nytt. Men med bare 18 dedikerte plasser, er konkurransen beinhard.

– Karakterpresset blir nesten kunstig høyt, erkjenner Mia Myrhaug Blegen.

Ved Høgskolen i Innlandet satser de på å kunne tilby masterprogram i jus innen 2020, forteller professor dr. juris og leder for Seksjon for rettsvitenskap, Geir Stenseth.

Ved Høgskolen i Innlandet satser de på å kunne tilby masterprogram i jus kanskje allerede i 2020, forteller professor dr. juris og leder for Seksjon for rettsvitenskap, Geir Stenseth.

– Seksjonen har nådd et robust nivå, og å bli universitet innen 2020 er et uttalt mål for Høgskolen i Innlandet. Vi ønsker å være et supplement til de tradisjonelle fakultetene i Norge, det er absolutt ikke slik at det vil endre seg selv om vi skulle bli del av et universitet. For det rettsvitenskapelige studiet i Innlandet vil være et fortrinn å være et relativt lite miljø, fastslår Stenseth.

Leder i Oppland krets Oddvar Møllerløkken (t.h.) og Jens Johan Hjort gleder seg over det store oppmøtet til det uformelle jus-møtet. – Vi satser på at dette kan bli et årlig arrangement, sier Møllerløkken.

Professor og leder ved Seksjon for rettsvitenskap ved Høgskolen i Innlandet, Geir Stenseth, førsteamanuensis Harald Thoresen, og advokat Jesper Holthe.

– Å komme hit og høre hva slags utdanning advokatene har, og mulighetene jobben innebærer, er veldig fint, sier bachelorstudenter i jus, Sigrid Kornelia Sagberg (f.v.), Mia Myrhaug Blegen, Eline Eldevik Skinnens, og Eli Kristine Bernhardt.

ANNONSE

NORGES LOVER 1687–2016

Norges Lover omfatter samtlige norske lover som har alminnelig praktisk betydning. Utfyllende registre og krysshensvisninger bidrar til å gjøre boken brukervennlig. Ajourført per januar 2017.

SÆRTRYKK AV ENKELTLOVER

Vi utgir også særtrykk av enkeltlover fra Norges Lover med både faglige og historiske noter. Se www.fagbokforlaget.no

HOVEDUTGAVE:
KR 939,- INKL. MVA.
FINGERMERKER TIL NORGES LOVER:
KR 70,- INKL. MVA.

FAGBOKFORLAGET
fagbokforlaget.no

Angrer ikke på at han flyttet hjem

Etter ni år i hovedstaden valgte Oppland krets' leder Oddvar Møllerløkken å flytte tilbake til hjembyen Lillehammer.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

LILLEHAMMER: I Oslo arbeidet Møllerløkken hovedsakelig med bank og finans-jus i Steenstrup Stordrange. Julen tok 2014 tok han med seg familien, og flyttet tilbake til Lillehammer og begynte som partner i Opplands største advokatfirma, Thallaug.

– Overgangen har gått veldig bra. Her må man jobbe litt mer allsidig, men jeg synes bare det er givende i større grad å hjelpe folk direkte, enn å flytte penger for andre. For min del gjør allsidigheten vi har her det ekstra morsomt å være advokat, sier Møllerløkken til Advokatbladet.

Han understreker at advokatene i Thallaug er bevisste på å spesialisere seg.

– Men her har jeg også mange odel- og jordskiftesaker. Det er det mye mindre av i Oslo, humrer Møllerløkken.

ENKLERE HVERDAG

Som lillehamring har han alltid hatt et ønske om å flytte tilbake til hjembyen.

– Vi så at vi som familie kunne få en lettere hverdag, men fortsatt ha spennende jobber. Her er logistikken i hverdagen en helt annen, samtidig som både min kone, som er tannlege, og jeg fremdeles har spennende utfordringer.

I tillegg til å lede Oppland krets, er Møllerløkken også aktiv i lokalpolitikken. Nylig ble han valgt til leder av Lillehammer Høyre.

– Politikk har alltid fascinert meg, og jeg har bestandig vært samfunnsengasjert. Jeg opplever at jeg som advokat får et annet blikk på en del politiske spørsmål. Det er en fin kombinasjon, påpeker Møllerløkken.

EKSTRA NØYE

Han erkjenner at det kan bli travle dager også nå.

– Jeg har vel litt vanskelig for å si nei, og da blir det innimellom litt mer enn jeg hadde tenkt. Men det går stort sett

fint, det er vel mer de på hjemmebane det går utover.

AVTALER TIDSBRUK

– Hva er ditt råd til andre advokater som vurderer å flytte ut av Oslo og tilbake til hjemtraktene?

– Hvis du vil ha en enklere logistikk, er opptatt av at barna skal vokse opp i et mindre miljø med nærhet til naturen og til alle fasiliteter, kan det absolutt anbefales. Men det er klart; du bør være villig til å jobbe med de fleste typer saker. Her kommer det telefoner om alt mulig, fra folk som ikke nødvendigvis er vant med å bruke advokat. – Derfor har jeg nok en enda større bevissthet her om å opplyse om kostnadene som tilkommer ved å bruke advokat, og er ekstra nøye med å avtale tidsbruken til rådighet på forhånd. Selvfølgelig er det alltid viktig å opplyse om dette, men på mindre steder er det kanskje enda viktigere.

DESTINO

Kontorlokaler hos Øgreid Eiendom Sentrum

BUSINESS I BYEN?

Velkommen til Stavanger CBD og Ankerkvartalet

Ankerkvartalet befinner seg midt i Stavanger Central Business District (CBD), og markerer seg som et unikt sted for næringsvirksomhet med ledige kontorlokaler for 1-100 ansatte. Kvartalet ligger midt i sentrum – tett på buss, flybuss, tog, båt og flere av byens parkeringshus.

Se vår oversikt ledige kontorlokaler på – ankerkvartalet.no

DNB NÆRINGSMEGLING

Tonje Østrem Rosenvold / Megler

E-post: tonje.rosenvold@dnb.no • Tlf: 950 57 288

ANKERKVARTALET.no

ØGREID
EIENDOM
SENTRUM

Lønningene faller i Trondheim, Tromsø og Kristiansand

– Advokater tjener ikke så godt, og det er gjennomsnittsadvokaten og de små firmaene som sliter.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

TRONDHEIM: Det sier Kyrre R. Osmundsen, daglig leder i Adnor Advokat i Trondheim, og kretsleder i Advokatforeningen i Trøndelag. Advokater i advokatfirma i Trondheim har hatt nedgang i inntekten i fjor, viser lønnsstatistikken fra Advokatforeningen.

I denne gruppen har snittinntekten gått ned med 39.568 kroner, fra 800.818 kroner i 2015, til 761.250 kroner i 2016, et fall på nærmere fem prosent.

Også i Kristiansand har inntektene for advokater i advokatfirma falt; fra 914.342 kroner i 2015 til 889.385 kroner i 2016, en differanse på om lag 25.000 kroner, mens i Tromsø har snittinntektene for denne gruppen falt med nærmere åtte prosent, fra 797.083 kroner i 2015, til 733.947 kroner i 2016.

BEVISST PÅ UTGIFTER

– Politikerne ser ikke hele bildet. Argumentet går ofte på at det ikke er behov for å øke rettshjelpssatsen siden advokatene tjener så godt. Men advo-

Adnor får fordeler av samarbeidet i Eurojuris, men for et mindre firma er det vanskeligere, sier Kyrre R. Osmundsen.

katen sitter ikke igjen med så mye, sier han.

–Vi må slutte å se på de store selskapene i Oslo-markedet som representanter for alle advokatene. De er unntaket – den jevne advokat er tvunget til å være veldig bevisst på utgifter i bedriften sin, sier Osmundsen.

– RAMMER KLIENTENE

Han mener at hvis inntektene snevres inn enda mer, vil det gå ut over klientene, fordi advokatfirmaene ikke får råd

til å ha det støtteapparatet de egentlig trenger.

– Rettshjelpssatsene som mange jobber under, blir hengende såpass langt bak den generelle lønnsutviklingen at de svakeste får enda mindre hjelp.

I utkantene er det også vanskelig å finne nytt kundegrunnlag for å kompensere for lav honorering for offentlig betalte oppdrag.

– Men jeg tror nok at mange advokater sliter i Oslo, også, utenfor de

store firmaene. Det å være advokat i dag, skjer ikke på den måten at du får en gullskje i munnen med en gang du får bevillingen din, sier Osmundsen.

TUNGT FOR DE SMÅ

De små firmaene, med én, to eller tre advokater, har få å dele utgiftene med og trenger mange timer for å tjene nok. Når statistikken i Trondheim har

vært negativ, mener han det er en konsekvens av rettshjelpssatsene, kommunale anbudsutlysninger og at konkurransen generelt har tilspisset seg.

– Blant dem som ikke sitter i et større firma, tror jeg nedgangen er større. Vi har sett at flere og flere slår seg sammen i større firmaer fordi de er avhengige av å ha flere å dele kostnadene med. Den negative siden av

dette er at man får flere habilitetskonflikter og færre som kan og vil jobbe på rettshjelpshonorering. Man trenger de små firmaene for å opprettholde diversiteten og spredningen.

Færre små firmaer er kanskje positivt for lønnsjekkene til advokatene, men ikke positivt for det publikummet som trenger advokathjelp, sier Kyrre R. Osmundsen.

Lønn fordelt pr. gruppe etter eksamensår

	Advokat i advokatfirma	Advokatfullmektig i advokatfirma	Bedriftsadvokat	Bedriftsadvokatfullmektig	Organisasjonsadvokat	Organisasjonsadvokatfullmektig	Offentlig ansatt advokat	Offentlig ansatt advokatfullmektig
Eksamensår	Lønn	Lønn	Lønn	Lønn	Lønn	Lønn	Lønn	
Før 1980			1 948 882		1 139 714			
1980–89	951 792		1 599 850		1 312 713		917 400	
1990–99	1 110 825	770 364	1 366 514	809 600	977 282	838 000	838 582	
2000	1 553 200		1 157 034		1 272 833		753 750	
2001	1 078 333		1 204 087		941 667		940 000	
2002	1 018 958		1 063 348		919 250		843 025	
2003	956 500		1 082 158		924 143			
2004	1 050 706		952 929		874 375		821 667	
2005	980 476	682 000	1 007 119		833 286		857 000	
2006	955 288	648 250	1 083 148	813 750	886 887		794 975	
2007	951 052	650 667	977 125		897 333		788 750	
2008	854 940	604 500	937 791	699 833	875 875			
2009	861 229	665 000	912 000					
2010	816 576	589 222	887 750	541 709	800 167			
2011	810 557	626 292	823 409	543 400	710 000		739 400	
2012	714 551	594 821	730 375	588 150				
2013	666 735	580 191	658 778	634 000	689 600	552 500		
2014	602 720	552 916		544 500		548 857		
2015		525 098		520 571				
2016		509 544						
Gjennomsnitt	903 283	564 618	1 228 763	656 111	988 471	666 543	831 005	668 667

ANSATT I ADVOKATFIRMA			
	Endring i %		
	2015	2016	
Oslo	929 626	1 012 193	+ 8,90%
Stavanger	775 323	813 676	+ 4,90%
Bergen	871 519	873 001	+ 0,20%
Trondheim	800 818	761 250	– 4,90%
Tromsø	797 083	733 947	– 7,90%
Kristiansand	914 342	889 385	– 2,70%
Resten av landet	684 143	711 971	+ 4%

BEDRIFTSADVOKAT			
	Endring i %		
	2015	2016	
Oslo	1 224 994	1 288 298	+ 5,20%
Stavanger	1 297 457	1 323 000	+ 2%
Bergen	1 005 774	979 944	– 2,60%
Trondheim	995 952	958 958	– 3,70%
Tromsø	886 400	935 000	– 5,50%
Kristiansand	1 113 929	1 046 667	– 6%
Resten av landet	1 143 026	1 134 044	– 0,80%

STATISTIKKEN

Tallene er hentet fra Advokatforeningens lønnsstatistikk for 2016, utført i samarbeid med analyseinstituttet Kantar. 2208 advokater og fullmektiger har besvart undersøkelsen. I kolonner der det ikke står oppført tall, er datagrunnlaget for lite til å gi en indikasjon om lønnsnivået.

ANNONSE

DALAN

ADVOKATFIRMA DA MNA

SEMINAR OM FORELDREFIENDLIGHET I SAKER VEDRØRENDE BARN

Vårt andre seminar om aktuelle problemstillinger i barnesaker vil finne sted i Høyres Hus i Oslo den 27. april 2017. Seminaret vil denne gangen omhandle begrepet «foreldrefiendtlighet» og hvilken betydning fiendtlighet mellom foreldre har i saker vedrørende barn.

Temaet vil bli presentert fra tre ulike ståsteder: En forskers, en sakkyndigs og en dommers synspunkt. Foredragsholdere er Prof. Dr. Psychol. Frode Thuen, sakkyndig psykolog Ragnhild Pettersen og tingrettsdommer Rikke Lassen.

Se vår nettside: <http://dalan.no/kurs-seminarer/> for påmelding og mer informasjon.

Fullmektigenes lønn øker mest

Snitt-lønnen for alle advokatgrupper økte mer enn prisstigningen fra 2015 til 2016. Advokatfullmektiger i bedriftene er den gruppen som isolert sett har hatt den høyeste lønnsøkningen.

TEKST: GEORG MATHISEN

Jens Johan Hjort er fornøyd med inntektsvekst, men advarer mot at små advokatkontorer i distriktene må kutte ut offentlige saker og fri rettshjelp-saker fordi reisesalæret halveres. Foto: Henrik Evertsson

Advokatforeningens leder Jens Johan Hjort er spesielt fornøyd med at de yngste tjener mer.

– Det er hyggelig at vi ser at det er en viss lønnsvekst. Jeg merker meg at de yngste har en positiv utvikling, og det er jo absolutt noe jeg setter pris på, sier Hjort.

I snitt har advokatfullmektigenes lønn økt med 6,2 prosent, mens advokatlønningene i snitt har økt med 3,9 prosent, viser tallene fra Advokatforeningens lønnsstatistikk.

– YNGRE TRENGER DET

Den største økningen i 2016 kom for advokatfullmektiger hos bedriftsadvokater: Snittinntekten til denne gruppen økte med hele 12,6 prosent i forhold til

2015. Men fortsatt har fullmektigene i denne gruppen bare litt over halvparten av snittinntekten til bedriftsadvokatene. Den fullmektiggruppen som har hatt lavest lønnsvekst, er advokatfullmektiger i advokatfirma: Gruppens lønnsvekst var på 3,5 prosent.

Jens Johan Hjort mener at inntektsutviklingen har betydning for rekrutteringen, og han konstaterer også at det er de yngste som trenger økningen mest.

Hjort setter likevel de norske lønnsbetingelsene litt i perspektiv, etter at han har hatt besøk av yngre advokater fra Tunisia.

– De var over seg av begeistring over at det var regulering av de yngste advokatenes arbeidsrettigheter og rett

til lønn, for det hadde ikke de i sitt veldig unge system, sier han.

HØYERE I OSLO

Blant advokatene i advokatfirma er inntektene klart høyest i Oslo, og det er også her at økningen er klart størst.

– Inntektene i Oslo er tradisjonelt høyere. Det har sammenheng med at prisene på lokaler og øvrige innsatsfaktorer er høyere i hovedstaden. At Oslo-advokatene i snitt tjener mer, er det ikke noe å si på. Det er også forskjeller rundt om i landet basert på størrelsen på kontorer. Jeg har ingen innvendinger til at det er en viss forskjell. Men når forskjellene blir store for tjenester av samme karakter, kan

Snittlønn i 2015 pr. gruppe fordelt på bosted

	Advokat i advokatfirma	Advokatfullmektig i advokatfirma	Bedriftsadvokat	Bedriftsadvokatfullmektig	Organisasjonsadvokat	Organisasjonsadvokatfullmektig	Offentlig ansatt advokat	Offentlig ansatt advokatfullmektig
Oslo	1 012 193	600 430	1 288 298	637 151	990 187	666 581	909 582	
Stavanger	813 676	536 700	1 323 000		1 193 000			
Bergen	873 001	510 889	979 944	661 000	772 500			
Trondheim	761 250	525 000	958 958				671 250	
Tromsø	733 947	483 125	935 000					
Kristiansand	889 385	555 750	1 046 667					
Resten av landet	711 971	501 878	1 134 044	665 174	947 769		796 329	632 900

Interessant i det offentlige

Offentlige advokater tjener minst. Men faglige utfordringer frister flinke folk inn i det offentlige også, mener Just Kullberg-Marcussen.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

Han er konstituert kommuneadvokat i Fredrikstad. Der leder han en avdeling med fire advokater. De har bakgrunn både fra private firmaer, fra andre offentlige jobber og fra domstolene i Østfold og Oslo.

Kullberg-Marcussen er enig i at rekrutteringen til advokatjobbene er en utfordring som kommunene må være klar over.

– Vår kommune er organisert med et eget kommuneadvokatkontor, og det ser jeg er noe ulikt organisert

rundt om i kommune-Norge. Vi som har kommuneadvokatkontor, er uavhengige, peker han på, og viser til at det nye forslaget til advokatlov vil presisere dette.

Men hvorfor velge det offentlige? – Årsaken er veldig sammensatt. Jeg opplever at det offentlige åpner opp for mange spennende faglige utfordringer og gir et veldig variert spenn i saker som man får mulighet til å jobbe med, og et annet fokus på det rent forretningsmessige, sier han.

– Sakstilfanget og behovet for juridisk bistand er stort også i det offentlige, understreker konstituert kommuneadvokat Just Kullberg-Marcussen i Fredrikstad.

– Så kan det jo være at man vurderer at det er andre forhold enn høy lønn som er viktig. Arbeidsvilkårene skiller seg kanskje ikke fra andre ansatte advokater, men jeg tror at store offentlige arbeidsgivere ofte har litt mer rom enn de store private selskapene, sier han.

man stille spørsmål om det er grunnlag for det, sier Jens Johan Hjort.

En advokat i et Oslo-firma tjener 42 prosent mer enn en advokat i resten av landet utenom Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Tromsø og Kristiansand. Blant bedriftsadvokatene er forskjellen i prosent den samme mellom Stavanger på topp og Tromsø i bunn.

IKKE RÅD TIL OFFENTLIGE SAKER

Å være advokat i det offentlige er fremdeles dårligst betalt.

– Jeg kunne definitivt ønsket meg at offentlig ansatte advokater tjente bedre. Der gjøres det mye bra arbeid. For

at det også i fortsettelsen skal være mulig å rekruttere dyktige advokater i det offentlige, må ikke forskjellen bli for stor, sier Advokatforeningens leder.

Men fremtiden, den er han bekymret for. I hvert fall for mange små advokatkontorer som varsler at de må legge om virksomheten sin når regjeringen har halvert salæret for reisetimer.

– Spesielt fra distriktene får vi tilbakemeldinger på at det er ødeleggende. Mange har sagt at de må legge om virksomheten. De har rett og slett ikke råd til å jobbe med offentlige saker og fri rettshjelp-saker når de fratas så mye av godtgjørelsen, advarer Jens Johan Hjort.

Lønn fordelt pr. gruppe

	Snittlønn 2015	Snittlønn 2016	Økning i prosent
Advokat i advokatfirma	860 101	903 283	5%
Advokatfullmektig i advokatfirma	545 500	564 618	3,50%
Bedriftsadvokat	1 178 487	1 228 763	4,30%
Bedriftsadvokatfullmektig	582 542	656 111	12,60%
Organisasjonsadvokat	954 504	988 471	3,60%
Organisasjonsadvokatfullmektig	637 720	666 543	4,50%
Offentlig ansatt advokat	808 163	831 005	2,80%
Offentlig ansatt advokatfullmektig	641152	668 667	4,30%

ANNONSE

Norsk forening for Miljørett

Vi inviterer til stiftelsesmøte for

Norsk forening for Miljørett

i Auditorium 14 i Domus Bibliotheca, Det juridiske fakultet i Oslo (Karl Johans gate 47).

tirsdag 21. mars kl. 16.30.

Formålet med foreningen er å fremme kunnskap og debatt om miljørettslige spørsmål, og alle med interesse for dette ønskes hjertelig velkommen.

I forlengelsen av stiftelsesmøtet blir det innledning og debatt om temaet «Ulv i Norge – hva er rett?». Innledere er professor Inge Lorange Backer og advokat Stein Erik Stinessen.

Informasjon om møtet med dagsorden og forslag til vedtekter finnes på foreningens facebook-side.

Påmelding sendes til benedikte.strom@miljodir.no innen utgangen av fredag 17. mars.

Vel møtt!

Vil avskaffe minstestraft

Venstres stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn mener minstestraft er blitt symbolpolitikk. Som eneste jury-medlem i politikerjuryen stemte han for frifinnelse i Advokatforeningens rollespill om sovevoldtekt i Oslo tingrett.

– Vi politikere har godt av å få følelsen av å sitte i rettssalen, sa Bård Hoksrud (Frp) (nr. 2 fra høyre), og fikk støtte fra stortingskollega Sveinung Rotevatn (V) (t.h.). Fra venstre Martine Aurdal, kommentator i Dagbladet, generalsekretær Kaja Lund i Sosialistisk ungdom, sentralstyremedlem Anja Ariel Tørnes Brekke i Rød Ungdom, formann Bjørn-Kristian Svendsrud i FrPU og nestleder Jarle Aarbakke Tollaksen i KRF Ungdom.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

– Minstestraft er nærmest blitt symbolpolitikk for å vise at man er tøff, samtidig som mange sikkert har et oppriktig engasjement mot forbrytelser

ANNONSE

AVSLUTTE BOET?

avskrive fordringene eller gjøre de om til kontanter, nå.

Din trygghet – Vi har kjøpt pengekrav (også uavklarte) i 17 år fra konkursbo. Alle beløp. Blir vi enige betaler vi straks. All informasjon behandles konfidensielt.

Se gjerne; www.7-fjell.no

som voldtekt, som er et stort samfunnsproblem. Jeg mener likevel at skjønnnet burde ha vært overlatt til retten, og tror at det ville gitt et mer rimelig resultat, sier Sveinung Rotevatn til Advokatbladet.

Han var blant jurymedlemmene da Advokatforeningen nylig arrangerte sitt rollespill om sovevoldtekt i Oslo tingrett. Minstestraften for voldtekt er i dag tre års fengsel, mens normalstraffen skal ligge på fire år, om det da ikke er spesielle skjerpende eller formildende omstendigheter.

– Jeg har observert at en god del av dem som går i retten hver dag, deriblant advokater, anfører at minstestraft faktisk bidrar til at vi får færre domfellelser. Argumentet er at meddommerne lar seg påvirke av at straffenivået er så høyt at selv om de kanskje mener tiltalte er skyldig, så vil de ikke straffe så strengt som de må ifølge loven. Da føler de at de ikke har noe annet valg enn å frifinne, sier Rotevatn.

– FEIL RETNING

– Vi har tradisjonelt hatt lite minstestraft i Norge, og har valgt å overlate til retten å utmåle en passende straff. Her mener jeg Norge har gått i feil retning de siste årene, og jeg mener vi burde gå tilbake til å gi mer tillitt til domstolene igjen.

Advokatforeningens rollespill ble spilt første gang under Arendalsuka i august, i november i Bergen tingrett, og nå altså for tredje gang i Oslo. Alle gangene har det sittet profilerte politikere i juryen, og de to første gangene har juryen enstemmig dømt den tiltalte skyldig.

– At jeg er den eneste politiker som hittil som har falt ned på «ikke skyldig», må jeg si er overraskende. Jeg var i tvil, og synes det er overraskende hvis de andre ikke var det. Muligens kan noe av dette bero på misforståelser rundt bevisene.

UTEN TVIL

Stortingskollega Bård Hoksrud (Frp) satt også i juryen. Han stemte for at tiltalte var skyldig.

– Jeg var ikke i tvil da jeg først hadde bestemt meg, sier Hoksrud, som roser Advokatforeningen for rollespillet.

Frp mener, i motsetning til Rotevatn, at minstestraft er fornuftig.

– Fremskrittspartiet er tydelig på at vi ønsker strenge straffer. For den som blir rammet av en voldtekt kan det få kjempestore konsekvenser, i verste fall nærmest ødelegge et liv. Derfor ønsker vi å opprettholde strenge straffer som et signal om at dette er alvorlige forbrytelser som samfunnet slår hardt ned på, sier Hoksrud.

Store forventninger til fersk minister

Jens Johan Hjort setter sin lit til at Per-Willy Amundsen vil kjempe med nebb og klør for mer midler til justissektoren, mens eksperter forventer bedre rolleforståelse enn i boikott-saken.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Leder av Advokatforeningen, Jens Johan Hjort, sier til Advokatbladet at han forventer at den ferske justisministeren, Per Willy Amundsen, gir arbeidet med ny advokatlov nødvendig prioritet, slik at Norge som andre anerkjente rettsstater kan få en tidsmessig advokatlovgivning som forenkler og forbedrer disiplinærsystemet.

– Det vil være godt for folk flest, påpeker Hjort, og legger til at han forventer at Amundsen vil «kjempe med nebb og klør for nødvendige midler til justissektoren».

INGEN BOIKOTT-FORSTÅELSE

– I denne sammenheng er det grunnleggende viktig at salærsatsen økes slik at den både tilpasses den årlige lønnsutvikling, og at etterslepet som har oppstått over mange år innhentes.

I januar uttalte Amundsen at han ville vurdere å slutte forholde seg til avisen Nordlys. I flere Facebook-innlegg omtalte Amundsen Nordlys som «Pravda» og beskyldte avisens politiske redaktør for å fare med «fake news».

– Det har jeg overhodet ingen forståelse for. Til de mange som har gitt uttrykk for at Nordlys journalistisk forfordeler de borgerlige har jeg sagt; sludder! Nordlys skal rette kritisk lys på politikere generelt, og de som sitter i posisjon spesielt. Jeg har selv fått så hatten passet da jeg var ordfører. En og annen gang var det også for tjent. Det skal vi tåle, fastslår Hjort.

– LITE STATMANNAKTIG

Politisk økonom i tankesmien Civita, Anne Siri Koksrud Bekkelund, reagerer på ministerens rolleforståelse.

Justisminister Per-Willy Amundsen ønsker en god dialog med Advokatforeningen. Foto: Justisdepartementet

- Per-Willy Amundsen (f.1971) for Fremskrittspartiet
- Opprinnelig fra Harstad.
- Tidligere innvandringspolitisk og miljøpolitisk talsmann for Frp.
- Aktuell: Justisminister siden 20.desember 2016.

– At Amundsen indirekte sa at han vil vurdere å boikotte Nordlys fordi han er uenig i avisens journalistiske dekning av en sak, er en opptreden en statsråd ikke bør ha. Som statsråd kan man ikke trekke opp et skille der man sier at man som partipolitiker vil boikotte en avis, og si at man ikke gjør det som statsråd. Selvsagt kan ingen statsråder velge å boikotte enkelte nyhetsmedier. Å komme med slike trusler er lite statsmannaktig, påpeker Bekkelund.

Jusprofessor ved Universitetet i Bergen, Hans Fredrik Marthinussen, understreker at Amundsen i Nordlys-saken ikke viste en fornuftig måte å opptre på som minister.

– Men selv om saken er flau for Amundsen, vil jeg ikke si at den i seg selv er bevis på at han er uegnet i stillingen. Jeg synes nok saken er blitt en storm i et vannglass. Det er flere enn han som har sagt lignende ting før, påpeker Marthinussen.

Det handler om å respektere grunnleggende rettsstatsprinsipper, mener han.

– Det viktigste fremover er at ministeren viser at han kan håndtere jobben innenfor rammen av menneskerettigheter, personvern og domstolenes rolle. Ikke minst når vi nå skal håndtere spørsmålet om norske etterretningstjenester skal få drive massiv overvåking av norske borgere gjennom det såkalte digitale grenseforsvaret, sier Marthinussen.

LES MER ➔

– Vi må måle Amundsen på det han gjør nå

Marius Dietrichson og Erik Keiserud er samstemte i at de ikke vil bedømme Per-Willy Amundsen på bakgrunn av fortiden, men uenige om hvor vidt det er en ulempe at en justisminister ikke er jurist.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

– Jeg vil måle ham på hva han faktisk gjør i den perioden som kommer. Det er flere spørsmål som er viktige for oss advokater, da især salærstatsen, fri retts-hjelp, og ny advokatlov. Dette er saker som er helt avgjørende for oss, og vi vil måle ham på disse, påpeker Marius Dietrichson, leder av Forsvarergruppen i Advokatforeningen.

På spørsmål om hva han mener om Per-Willy Amundsens nylige uttalelser om Nordlys (se hovedsak), er Dietrichson klar.

– Jeg mener det er viktig at en justisminister tar del i den offentlige debatten. I det ligger det at han må svare de journalistene som tar kontakt, sier Dietrichson.

Han ser ikke på justisministerens manglende juristutdanning som et nevneverdig handicap.

– For oss er det helt avgjørende hvilke standpunkt han tar i spørsmål som angår folk flest, deriblant fri rettshjelp, som er et alminnelig velferdsgode for borgerne. Da er det ingen ulempe at han ikke er jurist, fastslår Dietrichson.

SVART OM ADVOKATLOV

I januar stilte stortingsrepresentant Kari Henriksen fra Arbeiderpartiet et skriftlig spørsmål til Anundsen om forslaget til ny advokatlov er ferdigbe-

handlet av statsråden, og om han kunne antyde når saken kommer til Stortinget.

– Saken er under behandling i departementet, men det er på det nåværende tidspunkt for tidlig å antyde når saken vil være ferdig behandlet og kan fremlegges for Stortinget. Jeg ønsker dialog med Advokatforeningen i dette arbeidet, svarte Amundsen.

Han sa også at Advokatlovutvalgets utredning er omfattende, reiser mange viktige spørsmål, og foreslår grunnleggende endringer.

FORDEL MED JURISTER

Heller ikke Erik Keiserud, som ledet Advokatforeningen fra 2012 frem til sommeren 2016, vil avsi noen dom over minister Amundsen riktig ennå.

– Vi må bedømme Amundsen ut fra det han gjør, og hvordan han fungerer som justisminister, ikke ut fra det han har sagt i ulike sammenhenger tidligere.

Keiserud mener i motsetning til Dietrichson at det generelt er en fordel at justisministere er jurister.

– Samtidig har Norge hatt tradisjon for at også ikke-jurister kan gjøre en utmerket jobb i denne posisjonen. Jeg vil ikke dermed si at det i seg selv vil ha noen betydning for hvordan han kommer til å utføre oppgaven.

– Når Anundsen nå er byttet ut med Amundsen, vet jeg ikke om det tilsier at de blir like som justisministere også, sier Advokatforeningens tidligere leder, Erik Keiserud. Foto: Henrik Evertsson

Per-Willy Amundsen og Jens Johan Hjort:

Kranglet «så busta føk» i 2012

Justisminister Per-Willy Amundsen har tidligere hisset på seg både politiske motstandere, media og Jens Johan Hjort. I dag er Advokatforeningens leder trygg på at den gamle feiden ikke vil gå utover samarbeidet med ministeren.

Opp igjennom årene har Amundsen stått bak en rekke kontroversielle utspill. Jens Johan Hjort er blant dem som har hatt sine feider med Amundsen. Høsten 2012 var han i en opphetet diskusjon med stortingsrepresentanten fra Troms. Daværende Tromsø-ordfører Hjort kjempet for at asylbarnet Yalda og hennes familie skulle få bli i Norge, tross utvisningsvedtak fra Utlendingsnemnda (UNE). Familien vant i tingretten, men UNE anket. Amundsen reagerte blant annet kraftig på at Hjort fortsatte å kjempe for familiens oppholdstillatelse.

– Hjort burde være litt klokere i sine uttalelser, og hatt mer respekt for rettssystemet, uttalte Amundsen

til i Tromsø, noe som fikk Hjort til å ta til motmæle.

«Per-Willy, med all respekt: Grav fram vitale organer – hjerne og hjerte». Det er du som viser en naiv forakt for rettssystemet når du basert på egen ideologi overprøver tingrettens avgjørelse. Skam deg», skrev Hjort på Facebook. (Se faksimile).

LANGT FRA HVERANDRE

Saken endte med at familien fikk oppholdstillatelse. Da Jens Johan Hjort ble intervjuet av Dagsavisen like før jul, erkjente han at de fremdeles var uenige.

– Det er ingen hemmelighet at Amundsen og jeg har kranglet så busta føk om enkelte saker.

I dag sier Hjort følgende til Advokatbladet.

– Vi står definitivt meget langt fra hverandre på nevnte områder. Jeg merket meg imidlertid Per-Willys ydmyke uttalelser ved tiltredelsen. Jeg velger å tro på ham. Og jeg er trygg på at han ikke vil la våre meningsforskjeller gå ut over Advokatforeningen. Vi har invitert ham på besøk til oss i Kristian Augusts gate, og han har takket ja. Det anser jeg som en god start.

Som Justis- og beredskapsminister har Per-Willy Amundsen ansvar for å følge opp regjeringens strategi mot hatefulle ytringer, som ble lansert i slutten av november.

– Målet mitt har alltid vært å gjøre det beste ut av alt. Hvis du spør meg hvor du ser meg om ti år, så er jeg kanskje blitt en populær advokat. Men for å være realistisk, så vil jeg bare være meg selv, sier Dilan Bulduk. Foto: Kjersti Lunden Nilsen, Trondheim24.no

OSLO: NOE OPPMØTE PÅKREVD

Ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo er det enkelte obligatoriske elementer underveis i studiet. Studenter kan ta hele første studieår uten å følge undervisningen, mens tredje semester i annet studieår er det et obligatorisk kildesøkkurs over to dager, mens fjerde semester har ingen obligatorisk undervisning. I femte semester har studentene obligatorisk oppmøte på kildesøkkurs, oppgavekurs og muntlig presentasjon, og i det åttende semesteret må de møte til et obligatorisk etikk-kurs. På sjette og syvende semester er det ingen obligatorisk undervisning, forteller Marius Fuglum, studieveileder ved Juridisk Fakultet ved UiO.

TROMSØ: – IKKE ANBEFALT

– Noen studenter velger å bo ett annet sted enn i Tromsø, og gjennomfører sine studier hjemmefra. Dette lar seg gjøre ved at de kommer til Tromsø for å delta på eksamener og diverse obligatoriske arbeidskrav, forteller rådgiver Annikken Steinbakk ved Det juridiske fakultet på UiT, Norges Arktiske universitet.

– Men dette er ikke noe vi anbefaler, da vi ser at studenter har stor nytte av å delta jevnlig på undervisning og samarbeide med andre, sier Steinbakk.

Universitetet har ikke en komplett oversikt over hvor mange studenter som gjør dette.

– Noen gjør det for en eller flere avdelinger, andre for kortere perioder. Årsakene kan være jobbsituasjon, familie eller lignende. Som sagt er ikke dette noe vi anbefaler, men vi ser jo at det er studenter som klarer å jobbe strukturert og grundig også i slike situasjoner, og som på eget initiativ finner seg samarbeidspartnere, sier hun.

Tok jussen uten å følge forelesningene

Dilan Bulduk (24) har tatt master i rettsvitenskap fra sitt hjem i Trondheim. – Å studere juss uten å følge forelesningene, var veldig tungt, sier hun.

TEKST: NINA SCHMIDT

Dilan Bulduk gikk ut av Tromsø universitet i fjor vår med juridisk embetseksamen, uten å ha flyttet til ishavsbyen.

– Tromsø var det eneste fakultetet som tilbød denne studieformen, som innebærer at man ikke følger undervisningen, men bare deltar på eksamen og enkelte obligatoriske oppgaver. Derfor valgte jeg å studere der. Men jeg hadde privat undervisning på Folkeuniversitetet her i Trondheim, forteller Bulduk.

– Hvorfor flyttet du ikke til Tromsø og fulgte studiene på vanlig måte?

– Jeg har familie og venner her, og ville ikke flytte til Tromsø. Og kostnadene ble omtrent de samme; prisen for å bo i Tromsø og leve der, tilsvarte det jeg betalte for privatundervisning på Folkeuniversitetet. Derfor valgte jeg som jeg gjorde. Da jeg begynte å studere, var dette et tilbud som flere benyttet seg av, vi var ti-femten stykker som fulgte dette opplegget, sier 24-åringen.

Men studiene ble krevende, medgir hun.

– Jeg tenker at jeg ville ha lært mer hvis jeg hadde bodd i Tromsø og fulgt undervisningen. Undervisningen ved Folkeuniversitetet overlappet ikke studi-

ene i så stor grad som forespeilet, og det ble veldig mye selvstudium, sier Bulduk, som giftet seg midtveis i studiene.

FØRSTE MED HIJAB

Fra første januar har hun vært advokatfullmektig i Shariati advokatfirma i Trondheim. Nylig ble hun utropt til «Midt-Norges første advokat med hijab» i nettavisen Trondheim24.no.

– Jeg håper at en vakker dag vil folk slutte å la seg overraske av hijaben min, sier hun.

Men bruk av hijab synes å være et evigvarende debatt-tema, medgir hun.

– Selv om det skal oppfattes som normalt å bruke hijab, så er det dessverre ikke det, og var altså årsaken til at jeg havnet i media, sier Dilan Bulduk.

Hun har bodd hele livet i bydelen Saupstad i Trondheim, men har juridisk bakgrunn fra Tyrkia. Hun har så langt ikke fått noen reaksjoner på hijaben blant advokatkontorets klienter.

– Nei, de er mer overrasket over alderen min, folk synes jeg er ganske ung, sier hun.

Advokatfirmaet jobber blant annet med erstatningsrett, utlendingsrett og barnefordeling, noe som passer Bulduk

godt, ettersom hun skrev sin masteroppgave om barnevernsrett.

MINORITETSBAKGRUNN

– Hvorfor ville du bli advokat?

– På videregående skole tok jeg faget Lov og rett, noe som fattet min interesse. I tillegg kommer jeg fra et land der rettssystemet ikke er så utviklet, og tilhører en etnisk minoritet som alltid har vært undertrykt. Dette vekket min interesse for rettferdighet, sier Bulduk.

BERGEN: – IKKE MULIG

– Det er ikke mulig å ta en mastergrad i rettsvitenskap ved UiB uten å følge undervisningen. Siden det er sammenheng mellom studenters deltakelse i undervisningen og deres prestasjoner på eksamen, er det obligatorisk deltakelse på de fleste emner. Studiet bygger på problembasert læring, og de første årene må studentene møte i ukentlige obligatoriske arbeidsgrupper for å diskutere og løse oppgaver. Både arbeidsgrupper, storgrupper, oppgaveskriving og kommentering av andres oppgaver er obligatorisk, sier rådgiver Veronica Ljosheim ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen.

IBA anklager Trump for å undergrave rettssikkerheten

Donald Trumps inntog i Det hvite hus har skapt bølger blant jurister. Nå har han fått beskjed av Den internasjonale advokatforeningen om ikke å forsøke å plassere seg selv over loven.

TEKST: NINA SCHMIDT

Den internasjonale advokatforeningen IBA har sendt ut et nyhetsvarsel der den krever øyeblikkelig slutt på at president Donald Trump undergraver det amerikanske rettsvesenet – og derav rettssikkerheten – gjennom personangrep på respekterte jurister.

IBAs ferske president, tsjekkeren Martin Solc, understreker at USAs president har en selvskreven rett til å utstede presidentordre, såkalte executive orders, og at omtrent samtlige amerikanske presidenter har gjort det.

«Men når det er en konflikt mellom presidentens ønsker og gjeldende menneskerettigheter, så må dommere få lov til å avgjøre saker upartisk, uten frykt, begrensninger eller utilbørlig påvirkning, og i samsvar med egen

tolkning av loven og faktum. President Trumps innreiseforbud er uomtvistelig et slikt tilfelle», skriver Solc.

Presidenten undergraver rettssikkerheten, mener han.

«Rettssikkerhet, det århundrelange prinsippet om at loven bør styre en nasjon, er noe som blir kuttet i hver gang president Trump offentlig går til angrep på en dommer og viser mistillit til en dommer. Ikke bare er dette demoraliserende for det enkelte individ som er målet for en slik forakt, men i bredere forstand så skader det samfunnets tillit til rettsystemet. Presidenten må huske på – alle sine uttalelser om å motvirke elitisme til tross – at han ikke må forsøke å plassere seg selv over loven», skriver Solc.

Jurister må kunne stå i stormen

– Den dagen juristene svikter, vil rettsstaten stå i alvorlig fare. Derfor er det så utrolig viktig å utdanne jurister med høy etisk standard som kan stå oppreist i en storm.

Det sier Asbjørn Strandbakken, dekan ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen.

– Hele formålet med jusutdanningen er å bygge opp om rettsstaten. Hvis vi svikter på dette området, er vi virkelig ute og sykler. Det er lett å dra paralleller til Tyskland under krigen. Hvis du går i Berlin der det gamle Gestapo-hovedkvarteret lå, henger det bilder av folk som ble ofre for nazistene langs minnemuren. Det som slår deg, er at utrolig mange av dem var jurister, sier Strandbakken.

Han viser også til Høyesteretts rolle her i landet under annen verdenskrig, hvor samtlige dommere fratrådte fordi

de nektet å følge forordninger i strid med folkerettslige regler.

– Jurister må holde fanen høyt, være partipolitisk nøytrale, men slå ring om rettstatens verdier. Jeg vil ikke uttale meg om hva som kan skje i USA, men legger til grunn at de som har makt i USA respekterer de reglene som allerede er vedtatt. Jeg er ikke direkte bekymret her og nå, for USA er tross alt et demokrati, men det blir veldig spennende dersom politiske kursendringer utfordrer en del av rettsstatsverdiene.

Utviklingen i USA fører til mange interessante juridiske diskusjoner, mener han.

– Diskusjonene er allerede i gang om hvilken kompetanse presidenten har, og hvilke utfordringer kongressen står overfor. Vi ser veldig mye spennende juss, sier Strandbakken.

Det er ikke tvil om at rettsstaten i USA har et mye mer robust skjelett enn for eksempel i Tyrkia og Russland, sier Jon Wessel-Aas.

– Kan skade demokratiet og rettsstaten

– Allerede før Trump kom på banen, har USA, skritt for skritt, etablert systemer i repressiv retning på det nasjonale sikkerhetsområdet. Dette gjør at man i større grad blir avhengig av hvem som sitter ved makten, og må ha mer tillit til at fullmaktene ikke misbrukes.

Dette sier Jon Wessel-Aas, styreleder i Den internasjonale juristkomisjonen i Norge (ICJ-Norge). Han minner om at ingen systemer er helt immune, og peker på at Trumps forgjengere Bush og Obama begge utvidet området der presidenten har såkalt «executive privilege»; spørsmål som gjelder nasjonal sikkerhet.

– I spørsmål om nasjonal sikkerhet står ikke den amerikanske grunnloven like sterkt. Tradisjonelt har domstolen her vært litt tilbakeholden, og også lovgiver er spilt litt ut.

– Det som foregår på området er stort sett unntatt offentlighet, og veldig mye av overvåkingsregimet i USA faller inn her, noe som har gjort det vanskelig å kjøre saker i rettsapparatet, inntil Snowden kom med sine avsløringer. Får man nå en president som er enda mer villig enn sine forgjengere til å gjøre ting innenfor denne boblen, kan situasjonen bli desto verre. Han får ikke avvirket domstolene eller kongressen uten kupplignende tiltak, men han kan fortsatt gjøre ganske mye skade på demokratiet og rettsstaten, sier Wessel Aas.

– Obama brukte en annen retorikk og penere ord, men deler av droneprogrammet hans brukes til hva man som jurist vil kalle utenrettslige henrettelser. Disse kan beordres direkte av presidenten,

uten lov og dom, under «executive privilege», fortsetter han.

Han minner om at flere varsler enn noensinne ble forfulgt under Obamas administrasjon, og om at USA til og med har fengslet journalister som ikke har villet rope sine kilder.

– I slike sammenhenger har jurister et særlig ansvar for å opptre til forsvar for rettsstaten, og til ikke å la seg bli maktens lakeier, sier Wessel-Aas.

Dersom folks bevissthet om viktigheten av demokratiske institusjoner og maktfordelingen skjerpes, vil det være et gode, mener han, og har stor tro på det han kaller demokratiske, gode krefter i USA.

– Men hvordan rettsstaten fungerer over tid, avhenger ikke bare av uavhengige jurister, men også blant annet om hvordan pengene flyter. Det er mye penger i amerikansk politikk, med tunge næringsinteresser involvert. Hvis disse kreftene føler at det gjelder å være på godfot med presidenten, fordi de vil at han skal åpne dører for dem, eller for at de skal få lov til å produsere uten for mange begrensninger, vil de ha behov for å støtte ham. Da blir det upopulært å rope at keiseren er naken. Dette er et ansvar for ligger på alle sektorer i samfunnet. Hvis man ikke har en kultur der folk er samvittighetsfulle og sier fra når noe er galt, da kan det virkelig begynne å rakne.

Et lite utvalg av presidentens åpne meldinger på Twitter.

ANNONSE

HJERTØY
Advokatfirma Tor Erik Hjertøy

Beregningsbistand for erstatningskrav ved bruk av Compensatio

Advokat Tor Erik Hjertøy tilbyr beregningsbistand ved erstatningskrav i personskadesaker.

Tjenesten kan brukes for å utforme et svar eller som en kontroll av mottatt tilbud/krav. Du sender forutsetningene med post eller epost, og du vil få personlig oppfølging og motta fullstendig utmålingsdokumentasjon med utskrifter fra Compensatio.

Hjertøy har over 15 års erfaring fra Trafikksforsikringsforeningen og Yrskesskadeforsikringsforeningen 1979-1994, og deretter egen advokatvirksomhet i 22 år.

C. J. Hambros plass 5, 0164 Oslo

Telefon: 22 33 69 50
Mobil: 908 26 883
E-post: toerik@advokathjertoy.no
www: http://advokathjertoy.no

Nye og aktuelle fagtilbud – meld deg på!

Diverse kurs	25. APR.
Hvitvasking – praktisk gjennomføring av regelverket i advokatvirksomhet	
Writing Modern Legal English	3. APR.

Arbeidsrett	
Det årlige arbeidsrettskurset, Bergen	9.–10. MAR.

Alternativ tvisteløsning	
Voldgiftsdommerutdanningen	6. FEB.–24. MAI
Forhandlingskurs på Harvard-campus – Workshop	26.–28. JUN.
Forhandlingskurs på Harvard-campus – Advanced	29.–30. JUN.

Asyl- og utlendingsrett	
Det årlige kurset i asyl- og utlendingsrett	24. APR.

Bank, finansiering og valuta	
Finansdagen	15. MAR.

Barnerett	
Det årlige barnerettskurset	30.–31. MAR.

Bistandsadvokater	
Det årlige bistandsadvokatkurset	2.–3. MAR.

Bolig- og eiendomsrett	
Ny eierseksjonslov – de viktigste endringene (Oslo)	27. MAR.
Ny eierseksjonslov – de viktigste endringene (Bergen)	28. MAR.
Ny eierseksjonslov – de viktigste endringene (Trondheim)	29. MAR.

Byggekontrakter og entrepriserett	
Entreprisedagen	26. APR.

Compliance	
Complianceutdanningen	29. MAR–15. JUN.

Energi- og miljørett	
Det årlige kurset i energi- og miljørett	7.–8. MAR.

Erstatningsrett	
Erstatningsrett, forsikringsrett og trygderett	23. MAR.
Fagforum i personskadeerstatning	5. APR.–29. NOV.
Personskadeerstatning	3.–4. MAI

Etikk	
Etikk og risikohåndtering for advokater	28. FEB.
Fifty ways to lose your licence	27. APR.

Forvaltningsrett og statsrett	
Offentleglova	21. MAR.
Habil eller inhabil?	24. APR.
Sentrale temaer i kommunalretten	11. MAI

Forhandlinger	
Strategiske forhandlinger	26. APR.

IKT	
Det årlige IKT-rettskurset	2.–3. MAR.

Konkurs	
Beslagsrettens omfang ved konkurs og tvangsfullbyrdelse	4. APR.
Utleggstrekk – utlegg i lønnskrav m.v	3. MAI.
Omstøtelse i konkurs	4. MAI.
Det årlige konkursrettskurset i Kristiansand	8.–9. JUN.

Konkurranserett	
Det årlige statsstøttekurset	23.–24. MAR.

Kontraktsrett	
Drafting and Negotiation International Contracts	22.–23. MAR.
Drafting contracts in English	4. APR.

Ledelse	
Fagforum i ledelse	6. APR.–31.AUG.

Offentlige anskaffelser	
Det årlige kurset i offentlige anskaffelser	3.–4. MAI

Opphavsrett	
Det årlige opphavsrettskurset	9.–10. MAR.

Personvern	
Personvern i praksis – reprisekurs	10. MAI

Regelteknikk	
Praktisk regelteknikk	1.–2. MAR.
Praktisk regelteknikk	7.–8. JUN.
Regelteknikk – gjennomføring av EU/EØS forordninger og direktiver	9. JUN.

Regnskap og økonomi	
Økonomiforståelse	9.–10. MAR.
Fordypningskurs i økonomi	4.–5. MAI

Selskapsrett	
Frokostkurs om ansattes medeierskap i aksjeselskaper	2. MAR.

Sivilprosess	
Avhør av parter og vitner	13.–14. MAR.
Argumentasjon og prosedyreteknikk	24. APR.
Ankeforberedelse og prosedyre for Høyesterett	8. MAI

Shipping og offshore	
International Shipping – Relations and Negotiation	26.–28. APR.

Skjønns-, ekspropriasjons- og vassdragsrett	
Det årlige ekspropriasjonsrettskurset	28.–29. MAR.

Tvangsfullbyrdelse og inkasso	
Det årlige kurset i tvangsfullbyrdelse	3. MAI

JUSNYTT nr. 2/2017

Advokatens fagsider er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, Per Racin Fosmark. Han har over 25 års erfaring som advokat og møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og er redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

► Fri rettshjelp og advokatskifte

Etter rettshjelplovens system er utgangspunktet at det offentlige skal dekke utgifter til bistand fra én advokat én gang i én og samme sak. Hvis klienten velger å bytte advokat, må vedkommende i utgangspunktet selv dekke merutgiftene ved et slikt skifte. Fordi klienten som hovedregel selv må betale merutgiftene ved å skifte advokat, vil det alltid være en risiko for en advokat å bistå en klient som tidligere har benyttet en annen advokat i en sak hvor det er innvilget fri rettshjelp. En advokat som blir oppsøkt av en klient som ønsker å skifte advokat, må derfor få kartlagt omfanget av tidligere advokats arbeid. Det er advokatens risiko dersom vedkommende påtar seg et oppdrag i en sak hvor klienten tidligere har vært bistått av en annen advokat. Denne risikoen er ikke ubetydelig, idet det i praksis er lagt til grunn at det ikke skal være kurant å bytte advokat, med mindre klienten selv dekker merkostnadene.

Det fremgår av **salærforskriften § 12 første ledd** at det ved et advokatskifte som hovedregel skal foretas en skjønsmessig avkortning i den nye advokatens salær. Forskriften legger opp til en ordning der det i utgangspunktet skal gjøres *full avkortning* i salæret til advokat nr. 2. Fra hovedregelen om at det skal gjøres full avkortning, gjelder to unntak. For det første hvor klienten har en berettiget grunn til å skifte advokat, og for det andre hvor man etter en konkret skjønsmessig rimelighetsvurdering kommer til at det offentlige bør dekke deler av merutgiftene ved skiftet.

Berettiget skifte av advokat vil bl.a. være tilfelle hvor advokaten trekker seg uten

at det er begrunnet i klientens forhold, f.eks. ved advokatens sykdom eller dødsfall. Høyesterett har i **Rt. 2010 side 1192** uttalt at skifte av advokat som følge av fødselspermisjon er utenfor klientens kontroll, og at det ikke er rimelig å gjøre avkortning i en slik situasjon. Det må kunne legges til grunn at det samme etter en konkret vurdering vil gjelde for andre permisjoner av lengre varighet, ved avvikling av advokatpraksis, stort arbeidspress og andre situasjoner som klart er utenfor klientens kontroll.

De fleste advokatskifter skjer fordi klienten ikke er fornøyd med advokaten, oppfølgingen av saken eller resultatet av bistanden. Ved slike skifter er regelen at det skal gjøres full avkortning. Situasjonen kan likevel være slik at advokaten ikke bistår med et minimum

av det man må forvente, f.eks. ikke mulig å få tak i, følger ikke opp på noen måte eller har utført et direkte kritikkverdig arbeid. Slike grove overtramp er sjeldne og må dokumenteres eller sannsynliggjøres for at det skal være aktuelt å gjøre unntak fra full avkortning ut fra en skjønsmessig rimelighetsvurdering. **NB!** Det er ikke tilstrekkelig at klienten gir uttrykk for at vedkommende ikke er fornøyd med sin første advokat.

For å unngå misforståelser er det viktig at en advokat som vurderer å overta en fri rettshjelpsak uttrykkelig informerer klienten (søkeren) om at vedkommende vil risikere å måtte dekke meromkostningene ved skiftet selv, og etter *advokatens egen sats*.

Se nærmere rundskriv **SRF-1/2017** om fri rettshjelp pkt. 2.10.

Ny forbrukerklagelov

Stortinget har vedtatt lov om Forbrukerklageutvalget (**forbrukerklageloven**). Det legges opp til at den nye loven trer i kraft **1. mars 2017**. Forbrukertvistutvalget endrer navn til *Forbrukerklageutvalget*, og forbrukertvistloven blir opphevet. Loven skal bidra til at forbrukerne kan få en rask og billig avgjørelse i klagesaker, uten å måtte gå til domstolene. Forbrukerrådet skal fortsatt megle i sakene før de behandles av Forbrukerklageutvalget. Forbrukerrådet og Forbrukerklageutvalget skilles imidlertid organisatorisk fra hverandre, slik at Forbrukerrådet blir et selvstendig meglingsorgan og ikke et saksforberedende organ for Forbrukerklageutvalget, slik dagens

ordning er. Forbrukertvistutvalgets saksområde videreføres (saker etter angrerettloven, håndverkertjenesteloven og forbrukerkjøp) Forbrukerklageutvalget skal dessuten kunne treffe bindende avgjørelser i andre saker hvor Forbrukerrådet har meglet uten å komme til minnelig løsning, og saken anses *prinsipiell*. Dette gjelder saker som ikke hører inn under Forbrukerklageutvalgets ordinære saksområde. Dette kan for eksempel være klage på en tjeneste som ikke omfattes av saksområdet til en bransjenemnd. Loven må sees i sammenheng med **lov nr. 29/2016 om klageorganer for forbrukersaker**, som trådte i kraft **1. juli 2016**.

Vi tilbyr også en rekke **e-kurs** innen flere rettsområder! Les og bestill på **jus.no**.

► Rettsvern i konkurs for ikke tinglyste eiendomsoverføringer

Høyesterett avsa enstemmig dom 5. januar 2017 – **HR-2017-33-A (Forusstranda Næringspark)** – som blant annet reiste spørsmål om **erverv ved fisjon** omfattes av begrepet «*stiftet ved avtale*» i **tinglysingsloven § 23 første ledd første punktum**. I dette tilfellet hadde selskapet som overtok fem nærings eiendommer, bevisst unnlatt å tinglyse eiendomsoverføringene fordi man ikke ønsket å betale dokument-avgift flere ganger.

Høyesterett kom i likhet med tingretten og lagmannsretten til at fisjon falt inn under lovens begrep «rett som er stiftet ved avtale». **NB!** De omtvistede eiendommene gikk derfor inn i beslaget til *konkursboet*. Ekstinksjonsregelen i § 23 er absolutt. Forarbeidene til tinglysings-

loven avklarer ikke hvordan begrepet «avtale» skal forstås. Høyesterett viste imidlertid til at innholdet i annen lovgivning gav vesentlige holdepunkter for forståelsen: Sjøloven § 25, luftfartsloven § 3–31 (begge steder «frivillig stiftet rett») og borettslagsloven § 6–11 («rett som byggjer på frivillig disposisjon»). I lovforarbeider og rettspraksis er det lagt til grunn at begrepet «frivillig stiftet rett» svarer til begrepet «stiftet ved avtale» i tinglysingsloven § 23, jf. også **Rt. 1998 side 268 (Dorian Grey)** på side 274.

Høyesterett kom også til at selv om det for enkelte av eiendommene var gått mer enn full hevdstid (20 år) siden fisjonen, var rettsvern ikke etablert ved selvstendig rettsvernshverd.

Ikraftttredelse nye lover

27. januar 2017

Justis- og beredskapsdepartementet:

LOV-2017-01-27-03 om endringer i politiloven (**midlertidig bevæpning**). Endringen i § 29 innebærer en tydeligere forankring av bestemmelsen om midlertidig bevæpning i våpeninstruks for politiet. Det er satt rammer for hvilke situasjoner som kan begrunne midlertidig bevæpning. Permanent bevæpning av politiet kan bare besluttes dersom dette er hjemlet i lov. Gjeldende prinsipp om at norsk politi som hovedregel skal være ubevæpnet, er ikke endret.

1. februar 2017

Arbeids- og sosialdepartementet:

LOV-2016-06-17-25 om endringer i folketrygdloven, lov om Statens

pensjonskasse og enkelte andre lover (**økt minste pensjonsnivå til enslige alderspensjonister og andre endringer**), *hele endringsloven i kraft*.

Kunnskapsdepartementet:

LOV-2017-01-13-1 om endringer i opplæringsloven (**tidsbegrenset dispensasjon fra kravet om relevant kompetanse i undervisningsfaget**). Lærere som oppfylte kravet for å bli ansatt som lærer før 1. januar 2014, får dispensasjon fra kravene om relevant kompetanse i undervisningsfaget frem til 1. august 2025. Det samme gjør de lærerne som på grunn av overgangsregler fullfører den tidligere allmennlærerutdanningen etter 1. januar 2014.

Om kravet etter forvaltningsloven til informasjon om klageadgang.

Lovavdelingens uttalelse – **JDLOV-2016-5341** – gjelder informasjon om klageadgang ved underretning om enkeltvedtak. **Forvaltningsloven § 27 tredje ledd første punktum** bestemmer at «[i] underretningen skal videre gis opplysning om klageadgang, klagefrist, klageinstans og den nærmere fremgangsmåte ved klage». Lovavdelingen uttalte:

«Ordlyden i forvaltningsloven § 27 tredje ledd er [...] i utgangspunktet klar, men når de rettsikkerhetshensynene som begrunner regelen, ikke gjør seg gjeldende, kan vi ikke se at det bør være noen plikt for forvaltningen til å opplyse om klageadgang mv. der parten har fått innvilget en søknad fullt ut. Vi understreker imidlertid at dette bare gjelder der parten har fått fullt medhold. Ved for eksempel delvis innvilgelse av en søknad må plikten til å opplyse om klageadgangen overholdes.»

Hverken forvaltningsloven eller forvaltningslovforskriften stiller krav om at underretningen om retten til å klage skal gjennomføres ved bruk av noe bestemt skjema.

Skatteforvaltningshåndboken

Skattedirektoratet har gitt ut første utgave av Skatteforvaltningshåndboken (bare i elektronisk utgave). Den omtaler alle bestemmelsene i skatteforvaltningsloven. Det er lagt særlig vekt på hva som er nytt innenfor de enkelte skatte- og avgiftsarter som omfattes av loven. Boken er tilgjengelig på **skatteetaten.no** og **Lovdata Pro**.

► Salg av fast eiendom som er arvet – seksjonering – diskontinuitet

Skattedirektoratets bindende forhåndsuttalelse – **BFU-2016-10** – gjaldt spørsmål om arv av to leiligheter/seksjoner var omfattet av reglene om diskontinuitet. Skattedirektoratet konkluderte med at vilkårene for diskontinuitet var oppfylt, jf. **skatteloven § 9-7 femte ledd**. Inngangsverdien på leilighetene/seksjonene til arvingene skulle derfor oppjusteres til markedsverdi på *dødsfallstidspunktet* for arvelater.

Skattedirektoratet la til grunn at vilkårene til bo- og eiertid for arvelateren var oppfylt. Men man måtte også vurdere om seksjoneringen av

eiendommen i to seksjoner igangsatt *før arvelaters død*, kunne få betydning for hvordan et fremtidig salg av seksjonene skal vurderes skattemessig for arvingene. I utgangspunktet vurderes bo- og eiertid selvstendig for hver seksjon, og botid kan kun opparbeides av eier i den seksjonen vedkommende faktisk bor. Men det fremgår av ligningspraksis at i det tilfellet eieren har opparbeidet eier- og botid til eiendommen før eiendommen ble seksjonert, beholder han opparbeidet eier- og botid også etter seksjoneringen. Dette uavhengig av at selve seksjoneringen først ble godkjent *etter arvelaters død*.

Hovedregelen er at arvingene overtar arvelaters inngangsverdi (**kontinuitetsprinsippet**), jf. **skatteloven § 9-7 første ledd**. Det er imidlertid gjort unntak fra regelen om kontinuitet for *bolig- og fritidseiendom* når arvelater kunne realisert eiendommen uten gevinstbeskatning på dødsfallstidspunktet, jf. § 9-7 femte ledd. Følgelig er det diskontinuitet som gjelder for slike formuesobjekt. Eventuelle verdiendringer på leilighetene/seksjonene i arvingenes egen eiertid vil føre til skattepliktig gevinst eller fradragsberettiget tap, med mindre arvingene selv oppfyller vilkårene for skattefri realisasjon på salgstidspunktet.

Ulvesaken

Spørsmålet om felling av ulv har blitt et omstridt politisk tema. Regjeringen, som i utgangspunktet sier nei til lisensfelling av flere enn 15 ulver, har støttet seg på Lovavdelingens uttalelse publisert 15. desember 2016 – **JDLOV-2016-7859** – hvor konklusjonen er:

«Det materialet som er stilt til Lovavdelingens disposisjon, gir ikke grunnlag for å konstatere at vilkårene for felling av ulv er oppfylt i de aktuelle tilfellene. Det er klarest når det gjelder vilkårene etter **Bernkonvensjonen artikkel 9**. Det er ikke så klart når det gjelder **naturmangfoldloven § 18**. En eventuell internrettslig adgang til å tillate felling fritar imidlertid uansett ikke Norge fra de folkerettslige forpliktelsene etter Bernkonvensjonen.» (uthevet her).

Straffutmåling og sivile krav ved domfellelse for menneskehandel til prostitusjon

Høyesterett avsa 8. desember 2016 enstemmig dom – **HR-2016-2491-A** – som særlig har betydning for spørsmålet om restitusjon og erstatningsansvar for inntekter vunnet ved menneskehandel. Tre kvinner fra Bulgaria var blitt utnyttet til prostitusjon i Norge. For to av dem gikk forholdet over ca. ett år og utbyttet var én million kroner. Disse handlingene hadde skjedd som ledd i aktivitetene til en *organisert kriminell gruppe*, jf. **straffeloven (1902) § 60 a** (videreført i straffeloven 2005 § 79 bokstav c). Høyesterett fastsatte straffen til fem år og seks måneder for hovedmannen og fire år for en medvirker, som i tillegg hadde utnyttet en annen kvinne til prostitusjon.

Ett spørsmål var om de fornærmede hadde krav på tilbakebetaling av inntektene de hadde hatt fra prostitusjonen, og som urettmessig var fratatt dem. Høyesterett kom til at mot-tagerne pliktet å restituere pengene til de fornærmede. Medvirkeren var erstatningsansvarlig for de samme beløpene. De fornærmede ble tilkjent oppreisning.

Dommen har uttalelser om forholdet til «reproberte» rettsforhold og rettslig vern for kravene som saken gjaldt. Høyesterett tok i dommen ikke stilling til det generelle spørsmålet om erstatningsrettslig vern for prostitusjonsinntekter.

► Innføring av et nasjonalt forbud mot ansiktsdekkende plagg i utdanningsinstitusjoner

Lovavdelingen har i en uttalelse – **JDLOV-2016–6700** (publisert 18. januar 2017) – vurdert de menneskerettslige spørsmål som reiser seg ved en innføring av et nasjonalt forbud mot ansiktsdekkende plagg i utdanningsinstitusjoner (nikab, burka og andre plagg som dekker ansiktet helt, f. eks. finlandshetter og skjerf trukket opp over nesen). Lovavdelingen har en god gjennomgang av de rettslige utgangspunkter. Kort om konklusjonene:

EMK artikkel 9 nr. 2 – religionsfrihet: «På bakgrunn av den praksis fra EMD som foreligger, fremstår det etter vår vurdering som klart at forbud mot ansiktsdekkende plagg i offentlige utdanningsinstitusjoner begrunnet i hensynet til å sikre for eksempel sosial

interaksjon, læring og kommunikasjon, ikke er i strid med EMK artikkel 9. Så vidt vi kan se, gir EMK adgang til å forby bruk av ansiktsdekkende plagg for ansatte og barn/elever/studenter/deltakere, både i forbindelse med undervisning og på utdanningsinstitusjonens område i pauser og liknende. Et slikt forbud må også kunne gjelde for ansatte og barn/elever/studenter/deltakere på turer, ekskursjoner og lignende i tilknytning til utdanningsinstitusjonens undervisning eller virksomhet.»

Et forbud mot at undervisningspersonell og barnehageansatte bruker ansiktsdekkende plagg vil heller ikke krenke religionsfriheten. Et forbud må også kunne omfatte private utdannings-

institusjoner. Et forbud mot bruk av ansiktsdekkende plagg som er begrenset til å gjelde i utdanningsinstitusjoner, antas ikke å være i strid med **SP artikkel 18 nr. 3** eller **barnekonvensjonen artikkel 14 nr. 3**. Et forbud vil ikke være i strid med **Grunnloven § 16**. Det er heller ikke holdepunkter for å anta at et forbud mot ansiktsdekkende plagg i utdanningsinstitusjoner som ikke er i strid med religionsfriheten, vil være i strid med *retten til privatliv* eller *ytringsfriheten*, jf. **Grunnloven § 102**, **EMK artikkel 8**, **SP artikkel 19**, **barnekonvensjonen artikkel 16** og **Grunnloven § 100**. Et forbud mot ansiktsdekkende plagg i utdanningsinstitusjoner antas ikke å ville komme i konflikt med *diskrimineringsforbudene* i **SP artikkel 26** og **barnekonvensjonen artikkel 2**.

Miljøkriminalitet – feilrapportering av lakselus

Høyesterett avsa 9. desember 2016 enstemmig dom – **HR-2016-2507-A** – som gjaldt straff for feilrapportering av lakselus. Et oppdrettsanlegg i Trøndelag ble dømt til å betale en bot på 6 millioner kroner for diverse brudd på reglene om tiltak mot lakselus. Oppdrettselskapet var dømt som følge av handlinger foretatt av selskapets tidligere daglige leder. Høyesterett kom til at selskapet, i tillegg til boten, ikke skulle ilegges straff i form av at de mistet retten til å utnytte to oppdrettskonsesjoner i en begrenset tidsperiode. Et vilkår for straff i form av slikt rettighetstap er at hensynet til samfunnsvernet gjør det nødvendig.

Straff for dataheleri – nedlastning og deling av store mengder fotografier og filmer av unge kvinner fra nettet uten samtykke

Høyesterett avsa 3. november 2016 enstemmig dom – **HR-2016-2263-A** – som gjaldt straffutmåling for overtredelse av **straffeloven (1902) § 317** om utbytteheleri, jf. **åndsverkloven § 54 jf. § 45c**, for nedlastning og deling av store mengder fotografier og filmer av unge kvinner fra nettet uten deres samtykke. En ung mann hadde ved bruk av torrent-teknologi lastet ned og indirekte delt i alt 36 270 filer med bilder av unge kvinner. Bildene var av privat karakter, for en stor del nakenbilder. De fleste bildene var «selfies» – opprinnelig delt av kvinnene selv i sosiale medier som «Snapchat»

– i tiltro til at de ikke kunne eller ville bli spredt videre. Disse bildene hadde blitt spredt på internett gjennom nettsteder hvor brukerne i nettfora kunne utveksle bilder av kvinner. Et særlig formål med slik deling var – så langt mulig – å dele bilder av identifiserte kvinner. De bildene som domfelte delte med andre i fildelingsverktøyet, stammet opprinnelig fra slike nettsteder, og var sortert i undermapper etter fylke og navn slik at mange av kvinnene lett kunne identifiseres. Høyesterett kom til at straffen for dette isolert sett måtte settes til **fengsel i fire måneder**.

► Inhabilitetsreglene for rettsoppnevnte sakkyndige

Høyesterett avsa enstemmig dom 13. januar 2017 – **HR-2017-91-A** – som gjaldt spørsmålet om inhabilitet for to rettsoppnevnte sakkyndige. Høyesterett kom til at de sakkyndige ikke var inhabile, jf. **straffeprosessloven § 142 første og andre ledd**.

En mann var satt under etterforskning for blant annet grov familievold mot tidligere samboer og parets felles datter. Tingretten oppnevnt to sakkyndige i saken, jf. **straffeprosessloven § 237**, jf. **§ 138**, og de samme sakkyndige ble oppnevnt for lagmannsretten. De sakkyndige var kolleger og samboere. Høyesterett fant det ikke tvilsomt at de sto i et avhengighetsforhold til hverandre som kunne tenkes å påvirke deres evne til kritiske vurderinger av hverandres

faglige oppfatninger. Dersom intensjonen fra starten av hadde vært å få to selvstendige faglige vurderinger, måtte det ha vært klart at de begge ville ha vært inhabile, jf. **§ 142 første ledd**. Meningen var imidlertid opprinnelig bare å oppnevne én sakkyndig. Den andre sakkyndige ble oppnevnt etter ønske fra den som opprinnelig ble forespurt. Høyesterett kom etter en nærmere vurdering til at det var naturlig å se det slik at det var to sakkyndige som delte ett oppdrag. Selv om den valgte løsningen kunne skape uklarhet om rollene som gjorde at den ikke var ideell, var dette ikke tilstrekkelig tungtveiende til å medføre inhabilitet for de to sakkyndige, jf. **§ 142 første ledd**.

EU-domstolen: Grensearbeideres stebarn kan være «barn»

EU-domstolen avsa 15. desember 2016 dom (sak C-401, 402 og 403/15). Sakene dreide seg om sosiale fordeler for stebarn av unionsborgere som beveger seg over landegrensene, jf. **TEUV** (Traktaten om Den europeiske unions virkeområde) **artikkel 45** og **artikkel 7 i forordning (EU) nr. 492/2011** om fri bevegelse av arbeidskraft. Denne forordningen er gjennomført i norsk rett i **LOV-2012-12-14-81 (EØS-arbeidstakerloven)**, hvor forordningen er inntatt. Domstolen kom til at barn av en grensearbeiders ektefelle eller registrerte partner kan anses som grensearbeiderens barn når det gjelder å kvalifisere for sosiale fordeler. Se omtale av dommen i **EuroRett nr. 1:2017**.

► Rettslig kontroll av beslag

Høyesterett i avdeling avsa kjennelse 16. januar 2017 – **HR-2017-111-A** – som gjaldt krav i medhold av **straffeprosessloven § 208** om at tingretten skal gå gjennom databeslag for å sortere ut siktedes e-postkorrespondanse med advokater, som er omfattet av beslagsforbudet i **§ 204 første ledd**. Det var særlig spørsmål om retten kan sette som vilkår for en slik gjennomgang at *siktede spesifiserer hvilke konkrete e-poster som kreves tatt ut*.

Økokrim tok beslag blant annet fra siktedes servere, mobiltelefoner og minnepinner. Siktede krevde at tingretten måtte sortere ut av databeslaget hans e-postkorrespondanse med

advokater, som er omfattet av beslagsforbudet. Tingretten satte som vilkår for å foreta en slik gjennomgang at siktede selv spesifiserte enkeltdokumenter/de enkelte bevis han ønsket beslaget hevet for. Høyesterett kom – som lagmannsretten – til at straffeprosessloven gir siktede krav på rettslig kontroll av «beslaget», og at det ikke var hjemmel for å sette et slikt vilkår. Tingrettens beslutning ble følgelig opphevet.

Saken viste videre at det er et praktisk behov for avklaring av håndteringen av databeslag som det under politiets gjennomgang av materialet viser seg inneholder advokatkorrespondanse. Høyesterett pekte her på at det er

påtalemyndigheten som har primærkompetanse til å foreta beslag. Det er derfor påtalemyndigheten som i første hånd har ansvaret for å sørge for at det ikke beslaglegges materiale utover det loven hjemler. Problemstillingen har fellestrekk med situasjonen hvor påtalemyndigheten ved gjennomgang av materiale fra kommunikasjonskontroll blir klar over at en samtale er mellom en advokat og en klient, eller det kan være usikkert om det dreier seg om en klientsamtale. Høyesterett pekte på muligheten for at også advokatkorrespondanse sorteres ut etter mønster av de retningslinjene som tidligere er trukket opp i rettspraksis for disse sakene.

► EMD: Tvangssalg av borettslagsleilighet uten muntlig forhandling

EMD avsa 20. desember 2016 dom i saken *Sagvolden v. Norvay* (sak nr. 21 682/11). Spørsmålet var om prosessen ved tvangssalg av en borettslagsleilighet utgjorde krenkelse av **EMK artikkel 6** og **artikkel 8**. Det ble anført at ikke å avholde muntlig forhandling utgjorde krenkelse av artikkel 6 – *retten til en rettfærdig rettergang*. Fra sammendraget i Lovdata:

«Innledningsvis påpekte Domstolen at en muntlig, offentlig og rettfærdig rettergang er en grunnleggende rettighet. Domstolen viste til relevante momenter utpenslet i rettspraksis, herunder at retten til muntlig høring ikke er absolutt. Av effektivitetshensyn eller prosess-økonomiske hensyn kan det være nødvendig med skriftlig prosess. Hvorvidt det er adgang til å gjøre unntak fra hovedregelen om muntlig høring beror på sakens karakter. Domstolen bemerket at det ikke forelå holdepunkter som tilsa at borettslagssaken ikke kunne bli rettfærdig behandlet gjennom skriftlig behandling. I den nasjonale domstolprosessen var hovedproblemstillingen om vilkårene for tvangssalg av borettslagsleiligheten var oppfylt. Lagmannsretten besvarte spørsmålet bekreftende ved direkte anvendelse av nasjonal lov på faktum

som hadde blitt endelig fastlagt i en tidligere straffesak mot A. Faktum i saken var følgelig ikke bestridt og det var heller ikke spørsmål om troverdighet. På bakgrunn av det ovennevnte kom Domstolen enstemmig til at klagerens krav ikke nødvendiggjorde en muntlig høring i saken. Det forelå dermed ingen krenkelse av artikkel 6.»

Domstolen kom også til at artikkel 8 – *retten til respekt for privatliv og familieliv* – ikke var krenket. Beslutningen om tvangssalg utgjorde riktignok et inngrep i klagerens rett til respekt for sitt hjem etter artikkel 8. Men salget skjedde i samsvar med nasjonal lovgivning, og forfulgte et legitimt formål om beskyttelse av andres rettigheter og friheter. Inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn, jf. artikkel 8 (2). Statens skjønnsmargin er vid i en sak som angikk et sosialt og økonomisk forhold som det foreliggende. De nasjonale domstolene hadde vurdert lovligheten av beslutningen om tvangssalg i detalj. I tillegg var beslutningens rimelighet og proporsjonalitet vurdert. Klagerens rett til sitt hjem hadde blitt tilstrekkelig respektert i den nasjonale beslutningsprosessen.

Utleveringsloven § 15 nr. 2

Høyesterett avsa 9. januar 2017 kjennelse – **HR-2017-47-U** – vedrørende forståelsen av **utleveringsloven § 15 nr. 2**. Spørsmålet var om andre punktum i bestemmelsen setter en fengslingsfrist som normalt er tre uker. Ankeutvalget presiserte at ordlyden setter ingen ytre tidsfrist for varetektsfengsling. En beslutning om fengsling kan som et

utgangspunkt gjelde helt frem til begjæringen om utlevering er avgjort. Den som er fengslet, har imidlertid rett til å kreve prøving hver tredje uke, jf. **Rt-2013-335 avsnitt 11**. Det er viktig å merke seg at den relevante delen av forarbeidene på dette punkt fremgår av **Innst. O. nr. 61 (1974-1975) side 4** – og ikke proposisjonen.

EU-domstolen: Ugyldighetsvirkninger kan ikke tidsbegrenses

EU-domstolen avsa 21. desember 2016 dom (sak C-154/15 og C-307 og 308/15). Saken gjaldt adgangen til å tidsbegrense virkningen av at et kontraktsvilkår kjennes ugyldig, jf. **forbrukeravtaledirektivet 93/13/EØF artikkel 6 (1)**. Direktivet er gjennomført i norsk rett i **avtaleloven § 37** og **markedsføringsloven § 22**. Domstolen kom til at artikkel 6 (1) skal tolkes slik at den hindrer nasjonal rettspraksis som tidsbegrenser de restituerende virkninger av at et kontraktsvilkår erklæres urimelig. Virkningen av et kontraktsvilkår kjennes urimelig, kan ikke begrenses til perioden etter at urimeligheten er blitt fastslått. Dette innebærer i utgangspunktet en plikt til å tilbakebetale urettmessig innbetalte beløp. Se omtale av dommen i **EuroRett nr. 1:2017**.

Bevilling til fri sakførsel ved anke

Det følger av **rettshjelploven § 22 tredje ledd** at en bevilling til fri sakførsel omfatter sakens behandling i høyere rettsinstans. Forutsetningen er at den som har fri sakførsel helt eller delvis har fått medhold i foregående instans, og at motparten har anket, jf. **rundskriv om fri rettshjelp – SFR-1/2017 – punkt 7.2.6**. Det har ingen betydning hvem som har innvilget fri sakførsel. Bestemmelsen er helt generell. Den gjelder uavhengig av sakens art, og hvem som har innvilgelseskompetanse.

Bøker og lesestoff

ANMELDT AV ARNE FANEBU, LAGDOMMER, GULATING LAGMANNSRETT

Arbeidsmiljøloven med kommentarer

Kommentarlitteraturen har en lang tradisjon innenfor arbeidsrettens område. Det startet med Ferdinand Rømmes kortfattede kommentar til den første arbeidervernloven som kom i 1936, via Odd Fribergs kommentar av nyere dato, til de fremstillinger som har kommet i de senere år. Fribergs arbeid er videreført av Jan Fougner, Lars Holo, Tron Løkken Sundet og Tarjei Thorkildsen. I tillegg foreligger det kommentarutgaver av Per Arne Larsen og Atle Sønsteli Johansen/Einar Stueland.

Sist ut av kommentarutgavene er *Jakhelln, Aune, Kroken og Lenth [red.]: Arbeidsmiljøloven med kommentarer – arbeidsrett.no, 4. utgave (2017)*. Første

ANNONSE

utgave kom allerede i 2005, og i tillegg til kommentarer til arbeidsmiljøloven har nettstedet arbeidsrett.no direkte linker blant annet til ferieloven, permitteringsloven og lønnsgarantiloven. Nettstedet har vært operativt siden 14. juli 2005.

Som kommentarutgave er boken bygget opp slik vi er vant til for kommentarutgaver. De enkelte bestemmelser er kommentert utførlig, med oversikt over internasjonale regler, litteratur og lovforarbeider og rettspraksis, med videre. Dette gjelder blant annet reglene om aldersgrenser og midlertidig tilsetning og arbeidstid, som er endret i den senere tid. Ikke minst gjelder det reglene om stillingsvern, som ofte er tema for forhandlinger og søksmål og der det er lett å trå feil.

Kommentarene fremstår som ryddige og oversiktlige. Dette er ikke en selvfølge på et område der tilfanget av

litteratur etter hvert er blitt nesten overveldende, ikke minst når det gjelder rettspraksis til illustrasjon av de problemstillinger loven regulerer.

Forfatterne har delt på arbeidet, slik at det til enhver tid fremgår hvem som har skrevet kommentarene til de enkelte bestemmelser. De er mange, til sammen nærmere førti, og har alle bakgrunn og erfaring fra ulike områder og ststeder innenfor arbeidsretten. Til tross for dette fremstår den som en helhetlig fremstilling som utvilsomt vil være nyttig som oppslagsverk både for dommere, advokater, tillitsvalgte og personalbehandlere både i privat og offentlig sektor. Den kan derfor trygt anbefales.

Jakhelln, Aune, Kroken og Lenth [red.]: Arbeidsmiljøloven med kommentarer – arbeidsrett.no, 4. utgave, Fagbokforlaget, 1570 sider, 1399 kroner.

Fag- og forretningssystemer for advokater

Advocate Desktop

Saks- og klientbehandlingssystem spesielt utviklet for advokater. Programmet er enkelt i bruk og inneholder unike funksjoner for alt en advokat trenger i sin hverdag

- Oversiktlig klientregister
- Brukervennlig time-/utleggsregistrering
- Fakturering, reskontro og klientmidler
- Statistikk- og rapportfunksjoner inkludert budsjett og prestasjonsavlonning
- Egen modul for salær oppgave og strafferett
- Fortløpende oppdaterte offentlige registre; advokater, domstoler, rettsvesen, myndigheter
- Fullt integrert med Outlook og Microsoft Office
- Integrasjon med regnskapssystemer fra Visma

Kontakt oss i dag for en uforpliktende prat eller for en demonstrasjon av programmet

Tlf: 07692 (920 60 510)
Epost: post@jussys.no

C. J. Hambros plass 5 0164 Oslo
Org nr. 867 599 002

Bøker og lesestoff

PRESENTERT AV JURIST IDA MOEN ØDEGÅRD

Strafferett, 5 utg.

Boken behandler alminnelig strafferett etter straffeloven 2005. Endringer i Grunnloven av strafferettslig betydning som ble vedtatt i 2014, er innarbeidet. Det har kun gått halvannet år siden fjerde utgaven av boken kom ut, derfor inneholder ikke denne utgaven en omfattende revisjon.

Boken redegjør for betingelsene for straff, strafferettslige reaksjoner, og fullbyrdelse av fengselsstraff. Spørsmål som gjelder strafferettens rettskildelære og straffens betydning for styringen av samfunnet er gitt bred plass. Folkerettslige og kulturelle begrensninger som straff er underlagt, samt forholdet mellom rettsikkerhet og straff, behandles også. Rettskildespørsmål er viet stor oppmerksomhet, både i egne avsnitt og ved behandlingen av de enkelte temaer.

Ståle Eskeland, 5. utgave ved Alf Petter Høgberg, Cappelen Damm, 616 sider, 839 kroner.

Tariffavtaletolkning

Boken presenterer to spesialstudier om tolkning av tariffavtaler; en spesiell avtaletype som spiller en helt sentral rolle i norsk arbeidsrett. Tariffavtaletolkning har iærtrekk som skiller den fra alminnelig avtaletolkning. Bokens studier analyserer og systematiserer hundrevis av avgjørelser fra Arbeidsretten med sikte på å klargjøre hvordan retten går frem når den løser tolkningsproblemer.

To studier som drøftes er ordlydens betydning for tolkning av tariffavtaler, og betydningen av praksis ved tolkning av tariffavtaler. Studiene skal

bidra til å klargjøre og utvikle normene for hvilken betydning ordlyd og praksis har for løsning av tolkningsproblemer. Boken tar sikte på å være et praktisk oppslagsverk for den som søker veiledning i hvordan man skal tolke tariffavtaler.

Tron Løkken Sundet, Anne-Beth Meidell Engan og Kjetil Drolsum Sandnes, Universitetsforlaget, 208 sider, 599 kroner.

Rektors stillingsvern

I publisert rettspraksis er det få saker knyttet til stillingsvernet for en rektor eller skoleleder, noe som tilsier at tvistesaker mellom skoleeier og skoleleder løses utenfor domstolene. Gjennom et forskningsprosjekt og denne fremstillingen, kartlegger forfatteren hva som skjer i denne sakstypen når sakene ikke bringes inn for rettslig behandling. I boken er det gjennomgått og analysert samtlige dokumenter i tyve upubliserte saker: Hvordan behandles disse sakene i praksis? Hvilke type konflikter kan oppstå mellom skoleeiere og skoleledere? Hvordan behandler skoleeiere denne type konflikter, og hva blir resultatet? Skoleleders stillingsvern drøftes også, samt omorganisering og nedbemanning av skoleledere.

Bjørn Eriksen, Gyldendal Juridisk, 144 sider, 290 kroner.

Ytelse av investerings-tjenester til forbrukere

Forbrukere blir stadig mer aktive på verdipapirmarkedene, og tilbys et bredt spekter av til dels kompliserte og risikofylte produkter og tjenester. Mange forbrukere

har fått erfare at gode råd har blitt dyre når sparing blir til tap. Forfatteren trekker opp grensen mellom forbrukerens ansvar for egne investeringsbeslutninger på den ene siden, og finansinstitusjonenes plikter og ansvar på den andre siden.

Utvalgte verdipapirrettslige atferdplikt, herunder plikten til å sørge for at kunden får gode betingelser på investeringsavtalen, plikten til å gi råd og veiledning til forbrukerne ved valg av investeringsobjekt, og kravene som stilles til opplysninger om de finansielle instrumentene kundene ønsker å investere i, er temaer som behandles. Hvordan verdipapirrettslige og kontakts – og erstatningsrettslige regler virker sammen analyseres. Boken er basert på forfatterens PhD-avhandling. **Marte Eidsand Kjørven, Universitetsforlaget, 320 sider, 599 kroner.**

Arbeidsrett

Boken gir en enkel innføring i arbeidsretten, hvilke rettigheter og plikter arbeidsgiver og arbeidstaker har i et ansettelsesforhold, og tar sikte på å være en «veiviser», ikke en problemløser.

Boken består av ti kapitler, hvor det i hvert av kapitlene gis en innføring i av de viktigste reglene, hovedsakelig innenfor den individuelle arbeidsretten. Temaer er arbeidsavtalen, derunder formkrav, arbeidets omfang og taushetsplikt beskrives, de generelle krav til arbeidsmiljøet, internkontroll og den organiserte verne- og helsetjenester, definisjonen av arbeidstid og ferie, likebehandlingen i arbeidslivet, varsling, sykefravær, sykelønn og permisjoner, rasjonalisering, oppsigelse og avskjed, samt bedriftslederansvaret og yrkesskade.

Nils H. Storeng, Tom H. Beck og Arve Due Lund, Cappelen Damm, 104 sider, 299 kroner.

Tomtefesteloven kommentarutgave

Boken gir en grundig oversikt over tomtefesteloven med avklarende kommentarer til hver av bestemmelsene. Tomtefeste er en utbredt og gammel avtaleform som i våre dager foranlediger et betydelig antall tunge tvister. Fra Høyesterett har man en lang rekke avgjørelser, og Menneskerettsdomstolen i Strasbourg har også bidratt til rettsavklaring. Boken gir først en oversikt over bakgrunnen for og tilblivelsen av dagens lov, samt forholdet til øvrig lov-

verk. Hovedtyngden i fremstillingen er kommentarer til hver enkelt paragraf, samt et rikholdig utvalg rettspraksis. Arbeidet med denne kommentarutgave

ven har utspring i Falkanger & Falkanger, Tingsrett 8. utgave. **Thor Falkanger, Universitetsforlaget, 256 sider, 599 kroner.**

ANNONSE

Få tilgang til over 30.000 juridiske litteraturreferanser med Bibjуре

Bibjуре biblioteksystem gir fullstendig oversikt over hva som finnes av nordisk juridisk litteratur. All litteratur er klassifisert inn i Bibjуре indeks, for presise søk etter emneord eller fagområde. Bibjуре kan brukes med strekkodeleser og holder orden over ditt eget bibliotek og utlån.

Les mer om Bibjуре på www.jussys.no eller kontakt oss på post@jussys.no eller telefon **07692**

jussystemer

JUS

Er jurister fødte forhandlere?

Forhandling er en sentral del av virksomhetens strategiske fundament og mange juristers daglige virke. Men hva kjennetegner en god forhandler? Det finnes triks og kurs med et mål for øyet; å gjøre deg til en bedre forhandler. Alternativ tvisteløsning og forhandlinger er et av mange fagtilbud i Juristenes Utdanningsssenters (JUS) portefølje denne våren.

STRATEGISKE FORHANDLINGER

Undersøkelser viser at bare de færreste er gode forhandlere. Suksess i forhandlinger krever grundige forberedelser og gode analyser. Dette kurset tar for seg forhandlinger i tre dimensjoner – strategi, taktikk og design. Kurset passer både for advokater og jurister, men også andre som vil utvikle sin forhandlerkompetanse.

26. april, Oslo, 3750 kroner.

FORHANDLINGSKURS VED HARVARD

Det er ti år siden forhandlingsprogrammet ved Harvard Law School åpnet dørene for første gang. Pro-

grammet har fått en stadig økende betydning gjennom årene, og er anerkjent blant jurister verden over. JUS arrangerer forhandlingskurs med lærekrefter fra Harvard, der den spesielle stemningen man finner på campus gjenskapes. Deltakerne kan velge mellom workshop og advanced, eller delta på begge kursene.

Workshop, 26.–28. juni, USA, 15.400 kroner.

Advanced, 29.–30. juni, USA, 13.400 kroner.

AVHØR AV PARTER OG VITNER

Innen fagområdet sivilprosess tilbyr JUS et kurs som tar sikte på å dyktiggjøre deltakerne i noe av det viktigste arbeidet i retten; tilretteleggelse, forberedelse og gjennomføring av vitneførsel og eksaminasjon. Kurset har et praktisk tilsnitt med demonstrasjoner og øvelser, hvor også deltakerne vil bli aktivisert. Foredragsholdere er advokat Nils-Henrik Pettersson og tidligere førstelagmann Nils Erik Lie. **13.–14. mars, Oslo, 4990 kroner.**

DET ÅRLIGE KURSET I ENERGI- OG MILJØRETT

Møt bransjen under samme tak, hvor hovedfokus ligger på fornybar energi, kraft, og miljøhensyn i relasjon til energiutvikling. I fjor deltok jurister fra blant annet Norsk Hydro, OED, NVE og diverse advokatfirmaer.

7.–8. mars, Sandefjord, 5200 kroner.

De oppgitte prisene gjelder for medlemmer av DNA.

Harvard Law School har helt siden 1817 utdannet jurister. I juni arrangeres forhandlingskurs for norske advokater. Her bygningen Austin Hall. Foto: Daderot, Wikimedia Commons

– Løs konflikten, ikke saken

Jussens prosesser kan bidra til fastlåste konflikter som kan skade partene, mener Trond Lexau. I en ny bok tar han til orde for å fornye måten advokater jobber på.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

BERGEN: – I dag tenker jurister som regel at hvis man har en konflikt, så vil rettsapparatet ta seg av den, slik at konflikten løses. Men slik er det ofte ikke. Konflikten kan vedvare, og gå i generasjoner. Den som taper aksepterer sjelden resultatet, og venter gjerne på en anledning til å ta igjen. Derfor bør vi som advokater begynne å jobbe på en annen måte, som er mer i tråd med klientens egentlige interesser, sier advokat Trond Lexau i Bergen.

Han er aktuell med boken «Juridisk sett. Et oppgjør med jussen og et forslag til fornyelse», som i månedsskiftet februar / mars gis ut på norsk på det danske forlaget Frydenlund. I boken gir han føringer for det han kaller «advokatvirksomhet for en ny tidsalder» på det sivilrettslige feltet.

I 2004 tok Trond Lexau mastergrad i konfliktforståelse og megling ved juridisk fakultet ved København universitet. Studiet førte til at han endret måten han jobbet som advokat på, skriver han i bokens forord.

«Jeg omformulerte min advokatvirksomhet og markedsførte den med overskriften «konstruktiv konflikthåndtering». Dette har vist seg å være en ubetinget suksess», skriver Lexau. 65-åringen har bygg- og entrepriserett som spesialfag, og har jobbet som advokat i snart forti år. Sitt eget firma har han drevet i Bergen sentrum siden 1979.

IKKE BARE «RETT»

Fjorten års erfaring med konflikthåndtering som metode motiverte ham til å skrive bok.

Advokat Trond Lexau jobber med bygg- og entrepriserett. Hans klienter er næringsdrivende, organisasjoner og kommuner, forteller han.

– Jeg håper at boken vil føre til en ny bevissthet om konflikter; at konflikt er noe annet enn «sak», og derfor krever en annen tilnærming og andre metoder. Mitt håp er at advokater kan samarbeide bedre om konflikthåndteringen, sier han.

Jussens søken etter «rett» bærer galt av sted, mener Lexau.

– Med enhver ny klient er advokatens formål at klienten skal få rett. Vi advokater former saken, og skjærer vekk det som ikke passer inn i vår historie. Vi er ekstremt gode til å gjøre klientens sak god. Når vi har forandret virkeligheten og stengt den andre parten ute, med alt det innebærer av misforståelser, så inviterer vi en tredje jurist, en dommer, til å finne den hele og fulle sannhet.

Det hele får ofte konsekvenser som stress, sykdom, og ikke minst kostnader, påpeker Lexau.

BLIR BLIND

Han mener konstruktiv konflikthåndtering er en bedre strategi i de fleste saker:

– Et typisk eksempel er en mann som er i konflikt med sin ekskone. Han er opprørt og gjerne forbannet, og har kjørt seg selv inn i et spor. Da kan advokaten ta imot ham der han er, og spørre; Hvis du skulle tenke fritt, hvordan skulle du

ønske at forholdet var mellom dere to? Da vil han ofte si at han skulle ønske at de kunne samarbeide sånn noenlunde, og ha et så godt forhold som mulig. Dette er egentlig målet hans. Men hva har han gjort så langt for å nå målet?

– Som regel vil klienten bare ha søkt støtte for sitt eget syn på konflikten. Venner velger gjerne enten å forholde seg blindt til partenes versjon av konflikten, eller de holder seg vekk. Og slik mister man mye informasjon, fremholder Lexau.

– Hvis klienten ringer sin motpart og sier «jeg har rett», så blir det ingen dialog. Hvis han eller hun heller sier «jeg angrer på hvordan situasjonen har blitt, og jeg har gjort noen feil selv», så kan en dialog begynne. Jeg forsøker å nedskalere konflikten, og beskriver i boken, meter for meter, hvordan du kan gå frem, sier Lexau.

IKKE FIENDER

Selv jobber Lexau sjelden innenfor familierett, men har brukt konflikthåndteringsmetoder til å løse mange tvister innenfor bygge- og entrepriserett, og mener sakene har mange likhetspunkter.

– De fleste konflikter kan håndteres bedre enn i dag. På mange måter er det

overraskende hvor lett det er. Det grunnleggende modus – at partene ikke definerer seg som fiender, men som venner eller bekjente som har et problem – gjør at alt går mye lettere.

Metoden fordrer at motparten og hans eller hennes advokat, er interessert i å gå i dialog, medgir Lexau.

– Ja, derfor skulle jeg ønske at flere advokater interesserte seg for dette, slik at vi kunne jobbe sammen for å få en ny retning på advokatvirksomheten. Jeg er ingen motstander av juss, rettsregler eller advokater, og mener at jurister gjør en stor og helt nødvendig samfunnsinnsats. Det jeg kritiserer, er jussens program og metode for selve konflikthåndteringen, sier Lexau.

IKKE «HALLELUJA-IDÉ»

Ettersom Lexau markedsfører seg som «konstruktiv konfliktløser», får han kli-

enter som ønsker å bruke denne metoden, forteller han.

– Når to advokater klarer å jobbe sammen med klientene, og ikke distanserer seg fra dem, så får vi en utrolig fin opplevelse. To fornøyde klienter, og to fornøyde advokater. Det er meningsfylt å jobbe på denne måten, og like godt betalt, sier Lexau.

– Konstruktiv konflikthåndtering er ikke en «halleluja-idé», men en rasjonell måte å jobbe på. Det er klart at klientene synes det er OK å få hjelp til å komme seg godt gjennom konfliktene sine.

ANTOK IKKE BOKEN

Norske forlag har ikke vist interesse for Lexaus bok.

– De kaller den en debattbok, og mener at den ikke passer inn i deres portefølje. Det kan jeg forstå, da de fleste advokater bruker juridisk littera-

Boken, som er på 285 sider, skal selges via forlaget Frydenlunds nettsider og vil koste 299 danske kroner.

tur som oppslagsverk. Men i Danmark er situasjonen litt annerledes, der er interessen for denne type litteratur større. Jeg er derfor glad for at forlaget Frydenlund ville gi den ut, sier Lexau.

ANNONSE

Foto: Mario Travaini

GAVEN SOM REDDER LIV

En gave til Leger Uten Grenser kan være et godt og livsviktig alternativ i forbindelse med **bryllup, bursdag eller jubileum.**

Ring oss på tlf **08898**, eller gå inn på **www.legerutengrenser.no**
Kontonummer: 5005 06 36728.

Merk innbetalingen med navn på jublant/brudepar, samt navn på giver(e) av gaven.

Vi har samlet lover, forskrifter, rundskriv, kommentarer, retningslinjer, artikler og andre verktøy du behøver i din jobb som advokat.

ALT I EN BOK.
ADVOKATHÅNDBOKEN.

Advokathåndboken kan bestilles på advokatforeningen.no

ADVOKATFORENINGEN

Mekling

– et godt og rimelig alternativ til den tradisjonelle rettsprosessen

Som advokat vet du at vi lever i et samfunn med mange ulike konflikter, alt fra opprivende uenighet om arv i helt alminnelige familier, til ødeleggende krangler om uforutsette hindringer i pågående offentlige og private utbyggingsprosjekter.

Slike konflikter er i seg selv en byrde både for partene, og også for samfunnet som helhet. Det å finne en løsning på dem kan også være meget dyrt, tidskrevende og komplisert. Advokatforeningen vil gjøre denne prosessen mindre komplisert, rimeligere, enklere og mer tilgjengelig for så vel private som profesjonelle parter. Løsningen er mekling. Et alternativ som passer godt i svært mange konflikter.

Mekling er bistand til forhandlinger mellom to eller flere parter som er i konflikt, og egner seg like godt i forretningskonflikter som i private konflikter. Målet er å komme frem til en frivillig forlikavtale som avslutter konflikten, og som er fremtidsrettet på den måten at partene kan fungere videre sammen. Mekling er en form for konfliktløsning som nettopp har til formål å finne en løsning som begge parter kan leve med.

Mekleren er en nøytral mellommann – og dersom mekleren er advokat, vil hans eller hennes juridiske innsikt selvsagt også være en ressurs i arbeidet med å finne en løsning for partene. Noen omtaler mekling som «advokat til halv pris», fordi partene gjerne deler på kostnaden til en felles og uavhengig mekler. Der tvisten er særlig vanskelig, eller det står

ekstra store verdier på spill, stiller partene gjerne med én eller flere egne advokater i tillegg.

Mekleren kan ikke treffe avgjørelser som er rettslig bindende for partene. Det er normalt heller ikke meklerens oppgave å gi partene juridisk veiledning eller annen rådgivning. Behandlingen er konfidensiell, og grunnprinsippene i meklingen er de samme enten det dreier seg om en familiekonflikt, en nabo-tvist, en konflikt mellom forbruker og forhandler, eller en stor entrepris- eller forretningskonflikt. Metodikken er velp prøvd i land som USA og England – med meget gode resultater.

Mange opplever at det å bruke advokat og løse en konflikt i rettssystemet, er utenfor økonomisk rekkevidde. Jeg mener advokatbransjen og Advokatforeningen bør bidra til at det å få løst en konflikt blir tilgjengelig og overkommelig for flere. Mekling er nettopp en slik tids- og kostnadseffektiv tvisteløsningsmekanisme – som dessuten søker et resultat partene kan leve videre med.

Advokatforeningen og Juristenes Utdanningscenter (JUS) har i samarbeid innført en sertifiseringsordning for meklere, og et kurs som kalles «Meklingsakademiet». Dette er en ny og grundig utdanning innen mekling, og det første kurset ble avholdt allerede i mars 2016 med 24 deltakere. Alle deltakerne ga meget gode tilbakemeldinger på innholdet i kurset. Kurset er en forutsetning for å kunne kalle seg «sertifisert mekler», og den gamle tittelen

«godkjent mekler» er under utfasing og vil forsvinne helt fra januar 2018.

Advokatforeningen har startet arbeidet med å gjøre mekling mer synlig, og vi har allerede hatt flere gode oppslag i ulike medier. Målgruppen er alle som er i en konflikt, eller som står i fare for å havne i en konflikt. Vår ambisjon er at folk skal tenke igjennom om den tvisten eller konflikten de opplever, egner seg for mekling. Mekling kan være en mulighet enten man vurderer å la konflikten ligge uløst fordi noe annet blir for dyrt, eller om alternativet er å møtes i retten. I første omgang er det områdene familie, arv og skifte, arbeidsrett, kontraktsrett og entrepris som meklerne har særlig fokus på.

Har du lyst til å utvide dine horisonter som advokat, og er interessert i en spennende forretningsmulighet som vi håper på god oppmerksomhet rundt? Meld deg på «Meklingsakademiet». Mer informasjon finner du på nettsidene til JUS, og om kort tid på nettsiden www.mekling.no.

Hertie Smith

GENERALSEKRETÆR
ms@advokatforeningen.no

JURIDISK FORSKNING TRENGER FINANSIERING

Av DAG MICHAUSEN,
professor dr.juris og dekan
ved Det juridiske fakultet
i Oslo

I stadig større grad oppdager omverdenen hvor underfinansiert den juridiske forskningen er i dagens Norge. Sammenlignet med samfunnsfagene står ikke rettsvitenskapen rustet til å besvare samfunnsutfordringer med ny juridisk forskning i større skala.

Og fakultetene har ingen mulighet til å bedre studiekvaliteten på linje med de andre fakultetene.

Og grunnen er historisk:

Arven fra den tid da det ennå var mulig å si at jusstudiet bare trengte et bibliotek og en eksamensordning.

De siste tiårenes veldige rettsliggjøringsprosesser, rettslige internasjonaliseringer og langt skarpere tendenser til rettslig spesialisering, har satt juridisk forskning i en ny stilling. Samfunnet har i dag et stort og voksende behov for juridisk forskning, men de juridiske fakultetene kan ikke levere slik de burde. Denne situasjonen bør oppta alle i det norske rettssamfunnet, og til sist også de politiske myndigheter.

Det er tre hovedgrunner til at de juridiske fakultetene står i denne stillingene.

Først kommer de sjokkerende forholdstallene mellom studenter og lærere i master i rettsvitenskap ved de tre fakultetene. I Oslo er tallet 1 lærer pr. 57 studenter – intet annet fag hadde akseptert dette. Samfunnsfagene har et snitt på omtrent 1 til 20. Følgelig er det strukturelt bygget inn i universitetenes budsjetter en permanent underbemanning, en underbemanning

som får store følger for studie og forskning. Og universitetene går nå til alt overmål inn i en periode med utflating av budsjetter. Å gjøre noe med dette har den største prioritet.

For det andre har Norges forskningsråd lenge tvunget rettsvitenskap til å være samfunnsvitenskap, og følgelig er rettsvitenskapens egenart gått tapt i forskningsrådets mange forskningsprogrammer. Alle tall viser at rettsvitenskap er systematisk underrepresentert i forskningsrådets budsjetter.

Endelig har juridisk forskning et sektordepartement – Justisdepartementet – som har svært lave forskningsbudsjetter rettet til juridisk forskning. Det er heller ingen forståelse

«Det er heller ingen forståelse hos samfunnets store rettslige og økonomiske aktører for å finansiere forskning.»

Dag Michalsen

hos samfunnets store rettslige og økonomiske aktører for å finansiere forskning, for eksempel de store kapitalelskapene eller advokatfirmaene, til forskjell fra i Sverige.

Det finnes unntak selv sagt, men det monner lite i den store sammenheng.

Alt dette har problematiske konsekvenser. Idealet om en forskningsbasert undervisning er umulig å oppfylle ved de juridiske fakultetene. Ennå fylles svære auditorier. Ennå er det vanskelig å få til tett oppfølging av studenter. Viktige valgfag må legges ned fordi de ikke er økonomisk bærekraftige. Likeledes er fakultetenes ansvar for de såkalte rettslige basisfagene stadig utfordret (kontraktsrett, forvaltningsrett, prosessrett, strafferett osv.). Egentlig burde det til slike fag være flere forskere og undervisere. Nå er dette bare unntaksvis mulig. Likeledes – og langt på vei mest alvorlig: Det blir vanskelig for fakultetene aktivt å besvare samfunnets mange utfordringer ved å sette i gang nye forskningssatsninger: Finanskriser, klimakriser, migrasjon,

helseorganisering – alt krever ny juridisk forskning. Med beskjedne midler kan fakultetene ikke ta slike utfordringer i dag, i større skala.

De tre juridiske fakultetene i Bergen, Oslo og Tromsø har lenge samarbeidet for å få til endringer, både innad på hvert av universitetene, og utad overfor eksterne offentlige og private finansilder. Vi kan bare oppfordre de store juristorganisasjonene og sentrale rettslige aktører til å gjøre seg kjent med det vi legger på bordet av dokumentasjon.

Dette innlegget har også blitt publisert i Lov og Rett nr.10 2016.

DEBATTINNLEGG

sendes til
redaksjonen@advokatbladet.no.
Frist til neste utgave er 6. mars.
Skriv maks 4700 tegn, inkludert mellomrom, eller etter avtale med redaksjonen. Legg ved bilde av forfatteren. Debattinnlegg kan også bli publisert på Advokatbladet.no.

KRANGEL I BAKKEN

Skal alpinanlegg kunne ta betalt av folk som benytter randonee-ski i til å gå oppover slalombakken for så å kjøre den ned? Ja, mener Varingskolle alpinsenter i Hakadal utenfor Oslo, som mener de har lov til å ta betalt så lenge det er de som produserer snøen.

I løpet av sesongen planlegger anlegget å innføre et betalingssystem for denne gruppen, melder Dagens Næringsliv. Jurist Marianne Reusch har skrevet doktorgrad om allemannsretten, og mener det ikke er lov å ta betalt uten en spesialbestemmelse fra kommunen.

– Dette er relativ enkel jus, men mange misforstår. Alpinanlegg omfattes både av friluftsløven og plan- og bygningsloven. Anleggseierne må ha tillatelse fra kommunen for å kreve avgift for ferdsel i utmark. De kan ta betalt for bruk av heisen, men ikke for å være i bakken, sier Reusch til DN.

EN HELSTØPT MOTPART HAR GÅTT BORT

Av JAN GUNNAR NESS OG TOM SØRUM
Advokater, på vegne av motpartene i Ness Lundin

Jørgen Brendryen, advokat og partner i Riisa & Co i Oslo, men ikke minst familiefar, har gått bort, bare førti år gammel.

Vi lærte Jørgen å kjenne først og fremst som motpart i en lang rekke erstatningssaker han håndtere på vegne av forsikringsbransjen. Faglig styrke i kombinasjon med en fast, men løsningsorientert form var hans kjennemerke i denne håndteringen.

Faglig styrke er det mange som har, men ikke alle evner å forvalte den med Jørgens klokskap. Han viste det i måten han møtte oss som motparter på. Med hans gode menneskelige egenskaper møtte han også den enkelte skadelidte

Jørgen
Brendryen.
Foto: Privat

på en forsonende måte. Han forsto at en god advokat tåler «litt kjeft» fra den mer uprofesjonelle aktør som skadelidte kan være, uten at dette utløste noe markeringsbehov fra hans side. Det var ikke i møtet med skadelidte han skulle vinne saken, det foretrakk

han å vente med til konflikten ble så fastlåst at den måtte løses i retten. Med Jørgen som motpart var det bare saker som burde havne i retten som havnet der. Han hadde et godt blikk for de prinsipielle sidene av en sak, og fikk møterett for Høyesterett i 2015.

Hans faglige styrke og vinnende vesen gjorde at han var en etterspurt advokat. Til tider hadde han nok for mye å gjøre. Saksbehandlingstiden kunne enkelte ganger bli lang, men i visshet om at det ikke var den gode vilje det skortet på, var den tolerabel. Ikke alle motparter innrømmes samme «slakk».

Med Jørgens bortgang vil vi i Ness Lundin savne en ærlig og redelig motpart, som var fast i sitt standpunkt, men mild og løsningsorientert i form. Våre tanker går til hans gode kolleger i Riisa & Co og hans familie.

ANNONSE

STINESOFIES § STIFTELSE
en barndom uten vold

Testamentarisk gave til en barndom uten vold!

Stine Sofies Stiftelse arbeider for at alle barn skal få en oppvekst og en barndom uten vold og overgrep!

Det er estimert at omlag 100.000 barn i Norge lever med vold og overgrep hver dag. Den testamentariske gaven går direkte til vårt arbeid for en barndom uten vold.

Gaven er fritatt arveavgift.

Telefon - 37 29 40 90 ● E-post - post@barnerett.com

Professor Mads Andenæs fikk fullt gjennomslag for sitt syn i britisk Høyesterett.
Foto: Ola Sæther

Fikk støtte i britisk høyesterett i tortursak

Jusprofessor Mads Andenæs ved Universitetet i Oslo er som tidligere leder av FNs arbeidsgruppe mot vilkårlig fengsling involvert i en ellevill sak der britiske MI6, bortføring, tortur og den britiske tidligere utenriksministeren står sentralt.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det kan høres ut som en James Bond-historie: Storbritannias tidligere utenriksminister Jack Straw (70), som var utenriksminister fra 1997 til 2010, først i Tony Blairs regjering og senere i Gordon Browns, blir nå forsøkt holdt juridisk

ansvarlig for kidnappingen av en libysk opposisjonspolitiker og hans kone i 2004, sammen med den britiske regjeringen, og MI6 (Secret Intelligence Service). Ifølge anklagene skal den britiske etterretningstjenesten ha samarbeidet med

den daværende libyske lederen Muammar al-Gaddafi om å bortføre opposisjonspolitiker Abdul Hakim Belhaj og hans kone Fatima Bouchar fra Kuala Lumpur via Bangkok, og transportert paret til Gaddafis torturkamre i Tripoli.

AVSLØRENDE TELEFAX

– På dette tidspunktet samarbeidet Gaddafi med vestlige etterretnings-tjenester i arbeidet mot terrorisme. Belhaj og hans gravide kone var på vei tilbake til England, hvor de bodde, og var trolig utstyrt med falske pass. Dette fikk britiske myndigheter vite om, og mens de var på vei mellom Kina og Singapore, ble de kidnappet, og fløyet til Libya med hjelp fra CIA, sier Mads Andenæs.

– I Libya ble Belhaj sittende syv år i fengsel, mens kona ble holdt fengslet i fire år, og fødte barnet sitt bak murene, sier Andenæs.

Det svært spesielle med saken, er at det senere dukket opp dokumenter i Tripoli som viste at bortføringsoperasjonen var initiert av britiske etterretningsoffiserer, forteller han.

– Da Gaddafi falt, slapp noen journalister inn på det forlatte kontoret til landets tidligere utenriksminister og etterretningsjef Moussa Koussa, sier Andenæs.

På kontoret fant journalistene en telefax som britiske sir Mark Allen, sje-

fen for antiterrorisme ved MI6, sendte til Koussa, hvor Allen skriver at det var MI6 som hadde bidratt med opplysninger som gjorde det mulig for libysk etterretning å lokalisere Belhaj og hans kone, og å bortføre dem, ifølge Andenæs.

– Britiske myndigheter har aldri bestridt at brevet er ekte, sier Andenæs.

VIL HA UNNSKYLDNING

I årevis har Belhaj og hans kone, som nå er bosatt i Tyrkia, bedt britiske myndigheter om å få en unnskyldning. Ifølge den britiske avisen The Guardian, er de blitt tilbudt erstatning, men har nektet å godta erstatning uten også å få en unnskyldning.

Belhaj forsøker nå å få britiske myndigheter til å innrømme ansvar gjennom domstolene. Britiske myndigheter har på sin side satt inn et stort team med jurister i forsøk på å få saken avvist.

– Det er alltid vanskelig for domstoler å dømme i slike saker som er begått i utlandet. Derfor var det viktig for FNs arbeidsgruppe å intervensere i saken, først i English Court of Appeal, og senere for britisk Høyesterett, sier Andenæs.

Belhaj og hans kone ble aldri fremstilt for noen domstol, og skal ha blitt grovt torturert i Libya.

LENTE SEG PÅ DOKTRINE

Juristene som var hyret inn fra den britiske stats side, mente at saken måtte avvises på grunn av doktrinen «foreign act of state».

– Denne «doktrinen» skulle hindre at britiske myndigheter kunne dømmes for noe de hadde gjort på fremmed territorium. Britiske myndigheter skulle ikke kunne bli erstatningsansvarlige, fordi det ville implisere at også amerikanerne hadde begått lovbrudd,

noe som kunne gjøre fremtidig samarbeid med amerikanerne vanskelig.

– Forstå det den som kan. Dommen er tilgjengelig på nett. Dette er et godt eksempel på gode jurister som leker med begreper, og finner løsninger ved å dikte ny rett, sier Andenæs.

– Overfor retten anførte vi at doktrinen ikke har noen støtte i folkeretten, og at forbudet mot tortur og vilkårlig fengsling er jus cogens, altså ufravikelig folkerett, slik at doktrinen – om den fantes – uansett måtte vike. Både i dommen i Belhaj-saken og i en annen dom fra samme dag siterer og bygger retten på uttalelser fra FNs arbeidsgruppe mot vilkårlig fengsling, sier Andenæs.

APPLAUDES

Britisk høyesterett avgjorde i en enstemmig avgjørelse i januar at britiske myndigheter ikke kan påberope seg statsimmunitet eller unnsnippe domstolsbehandling som følge av doktrinen.

– Slike doktriner blir hele tiden diktet opp av statens advokater, og må bli bestemt avvist, slik som Høyesterett nå har gjort. Domstolen har tatt i bruk FN-organers tolkningsuttalelser slik internasjonal lov krever, sa Mads Andenæs til The Guardian da avgjørelsen ble kjent.

Den britiske høyesterettsavgjørelsen innebærer at Belhajs sak mot britiske myndigheter og MI6 nå kan gå sin gang.

Den internasjonale juristkommissjonen (ICJ), Amnesty International og menneskerettighetsgruppen Redress har hyllet avgjørelsen, og sier i en uttalelse at «myndighetene nå må holdes ansvarlig for menneskerettighetsbrudd». De mener at myndighetene aldri burde ha forsøkt å stanse Belhajs og andre ofre for vilkårlig fengsling og tortursaker.

– Menneskerettigheter er bra for business

Hvorfor bør forretningsadvokater bry seg om menneskerettigheter?

TEKST: NINA SCHMIDT

Spørsmålet ble stilt av Frode Elgesem, fersk leder for Menneskerettighetsutvalget i Advokatforeningen, i et foredrag for chilenske forretningsadvokater i den norske ambassaden i Santiago i januar.

Elgesem var i Chile på vegne av Norges OECD kontaktpunkt, men fikk også anledning til å treffe presidenten for den chilenske advokatforeningen, Arturo Alessandri, og en gruppe av hans kolleger, som var invitert til Elgesems foredrag «Næringsliv og menneskerettigheter».

– Mitt budskap var i korte trekk at menneskerettigheter bør være en del av repertoaret også for forretningsadvokater, forteller Elgesem.

SKAPER MULIGHETER

Han informerte blant annet om de ferske anbefalingene i IBA *Practical Guide on Business and Human Rights for Business Lawyers* fra Den internasjonale advokatforeningen, som kom i fjor sommer.

– IBA-anbefalingene er basert på de såkalte UN Guiding Principles of Business and Human Rights, som gjelder for all næringsvirksomhet, også for advokaters næringsvirksomhet, selvfølgelig med noen modifikasjoner, fordi vi har særskilte oppgaver som advokater. Vi skal være fortrolige rådgivere og ikke sette oss til doms over klienten. Men dersom klienten planlegger et prosjekt som bryter med grunnleggende menneskerettigheter, må advokatfirmaene ha en beredskap for rådgivning og vurdering av sin egen rolle, sier Elgesem.

I foredraget utdypet han disse temaene:

- For advokater skaper etterlevelse av menneskerettighetene nye forretningsmuligheter, og gjør firmaet til en attraktiv bidragsyter av juridiske tjenester.
- At klienten får råd om hvordan menneskerettighetsbrudd skal forhindres, skaper verdier for klienten, og vil styrke advokatens rolle som en betrodd rådgiver.
- Å bry seg om menneskerettigheter er nødvendig hvis man vil følge FNs prinsipper om næringsliv og menneskerettigheter, og det forbereder firmaet for en fremtid der disse prinsippene finner veien inn i «hard law».
- Å etterleve menneskerettighetene er bra for rekrutteringen. Firmaer som

gjør det, vil være foretrukket blant den nye generasjonen advokater.

FØLSOMT TEMA

Temaet var åpenbart nytt for forsamlingen, forteller Elgesem.

– De var absolutt interessert. Advokat Cristóbal Eyzaguirre, som er en kjent forretningsadvokat i Chile og som ledet møtet, sa da han introduserte meg at han aldri hadde hørt om dette før han fikk invitasjonen til foredraget. Men han hadde allerede tatt opp temaet med en av klientene sine, og var positiv til tanken om å bygge kompetanse på dette området.

Menneskerettigheter er et litt følsomt tema i Chile, sier han.

– Landet har en helt annen politisk kontekst enn oss, med sin historie med Pinochets militærkupp og en lang periode med diktatur og grove menneskerettighetskrenkelser. Samfunnet husker fortsatt, og lever videre med sine selskaper og aktører, som igjen har sin historie på begge sider av konflikten. Til tross for dette, opplevde jeg at chilenske forretningsadvokater som svært positive til å ta fatt i problemstillingen, sier Elgesem.

Som leder for Menneskerettighetsutvalget synes han det er spennende å få impulser utenfra.

– Næringslivets regler om menneskerettigheter gjelder universelt for advokater i alle land, men som jobber under veldig forskjellige forutsetninger, og med ulike historier. Det er veldig nyttig å høre hvordan ting fungerer i andre jurisdiksjoner, og ikke bare sitte i Norge og tenke på dette.

Til venstre president Arturo Alessandri i den chilenske advokatforeningen, ambassadør Beate Stirø og Frode Elgesem. Foto: Privat

Fremtidsdebatt og Susanne Sundfør

Oslo krets arrangerer årsmøte i Oslo konserthus med debatt og underholdning torsdag 9.mars.

TEKST: NINA SCHMIDT

Susanne Sundfør står på scenen når Oslo krets arrangerer årsmøte 9.mars. Foto: Rashid Akrim, Creative Commons

Årsmøtet starter klokken 17, og etterfølges av en paneldebatt med tittelen *Fag og forretning: Er advokaten klar?*

Utdanning, arbeidsmetoder og digitalisering vil bli debattert av Asbjørn Strandbakken (dekan ved UiB), Johan Dolven (Help-sjef), Erling Lind (Wiersholm-advokat), Yvonne Fosser (HR-direktør i Innovasjon Norge) og Maria Ervik Løvold (DnB-advokat).

Debatten vil ledes av Terje Lindberg, kursholder og kreativ leder i et selskap

ANNONSE

som tilbyr kommunikasjonstrening til næringslivet. Han har bakgrunn som teaterregissør, og jobber blant annet som programleder-trener, og med å hjelpe politikere og toppledere til å bli flinkere til å kommunisere.

Singer-songwriter Susanne Sundfør står for musikalske innslag, og deltar vil bli servert asiatisk buffet. Deltagelse på møtet vil gi to juridiske etterutdanningstimer. PS: Dørene åpnes allerede klokken 16.15.

KOMMENDE ÅRSMØTER

23.februar: Sør-Rogaland krets.

1.mars: Østfold og Follo krets, Refsnes gods i Moss. Foredrag ved Merete Smith.

2.mars: Trøndelag krets: Foredrag av psykiater Michael Setsaas om samspillet advokat/klient.

2.mars: Oppland krets: Kurs i vitnepsykologi og etiske problemstillinger.

3. mars: Hedmark krets

11.mars: Vest-Agder krets

13.mars: Hordaland og Sogn og Fjordane krets

16.mars: Romerike krets

23. mars i Vestfold krets. Merete Smith skal snakke om advokatlov.

24.mars: Aust-Agder krets, Sjømandsforeningen i Arendal. Foredrag ved Jens Johan Hjort.

24.mars: Møre og Romsdal krets, Ålesund.

30.mars: Troms krets, The Egde i Tromsø. Foredrag ved Jens Johan Hjort.

31.mars: Telemark krets, Lifjellstua. Kurs i arverett.

MUNKSGT 7

**NYOPPUSSEDE LOKALER
SENTRALT VED ST. OLAVS Plass
NÆR RETTSLOKALENE**

- Nyoppussede lyse arealeffektive lokaler
- Ledig omgående

2. ETG 142 kvm kontor:
5 kontorer,
konferanserom,
kjøkkenavdeling,
datarom
14 kvm lager.

KONTAKT: **FRODE WAALER** | 406 03 907 | FGW@AURISFORVALTNING.NO WWW.AURIS.AS

Miljøet må ha rettssikkerhet

Av KAREN HJELMERVIK
NERBØ I MILJØGRUPPEN

Så lenge jeg kan huske har global oppvarming og miljøproblemer vært en del av nyhetsbildet. I hele min levetid har politikere diskutert løsninger og ansvarsfordeling. Likevel har vi ikke klart å gjøre nok. Må vi sitte pent og se på at problemene blir verre? Hva med vår grunnlovfestede rett til et levelig miljø? Vi i Jussbuss jobber for at rettssikkerheten i Norge skal bli bedre. Men har egentlig miljøet rettssikkerhet?

Det norske miljølovverket er tilsynelatende svært godt. Det overordnede målet er at miljøhensyn skal ivaretas på lik linje med andre interesser i avveininger der andre hensyn kanskje roper høyere. Dermed imøtegår lovverket et av miljøets største problemer: Det er vanskelig å beregne verdien av det i kroner og øre. Forvaltningen har vide, skjønnsmessige hjemler til å treffe gode vedtak som beskytter miljøet vårt. Bærekraftig utvikling er slått fast i formålsparagrafene til flere av våre viktigste lover, blant annet plan- og bygningsloven og kommuneloven. På papiret har forvaltningen utstrakt mulighet til å verne miljøet. Jussbuss mener reglene ikke fungerer i praksis.

FÅ PLIKTREGLER

Det er et verdifullt trekk ved norsk miljørett at forvaltningen har vide hjemler til å treffe miljøvennlige vedtak. Likevel inneholder miljøretten svært få pliktregler. Dermed slipper forvaltningen unna med å fatte vedtak som kan medføre skade på miljøet.

Den 5. juni 2015 ga Klima- og miljødepartementet Nordic Mining

utslippstillatelse til å dumpe gruveavfall i Førdefjorden, til tross for at det kan få katastrofale konsekvenser for livet i fjorden. Den 18. mai 2016 åpnet Olje- og energidepartementet 23. konsesjonsrunde, og tillot dermed oljeleting lengre nord enn noen gang tidligere. Dette gjorde de selv om det vil innebære økte CO₂-utslipp og skadelig aktivitet i sårbare, uberørte områder.

Forvaltningen fatter altså med viten og vilje vedtak som potensielt kan medføre stor skade på miljøet vårt. Dersom vi hadde fått én sjanse til å redde miljøet, hadde nok de fleste gjort det. Sann er ikke virkeligheten. Vår mulighet til å redde miljøet skjer gjennom tusenvis av tilsynelatende små avgjørelser, der miljøet alt for ofte ender opp som taperen.

LITE RETTSPRAKSIS

En tilleggskonsekvens av at reglene i stor grad er skjønnspregede, er at de vanskelig kan prøves for domstolene. Domstolsprøving er dyrt og omstendelig, noe som gjør det vanskelig for miljøinteressenter å ta saker for retten. Det er generelt lite rettspraksis innenfor norsk miljørett. Dette gjør at mye av innholdet i miljølovgivningen ikke er tilstrekkelig utpenslet. Miljøretten blir også lite tilgjengelig for folk flest, og de blir henstilt til å ta i bruk politiske virkemidler. Men er dette i ferd med å endre seg?

Våren 2014 endret Stortinget Grunnlovens miljøbestemmelse, § 112. Stortinget valgte med dette å skjerpe statens plikt til å sikre innbyggernes «rett til et

miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». I forkant var det store diskusjoner om bestemmelsen kunne prøves av domstolene. Stortingets skjerping av bestemmelsen gjorde det klart at dette var tilfelle.

SØKSMÅL KAN VINNES

Den 18. oktober 2016 leverte Greenpeace og Natur og Ungdom stevning mot staten med påstand om at Olje- og energidepartementets vedtak om åpning av 23. konsesjonsrunde er ugyldig, fordi de samlede miljøskadene vedtaket vil medføre er så store at det strider mot GrL. § 112. Det er en sterk påstand, og miljøorganisasjonene har litt av en jobb foran seg for å underbygge den. Jussbuss tror det er mulig å vinne frem. Men uansett om de gjør det eller ikke, er søksmålet viktig. Det vil bidra til å klargjøre handlingsrommet som § 112 gir politikerne våre. Debatten søksmålet har utløst, viser at det er et stort behov for det.

Det er mye som tyder på at jussen blir et viktig virkemiddel for å sikre miljøet vårt: Norge har blitt dømt i EFTA-domstolen for å ha brutt EUs luftkvalitetsdirektiv, og før jul var forslag til ny klimalov ute på høring. Jussbuss ønsker denne utviklingen velkommen. Det er ingenting i veien for at norske politikere setter strengere miljølovgivning. Lovgivning er et godt, demokratisk styringsmiddel.

#Jussbuss

Totalt 6042 saker i 2016

Saksområdene med størst pågang:

- Utlendingsrett (1041 saker)
- Fengselsrett (818 saker)
- Arbeidsrett (756 saker)
- Husleierett (712 saker)
- Gjeldsrett (535 saker)
- Trygderett (335 saker)
- Sosialrett (206 saker)

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat Toralf Wågheim ved Advokatfirmaet Riisa & Co i Bergen. Wågheim er forfatter av boken *Advokaters erstatningsansvar*.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

Bergen tingrett: RGA gjelder ikke ved salærtvister for domstolen

Et advokatfirma i Oslo gikk til sak mot klienten for å inndrive ubetalt salær etter et prosessoppdrag. Klienten anførte blant annet at salæret ikke var beregnet i samsvar med bestemmelsene i Regler for god advokatskikk (RGA). Tingretten kom til at RGA ikke fikk anvendelse i salærtvister for domstolen.

Dette fremkommer i en fersk avgjørelse fra Bergen tingrett (TBERG-2015-184 467, avsagt 26. januar 2017). Bakgrunnen for saken var at et advokatfirma hadde bistått en profesjonell klient med et prosessoppdrag i en patenttvist. Klienten tapte saken i tingrett og lagmannsrett. Advokatfirmaet fakturerte klienten i overkant av 3,5 millioner kroner, eksklusiv merverdiavgift, for ankesaken, med tillegg av utlegg. Klienten unnlot å betale 1.084.722 kroner inkludert merverdiavgift av slutfakturaene, hvor det vesentlige gjaldt salær.

Klienten anførte at det totale salæret var for høyt. Det ble fremholdt at salæret var i strid med bestemmelsene i RGA, og at salæret oversteg prisestimer som advokatfirmaet hadde gitt. Advokatfirmaet fastholdt kravet, og gikk til domstolen for inndrivelse.

RGA KOMMER IKKE TIL ANVENDELSE

Ved vurderingen av salærkravet, tok tingretten utgangspunkt i oppdragsavtalen og at det er avtalefrihet for partene. Det fremkom i oppdragsbekreftelsen at: «[Advokatfirmaet] fastsetter honorar med utgangspunkt i medgått tid, justert for arbeid utenfor normal arbeidstid, det ansvar som er forbundet med oppdraget, de verdier oppdraget gjelder, oppdragets kompleksitet, graden av spesialistkunnskap og oppnådd resultat. Medgått tid er ikke alene bestemmende for salærberegningen».

Klienten anførte at salæret var i strid med RGA pkt. 3.1.5 og 3.3.1. Etter disse bestemmelsene har advokater varslingsplikt dersom kostnadene må antas å bli uforholdsmessig høye i forhold til klientens økonomiske stilling, eller de interesser saksforholdet gjelder. Videre skal salæret stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført.

Tingretten legger til grunn at disse bestemmelsene ikke kan håndheves av domstolen i en tvist om salær, selv om reglene er inntatt i advokatforskriften. Retten legger til grunn at RGA er yrkesetiske regler som skal håndheves av disiplinærmyndigheten, jf. Rt. 2000 s. 1948. Denne saken gjaldt ikke tvist om salær, men spørsmål om nektelse av en advokat å være prosessfullmektig ved brudd på RGA. Høyesterett la her til grunn at RGA ikke kunne håndheves av domstolen.

Tingretten la til grunn at det samme måtte gjelde ved salærtvister. Det ble ikke hensyntatt av retten at det i salærsaker forelå underrettspraksis hvor RGA var gitt anvendelse. Det forhold at det i oppdragsbekreftelsen var gitt en generell henvisning til RGA, kunne heller ikke medføre at forholdet ble vurdert annerledes.

Tingretten la videre til grunn at oppdragsbekreftelsen (sitert ovenfor) måtte forstås som et generelt forbehold om å ta et høyere eller lavere salær enn det antall medgåtte timer ville tilsi. Advokatfirmaet hadde således rett til å forholde seg til faktisk medgått tid.

PRISESTIMATER IKKE BINDENDE

Retten fant heller ikke at prisestimer som advokatfirmaet hadde gitt, var bindende. Retten la her vekt på at det ble tatt klare forbehold i forbindelse med estimatene, at sakens utvikling førte til behov for større arbeidsinnsats enn forutsatt, og at det heller ikke forelå lovgivning som kom til anvendelse ved overskridelse av kostnadsestimer.

Advokatfirmaet fikk således medhold i kravet på 1.084.722 kroner, med tillegg av forsinkelsesrenter. Klienten måtte også dekke sakskostnader for tingretten med 94.445 kroner. Dommen var ikke rettskraftig da Advokatbladet gikk i trykken.

Navn og alder: Hanne Skaarberg Holen, 52 år

Tittel: Advokat (H), partner i Advokatfirmaet Thommessen

Bosted: Oslo

Opprinnelsessted: Fredrikstad

Sivilstatus: Gift, en datter på 19 år, og tvillinggutter på 17 år.

Foto: Mathias Vedeler

Aktuell fordi: Hanne Skaarberg Holen, partner i Thommessen, har i årevis vært en av landets fremste skatteadvokater. I januar vant hun frem på vegne av to Transocean-selskaper i Borgarting lagmannsrett i den siste sivile saken i det som er blitt omtalt som Norges historiens største skattestraffesak. Ifølge norske skattemyndigheter hadde Transocean sendt 2,6 milliarder kroner opptjent i Norge til skatteparadiset Cayman Islands via Danmark for å slippe utbytteskatt. Da saken gikk i Oslo tingrett, var det omtvistede beløpet på over en milliard kroner i kilde-skatt, renter og tilleggsskatt. Senere trakk staten deler av anken, slik at bare spørsmålet om kildeskatt på 411 millioner kroner gjenstod. På Thommessens hjemmesider kommenterte Holen seieren slik: «Det er gledelig at lagmannsretten kom til samme konklusjon i den sivile saken som tingretten la til grunn i straffesaken, nemlig at det ikke var grunnlag for noen skatt overhodet.» Staten ved Skatt vest ble dømt til å betale nærmere 6,3 millioner kroner i saksomkostninger.

Hanne Skaarberg Holen er leder for Advokatforeningens skattelovutvalg.

Hvor lenge har du arbeidet med Transocean-saken, og hvor mye har du jobbet med den?

Saken har vært et maraton uten like. Den tok til i 2004 og er fremdeles ikke helt avsluttet. Jeg tok over skattesakene i 2008, og har brukt mange kvelder og helger på disse sakene. Den aller mest hektiske perioden var straffesaken som gikk over nesten ett år i 2012–2013.

Det var strevsomt, men det er veldig godt å se at innsatsen ga uttelling ved full frifinnelse av samtlige tiltalte!

Hvordan gikk du løs på oppgaven innledningsvis?

Mine klienter hos Transocean ba om grundig gjennomgang av samtlige saker, og en oppsummering av sterke og svake sider. Konklusjonen var at skattevedtakene var feil, og at det ikke var grunnlag for de sterke anklagene som ble rettet mot advokat Einar Brask og advokat Sverre E. Koch, som var tiltalt for sin rådgivning til Transocean-selskapene tidligere. Dermed lå det til rette for et konstruktivt samarbeid mellom forsvarerteamene.

I arbeidet med saken, tok du spesielle grep som du mener var nyttige, og som andre advokater kan ha glede av å vite om?

Ett tidlig grep var bevisssikring: Sørge for å få best mulig oversikt over fak-

tum ved å gjennomgå dokumenter og samtale med de som etter hvert ble vitner. Vi la også stor vekt på å kreve saksinnsyn hos Skatt vest og hos Økokrim. De dokumentene vi fikk innsyn i viste at skatteetaten internt erkjente svake sider ved saken, og at dokumenter som støttet skattyters syn ble holdt tilbake eller sortert ut som irrelevante. Etter mitt syn bør ikke Staten opptre slik.

Hva er den største utfordringen med denne type saker?

Det var såpass mange saker og temaer at det straks var klart at det måtte på plass et solid team for å håndtere dette. Dette kunne ikke løses som «one-woman-show».

Hvordan møtte du de utfordringene?

Vi samlet flinke skatteadvokater, fordelte oppgaver og arbeidet med helheten som et prosjekt. Det var jevnlige

statusmøter, der klienten fikk oppdateringer og vurderinger. Dermed var også klienten i stand til å stille relevante spørsmål og innhente opplysninger som kunne hjelpe oss i arbeidet. Samtidig arbeidet vi nært med Ernst & Young og de tiltalte rådgiverne.

Har du innhentet råd som viste seg å være spesielt verdifulle, og i tilfelle fra hvem?

Det er mange som har gitt viktige bidrag til saken her. Det er allikevel verd å fremheve min tidligere kollega i PwC Ulf Werner Andersen. Hans motto var: «Husk at en sak har to sider: Hvorfor vi har rett og hvorfor motparten har feil». Det er en morsom forenkling, som minner om at det ikke holder å vise hva som er feil i et ligningsvedtak for å få domstolene til å oppheve det. Retten trenger også å høre hva som er korrekt skattefaglig tilnærming og riktig resultat i saken.

Hva er det viktigste du har lært i arbeidet med denne saken?

Det som har overrasket meg mest, er å se hvor lite objektivt og til dels uryddig Staten kan opptre i et stort antall saker. Med min bakgrunn fra PwC har jeg jobbet mye med selvangivelser for bedrifter. Det omforente mål har alltid vært å sørge for at ting skal gjøres riktig. Jeg trodde nok at også skattekontoret ville ha samme målsetning.

Hvor mange har jobbet i ditt team med saken?

I straffesaken var vi til sammen fire skatteadvokater som representerte Transocean-selskapene, men i de sivile sakene fikk vi hjelp av flere andre i PwC.

Har du fått mange henvendelser fra folk som ønsker å ha deg som advokat etter seieren i Transocean-saken?

Ja. Det er veldig hyggelig å bli vist tillit i saker som betyr mye for den enkelte.

Hva er den viktigste oppgaven til Skattelovutvalget, som du er leder for?

Skattelovutvalget har som målsetning å avgi høringsuttalelser til lovforslag. Det vi synes er viktigst, er saker som påvirker skattyternes rettssikkerhet. Derfor har vi brukt mye tid på uttalelser om skatteforvaltningsloven og om forslaget om lovfesting av skatterettens omgåelsesnorm.

Når tok du valget om å bli skatterettsekspert, og hvorfor?

Da jeg så at det er mange vedtak som ikke etterlever skatteetatens målsetning om «rett skatt til rett tid». Nesten alle vil en eller annen gang i livet ha kontakt med skattekontoret. Det er viktig at vi møter et skattekontor som forsøker å gjøre det som er rett, og ikke «prøver seg» med uholdbare vedtak.

Forsker Kristine Sæviold ved Universitetet i Bergen forsker på skatteparadiser, og sa til Bergens Tidende i fjor at «det er vanskelig å få med advokater i en konstruktiv debatt om skatteparadiser». Synes du at skatteadvokater bør føle seg truffet?

Debatten om skatteparadiser blir fort veldig tabloid. Grunnleggende handler den om hva nasjonalstaten selv skal kunne bestemme, og i hvilken grad andre land kan bruke sin egen målestokk for hva som er rett. Det er mange land som ønsker å gi særlige skatteincentiver, og debatten har en tendens til å sverte de selskapene som benytter seg av incentivene. Manglende samordning av regler for ulike land gir mulighet for tilpasninger, men også stor risiko for dobbeltbeskatning som det er legitimt å forsøke å slippe.

Hva brenner du for, rent faglig?

Å fremme rett og hindre urett. Det er tungt å ta opp kampen mot skattekontoret, og det er oftest bare de ressurssterke som klarer å gjøre det. Samtidig ser vi at den kampen de fører får be-

tydning også for mindre ressurssterke personer, ved at domstolene setter tydelige grenser for hva skatteetaten kan gjøre.

Har du et faglig forbilde, og i tilfelle hvem?

Det er mange som har imponert meg på ulike måter. Jeg vil fremheve advokatene Einar Brask og Sverre E. Koch, som begge sto støtt i stormen da de ble tiltalt for skatteunndragelser i Transocean-saken. Domstolenes konklusjon var at deres råd var riktige og at det var skatteetaten som tok feil.

Hvem mener du er Norges beste advokat på ditt felt?

Det er vanskelig å kåre en «norgesmester» i skatterett. Sterke team – som hos advokatfirmaet Thommessen – skaper sterke resultater.

Hva er ditt morgenritual?

Det er ikke så spennende; dusj, kornblanding og T-banen til jobb.

Beskriv en vanlig arbeidsdag.

En dag på kontoret og en dag i retten er vidt forskjellige. På kontoret treffer jeg gode kollegaer, diskuterer, skriver og forbereder saker, mens i retten kan det bli høyt tempo og høy temperatur.

Hvor aktiv er du på sosiale medier, og hvilke?

Jeg er på LinkedIn, og liker å dele nyheter der imellom. Ellers svært beskjeden – nærmest usynlig – og tror privatliv er best privat.

Hvilke TV-serier følger du med på?

Min datter og jeg har funnet noen serier på Netflix – det er hyggelig og kan tilpasses den tiden vi har tilgjengelig.

Hver måned fremover vil vi presentere en advokat som har gjort seg bemerket. Tips redaksjonen om aktuelle advokater.

Skriv til nina@advokatbladet.no

Trumps mann i Høyesterett

Ett år etter at dommer Antonin Scalia døde, kan en ny dommer kanskje snart ta plass i amerikansk høyesterett. Donald Trump har utnevnt Denver-dommeren Neil Gorsuch (49) til det ledige, livslange embetet, etter at republikanerne har klart å blokkere Obamas kandidat. Gorsuch har studert ved eliteuniversite-

tene Columbia, Harvard og Oxford, og har tidligere jobbet for høyesterettsdommerne Byron White og Anthony Kennedy. Han er kjent for å være en begavet jurist.

«På mange områder som er viktige for konservative, er Mr. Gorsuch en «perfect match», skriver The Economist. «Han står vanligvis på næringslivets

side, gir lite lindring til innsatte som anker dødsdommer, og strekker seg langt for å beskytte institusjoner som hevder at lover som Obamacare bryter deres religionsfrihet», skriver bladet.

Fra 1995 til 2005 jobbet Gorsuch for advokatfirmaet Kellogg, Huber, Hansen, Todd, Evans & Figel, og deret-

ter som Deputy Associate Attorney General i det amerikanske justisdepartementet, før han ble utnevnt til dommer i US Court of Appeals av president George Bush i 2006.

Slutt for juryen

Etter 130 år blir det nå slutt på juryordningen, etter at et stortingsflertall i 2015 ba regjeringen om å oppheve ordningen. I januar undertegnet de tre justiskomite-medlemmene Peter Frølich (H), Ulf Leirstein (FrP) og Kjell Ingolf Ropstad (KrF) en avtale som setter spikeren i kisten for juryordningen.

«Saken er ventet til Stortinget senest ved påsketider, og et endelig vedtak er ventet å bli fattet senest i juni», skriver Aftenposten.

Juryen erstattes av en meddomsrett bestående av to fagdommere og fem legdommere. For domfellelse, må minst fem av syv dommere stemme skyldig, og av disse må minst en være fagdommer.

Domstolledere har i årevis ment at juryordningen bør skrotes. I et intervju i domstolmagasinet Rett på sak sa lederne i lagmannsrettene og de største tingrettene allerede i 2006 at juryordningen er gått ut på dato og bør avvikles. Hovedinnvendingen var at avgjørelser ikke begrunnes.

Forsvarergruppen i Advokatforeningen beklager sterkt avviklingen. «Det er helt avgjørende for straffeprosessens legitimitet at vanlige folk er i betydelig flertall når samfunnet tar et oppgjør med den klagede», sa leder Marius Dietrichson til Aftenposten.

Advokatforeningen har ønsket seg en 7 + 2-ordning, altså syv meddommere og to fagdommere, men fikk ikke gjennomslag.

Også Dommerforeningen er skeptisk til 5 + 2-løsningen, og mener at to fagdommere er for lite, sier nestleder Wiggo Storhaug Larssen til Aftenposten. Der i gården mente man at fire lekfolk og tre dommere ville være en bedre løsning.

SMÅ OG STORE BRANSJENYHETER
tips@advokatbladet.no

Ber om hjelp til palestinske barn i fengsel

På besøk i militærdomstolen på okkuperte Vestbredden så de barn i fotlenker bli fengslet i summariske rettssaker. Nå ber de norske advokater om hjelp.

TEKST: NINA SCHMIDT

– Palestinske barn helt ned i tolvårsalderen hentes i sine hjem midt på natten av militærpolitiet. Barna pågripes i all hovedsak for steinkasting mot muren israelerne har satt opp, og mot checkpointene og israelske militærkjøretøy, forteller tidligere høyesterettsdommer Ketil Lund, kommisjonær i ICJ Norge (International Commission of Jurists) og advokat Steinar Winther Christensen.

De er begge aktive i kampanjen PIM, *Palestinske barn i israelske militære fengsler*, og drar nå i gang en innsamlingsaksjon rettet mot norske advokater for å gi flere palestinske barn rettslig hjelp.

Tilbake i fredelige Oslo har juristene Steinar Winther Christensen og Ketil Lund startet innsamlingsaksjon for å gi advokat-hjelp til palestinske barn og unge. Foto: Nina Schmidt

TAR LETT PÅ BEVIS

I fjor høst reiste de selv til Vestbredden, der de blant annet besøkte en militærdomstol.

– Vi så barn i tretten- til fjorten-årsalderen bli slept inn i rettsalen med fotlenker. De fengslingssakene vi overvar var alle påfallende dårlig forberedt fra påtalemyndighetenes side. I en sak mot en gutt, som var tretten år da han skal ha kastet stein mot et checkpoint, ble det overhodet ikke lagt frem bevis. Retten løslot ham likevel ikke, og ga påtalemyndigheten noen dagers frist til å fremskaffe bevis mot ham.

Hva som skjedde med gutten, vet de ikke.

– Men vi fikk et klart inntrykk, etter hva israelske advokater fortalte oss, at årsaken til at dommeren krevde beviser, var at vi var tilstede. Vi fikk inntrykk av at det var helt normalt at det ikke presenteres noen bevis, og at dommerne tar det påtalemyndigheten sier for god fisk, forteller Lund.

TILSTÅELSESDOM

– Mellom 350 og 400 palestinske barn blir årlig pågrepet, fremstilt for domstolen og dømt. De aller fleste av disse sakene løses gjennom «plea bargaining», ved at barna tilstår nokså umiddelbart. De vet at de da slipper å sitte lenge i varetekt, og får kortere straff. Barna ser seg tjent med å tilstå, også ting de ikke har gjort. I de fleste av disse sakene er det derfor ikke full bevisføring, sier Christensen.

Ifølge organisasjonen Military Court Watch, som overvåker behandlingen av palestinske barn som er internert

Etterutdanning: Hvordan ligger du an?

Nåværende etterutdanningsperiode utløper 31. desember 2018, minner Advokatforeningen om. På foreningens nettsider, under fanen «Min side», får du oversikt over din etterutdanningsstatus, både juridiske og ikke-juridiske timer, samt timer i etikk og eien- domsmegling. Herfra kan du

også registrere nye timer. Gjennomføring av Advokat- nes fagdager over halvannen dag gir totalt ti juridiske timer. Ved spørsmål om obligatorisk etterutdanning, kontakt etterutdanning@advokatforeningen.no, eller telefon 22 03 51 20.

Steinar Winther Christensen på Vestbredden sammen med de to yngste barna til den kjente aktivisten Iyad Burnat i byen Be'lin. Foto: Privat

av israelske myndigheter, blir ni av ti anholdte barn påført smertefulle plasthåndjern. Nærmere åtte av ti får bind foran øynene, eller blir påført en hette, og ni av ti barn blir avhørt uten advokatbistand. Så å si alle barna pågripes om natten.

BARNAS RETTSSIKKERHET

Kampanjen PIM, som Lund og Christensen er aktive i, så dagens lys høsten 2014, og ble dannet i kjølvannet av Unicef-rapporten *Children in Israeli Military Detention*, en rapport som slo fast at «mishandlingen av palestinske barn i okkuperte områder, som blir arrestert under israelsk militærlov, er utbredt, systematisk og institusjonalisert».

– Det er ikke mulig for et normalt menneske å oppholde seg på de okkuperte områdene og se hva som foregår, uten å innta et veldig klart standpunkt i palestinerens favor, sier han.

SIGNALSAKER

PIM har til nå samlet inn midler til å gi forsvarerhjelp til tre barn som er blitt fremstilt for militærdomstolen, og

samarbeider med den kjente menneskerettsadvokaten og fredsaktivisten Gaby Laski og hennes advokatfirma Gaby Lasky and Partners Law Office i Tel Aviv.

Dersom innsamlingsaksjonen lykkes, er planen at advokater ved dette kontoret i Tel Aviv vil plukke ut noen få signalsaker for å foreta en full bevisprøving uten plea bargaining.

– Deres erfaring er at de da kan oppnå frifinnelser. Firmaet anslår at kostnadene pr. sak vil være om lag femti tusen kroner. Nå håper vi at norske advokater kjenner sin besøkelsestid og gir etterevne. Vi tror at mange norske advokater vil interessere seg for formålet; saken gjelder barn i et okkupert område som på alle måter er under et enormt press, og lever med en streng håndheving av loven som ligger langt utenfor det vi ville ha akseptert for våre egne barn, sier Christensen.

– Forsvarere vi har snakket med, beskriver prosessen

8

Ifølge Regjeringsadvokaten skal åtte norske barnevernssaker behandles i EMD, melder TV2.

VIA STAVANGER

Innsamlingsaksjonen skal, rent praktisk, håndteres av advokatfirmaet Endresen Bryggfeld Torall i Stavanger.

– Midlene skal også kunne brukes til opplysnings- og informasjonsarbeid om palestinske barns rettssikkerhet, og til arbeidet til Military Court Watch, sier Christensen.

PIM har nylig sendt et brev til samtlige stortingsrepresentanter der de oppfordres til å engasjere seg for palestinske barns rettssikkerhet.

!

Advokatbladet har bedt den israelske ambassaden i Oslo om en kommentar til saken, men har ikke fått svar.

Aksjonen

PIM ber om at økonomiske bidrag settes inn på klientkonto 3201 19 16 189, Sparebank 1 SR-Bank i Stavanger.

Sogn og Fjordane tingrett

Sogn tingrett, som omfatter kommunene Balestrand, Vik, Leikanger, Sogndal, Luster, Årdal, Lærdal og Aurland, slås fra 1. juli sammen med Fjordane tingrett i Førde. Den nye domstolen får navnet Sogn og Fjordane tingrett.

Fjordane tingrett ble etablert i 2005, etter sammenslåing av Nordfjord tingrett, Sunnfjord tingrett og Ytre Sogn tingrett. Alle de tre domstolene hadde lange, historiske aner: Nordfjord tingrett ble etablert allerede i 1592. Fjordane tingrett dekker kommunene Askvoll, Bremanger, Eid, Fjaler, Flora, Førde, Gaular, Gloppen, Hornindal, Hyllestad, Høyanger, Jølster, Naustdal, Selje, Solund, Stryn og Vågsøy.

Sogn har hatt sorenskriver helt tilbake til 1609.

De to domstolene som nå slår seg sammen, har hatt felles ledelse siden i juli 2015.

Regjeringen har besluttet at dagens kontorer og rettssteder i Førde og Sogndal opprettholdes, og også rettslokalet i Nordfjordeid. Ifølge høringsnotatet som fulgte høringsen om sammenslåingen, gjøres dette for at reisetiden for brukerne av domstolen ikke skal øke.

Den forhatte muren er mål for demonstrasjoner og steinkasting fra palestinsk side. Foto: Privat

NYINNMELDTE

Bedriftsadvokater

Wenche Marie Agerup, Telenor ASA, FORNEBU

Kristine Heltveit, Tryg Forsikring, BERGEN

Henrik Jorem, Lukoil Overseas North Shelf AS, OSLO

Advokatfullmektiger

Ann Helen Aambakk, TP Advokatfirma DA, SANDNES

Aisha Ahmed, Advokatfirmaet Sølvverud, BERGEN

Endre Bakke Arntzen, Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS, DRAMMEN

Øyvind Aspen, Rime Advokatfirma DA, OSLO

Shabneet Kaur Bains, Advokatfirmaet Wiersholm AS, OSLO

Hanne Marte Bakken, Kluge Advokatfirma AS, OSLO

Zartash Bashir, Advokatfirmaet Sylte, OSLO

Johannes Beck, Ernst & Young Advokatfirma AS, OSLO

Frida May Behrens, Arntzen de Besche Advokatfirma AS, OSLO

Nils Kristian Benjaminsen, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Kjersti Benum, Advokatfirma Andenæs Aaløkken Veum DA, OSLO

Mats Seeberg Berggreen, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, OSLO

Ingvild Bjørheim, Advokatfirma Endresen Brygfeld Torall AS, STAVANGER

Andreas Hoel Bjørklund, Kluge Advokatfirma AS, OSLO

Miriam Fagerli Bors, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Øyvind Brandal, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Kristian Døvik, Tenden Advokatfirma ANS, TØNSBERG

Mariette Garborg, Advokatfirmaet Norman & Co. ANS, OSLO

Nicholas Bakken Giverholt, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO

Vegard Gjertsen, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Erik Stenvik Granly, Advokatfirmaet

PricewaterhouseCoopers AS, OSLO

Lars Heskje, TP Advokatfirma DA, SANDNES

Andrea Hjortset, Ernst & Young Advokatfirma AS, OSLO

Marigona Jahaj, Advokatfirma Suleiman & Co, OSLO

Karina Johnsen, Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS, DRAMMEN

Lydia Kirksæther, Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS, DRAMMEN

Heidi Moestue Kløkstad, Dalan Advokatfirma DA, OSLO

Johanne Severi Kristiansen, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO

Eivind Krohg, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Ole Marius Leirvåg, Advokatene på Storkaia, KRISTIANSUND N

Cathrine Lossius, Bull & Co Advokatfirma AS, OSLO

Torstein Fjeldet Lunde, Odin Advokat AS, BERGEN

Natalie Kim Le Nguyen, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, OSLO

Vetle Knudsen Nordstoga, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Silje Nordtvedt, Advokatfirmaet Harris DA, BERGEN

Emil Risbøl, Haver Advokatfirma AS, BRYNE

Aksel Duus Rodin, Rime Advokatfirma DA, OSLO

Christina Sagbakken, Advokatfirmaet Bentzen AS, HØNEFOSS

Lise Sveino Schøyen, Wahl-Larsen Advokatfirma AS, OSLO

Anders Bugge Simonsen, Arntzen de Besche Advokatfirma AS, OSLO

Solveig Weili Kvammen Skibenes, Bergen Familie Advokat AS, BERGEN

Kristina Stenvik, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Birgitte Svendsen, Advokathuset Tønsberg AS, TØNSBERG

Maria Weider, Advokathuset Tønsberg AS, TØNSBERG

Fullmektig hos bedriftsadvokat

Linn Cecilie Hellum Braathen, If Skadeforsikring NUF, LYSAKER

Mariell Gabrielsen, Protector Forsikring ASA, OSLO

Faizan Mahmud, HELP Forsikring AS, OSLO

Christian Randsborg, Utleiemegleren Forvaltning AS, OSLO

Sigurd Bøe Sletten, Protector Forsikring ASA, OSLO

Organisasjonsadvokat

Ragnhild Maria Østli, Finansforbundet, OSLO

Fullmektig hos organisasjonsadvokat

Aurora Geelmuyden, Den Norske Advokatforening, OSLO

Privatpraktiserende advokater

John Arthur Bugge, Hope & Co advokatfirma AS, BERGEN

Thomas Fritz, Legal 24 Advokatfirma AS, OSLO

Preben Helvershou, Kvale Advokatfirma DA, OSLO

Ida Solberg Henning, Advokatfirmaet

PricewaterhouseCoopers AS, OSLO

Per Sigvald Wang, Kluge Advokatfirma AS, OSLO

GJENINNMELDTE

Bedriftsadvokater

Cecilie Bjelland, ENGIE E&P Norge AS, STAVANGER

Lars-Erik Oppi, Oslo Børs ASA, OSLO

Advokatfullmektiger

Jørgen Christian Stabel, Kluge Advokatfirma AS, STAVANGER

Camilla Walløe, Advokatfirmaet Bentzen AS, HØNEFOSS

Offentlig ansatt advokat

Ingvild Nordrum Maberg, Kristiansand kommune

– Kommuneadvokaten, KRISTIANSAND S

Morten Norheim, Sandnes kommune – Kommuneadvokaten, SANDNES

Organisasjonsadvokat

Torunn Margrethe Hardeland, Næringslivets

Hovedorganisasjon NHO, OSLO

Norman Hansen Meyer, Nordisk Skisrederforening, OSLO

Fullmektig hos organisasjonsadvokat

Mariann Kringlebotn, Samfunnsøkonomene, OSLO

Privatpraktiserende advokater

Hans Johan Elias Svedberg, Advokatfirmaet Wiersholm AS, OSLO

Bjørn Sørgård, Arntzen de Besche Advokatfirma AS, OSLO

Talte på Women's March

Merete Smith holdt appell på Youngs-torget under Womens March 21. januar. Lignende arrangementer fant sted over hele verden, og det er anslått at om lag fem millioner mennesker deltok. Bare i Washington D.C. skal en halv million mennesker ha deltatt i marsjen, som var rettet mot nyinnsatt president Donald Trump i et forsvar for rettsstaten, menneskerettighetene, og kvinners og minoriteters rettigheter. Bare i USA ble det arrangert kvinnemarsjer på 408 ulike steder.

– I en rettsstat skal loven være lik for alle. Uten rettshjelp kan mange stå uten evne til å kreve sin rett. Da motarbeider rettsstaten ikke lenger forskjellene, men forsterker dem. Vi vil ikke ha et samfunn der de rike og mektige får den beste rettsstaten. En god jurist kan og skal hjelpe disse gruppene med å hevde sin rett. En god rettshjelpsordning reduserer forskjellene i samfunnet

og fremmer likestilling, sa Smith i sin appell.

Foto: Eli Folkestadaas

REISESALÆR

Fra 1.januar i år har Regjeringen halvert advokaters reisesalær. Men om du har reiser som knytter seg til saker som startet før nyttår, kan du fortsatt fakturere helt salær, ifølge en avklaring fra Justisdepartementet.

Forsvarergruppen har kontaktet Justisdepartementet om saken, og fått følgende svar: «Endringene i salærfor skriften §§ 8 annet ledd og 2 første ledd som trådte i kraft 1. januar 2017 får ikke virkning der oppdraget er påbegynt eller oppnevningen er foretatt før ikrafttreddelsen 1. januar 2017.»

40 ÅR BAK MURENE?

Justisdepartementet foreslo før jul å heve maksstraffen fra 21 til 40 år. Forslaget vekker reaksjoner, blant annet fra pensjonert lagdommer Iver Huitfeldt. «Rettferdighet er et tøyelig begrep og en farlig veileder. Straffehistorien er full av grusomheter utført i rettferdighetens navn. I ettertid er det humanisering som hylles som en kulturvinning», skriver han i et innlegg i Aftenposten. Med forslaget kaster regjeringen human strafferettspleie på historiens skraphaug, mener han.

50 år siden

ÅRSMØTE I OSLO KRETS

År 1967 den 14. februar ble årsmøte avholdt i Industriens og Eksportens Hus under ledelse av formannen, høyesterettsadvokat Ole Borge. Til stede ca. 50 medlemmer.

Møtevirksomheten:

15. februar: Årsmøte. Etter godkjenning av regnskapene og foretatte valg, holdt høyesterettsadvokat Trygve Lange-Nielsen foredrag om «Er vår holdning overfor alkoholpåvirkede bilkjørere basert på fordommer?». Diskusjon.

22. mars: Ekspedisjonssjef, høyesterettsadvokat Jens Evensen holdt foredrag om «Rettslige problemer i forbindelse med oljeleting og oljeutvinning på den norske kontinentalsokkel».

25. november: Julemøte. Man fikk servert torsk. Ved kaffen kåserte innkjøpsdirektør Haakon Svensson i A/S Vinmonopolet om «Vin og vinkultur».

(...) For så vidt angikk regnskapet for Bendixens legat foreslo høyesterettsadvokat Birger Eriksrud at overskuddet for fremtiden ble anvendt til beste for nye medlemmer ved at disse inviteres som kretsens gjester til julebordet.

Norsk Advokatblad, februar 1967.

HAKKUM TINGHUS med advokat Arvid Anke

Av Nils Petter Smeby www.nettserier.no/hakkumtinghus

Av Nils Petter Smeby www.nettserier.no/hakkumtinghus

Advokat Jarran Dolve

har sluttet i HELP Forsikring i Oslo, og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet NORDIA i Oslo.

Advokat Kine Stjern

har begynt i Sykehusinnkjøp HF i Vadsø.

Advokat Siri K. Karlsen

har sluttet i Porsgrunn Bamble Borgestad Boligbyggelag i Porsgrunn, og startet opp Advokatfirmaet Siri K. Karlsen AS i Porsgrunn.

Advokatfullmektig Elisabeth

Jensen har sluttet i VAN AMEYDE NORWAY i Oslo, og begynt i Advokatfirma Garstecki & Torgersen i Oslo.

Advokat Anette

Thunes har sluttet i Advokatfirmaet Wiersholm i Oslo, og begynt i Advokatfirmaet Føyen Torkildsen i Oslo.

Advokat Kurt A.

Ellevoll har sluttet i Ryger Advokatfirma i Stavanger, og tiltrådt som partner i Hammervoll Pind i Stavanger.

Advokat Anette Tendenes

har sluttet i Advokatene Gjellesvik, Tendenes og Langeland i Stavanger, og begynt i Link Advokatfirma i Stavanger.

Advokat Åse Langeland

har sluttet i Advokatene Gjellesvik, Tendenes og Langeland i Stavanger, og begynt i Link Advokatfirma i Stavanger.

Advokat Pål Minde

har sluttet i Advokathuset i Stavanger, og begynt i Link Advokatfirma i Stavanger.

Advokat Morten

Richardsen har sluttet i Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange i Oslo, og begynt i Wikborg Rein Advokatfirma i Oslo.

Advokat Hanne

Elmenhorst har sluttet i Lokaladvokaten.no i Oslo, og begynt i Lokaladvokaten Oslo.

Advokat Nina Aakre Blaasvær

har sluttet i Advokatfirmaet Velund & Co i Kristiansund, opprettet firmaet Advokat Nina Aakre Blaasvær AS og tiltrådt som partner i kontor-fellesskapet Proadvokatene i Kristiansund.

Advokat Laila Bendiksen

har sluttet i Brækhus Dege Advokatfirma i Oslo, og begynt i LEXPROPERTY AS i Oslo.

Advokat Anders Frydenberg

har sluttet i Advokatfirmaet Campbell & Co på Gjøvik, og startet opp Advokat Anders Frydenberg i Moelv.

Advokat Olaf-Jacob Syrdal

Christiansen har sluttet i Advokatfirmaet Dag Fosse i Oslo, og startet opp Advokatfirmaet Syrdal Christiansen AS i Oslo.

SE JOBB-BYTTET PÅ NETT

Nå publiseres også jobb-byttene fra Nytt om navn-spalten på nett på Advokatforeningens egen stillingsportal Advokatjobb.no. Der finner du ledige jobber i bransjen, samt traineestillinger.

Informasjonen om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister, eller fra bidrag sendt direkte til redaksjonen@advokatbladet.no. Om informasjonen hentes fra registeret, vil du bli kontaktet før publisering.

Neste frist for innsendelse er 3. mars 2017.

NB: Spalten er kun for Advokatforeningens medlemmer.

Hvem bør få fri rettshjelp i fremtiden?

Hvilke grupper kan utelates, og hvilke nye grupper bør inkluderes i fri rettshjelp-ordningen?

TEKST: NINA SCHMIDT

Hovedstyret i Advokatforeningen har oppnevnt et utvalg som har fått i mandat å lage en helhetlig rapport «som beskriver svakhetene ved eksisterende ordning og kommer med forslag til forbedringer».

Sammen med tretten andre organisasjoner sendte Advokatforeningen i fjor høst et innspill til alle de politiske partiene og oppfordret dem til å foreslå styrking av rettshjelpsordningen i sine partiprogrammer.

Fellesinnsatsen bar frukter, ifølge Advokatforeningen: På bakgrunn av innspillet ba i november i fjor en samlet jus-

tiskomité Regjeringen om å gjennomgå fri rettshjelpsordningen «for å se om den bør utvides til flere områder, eller endres på andre måter, for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv», som det heter i vedtaket.

JOBBER POLITISK

På hovedstyremøtet i januar orienterte generalsekretær Merete Smith om Advokatforeningens arbeid for å løfte frem fri rettshjelpsordningene som et felt som må prioriteres hos de politiske partiene og enkeltpolitikere foran stortingsvalget til høsten.

– Det har skjedd få og små endringer i fri rettshjelpsordningen i praksis de siste tiårene, og justiskomiteen har beskrevet en utvidelse av ordningen som «i stor grad et budsjettspørsmål». Det er derfor viktig å presentere Advokatforeningens syn på hvorfor ordnin-

gen må styrkes, prioriteres og bevilges penger til, sa Smith i hovedstyremøtet.

Det haster å utrede fri rettshjelpsordningen, påpekte Smith, og viste til at det til høsten skal dannes en ny regjeringsplattform.

KRITISK GJENNOMGANG

Det nyoppnevnte utvalget består av Brynjulf Risnes, Cathrine Grøndahl, Marius Dietrichson, Max Henrik Jespersen og Therese Theodorsen Heggedal. Advokatfullmektig Marit Lomundal Sæther er utvalgets sekretær.

Utvalget skal foreta en kritisk gjennomgang av dagens fri rettshjelpsordning, og foreslå endringer som styrker ordningen i en rapport som skal være klar allerede til påske.

– Vi vil gjerne at medlemmene engasjerer seg, så kom gjerne med innspill så raskt som mulig til utvalget, oppfordrer Smith.

ANNONSE

JUC etablerer faglig nettverk i Personskadeerstatning for skadelidtesiden

JUC inviterer advokater som arbeider på skadelidtesiden til å være med i et faglig nettverk i personskadeerstatning.

Formålet med nettverket er at skadelidteadvokatene kan komme regelmessig sammen for å diskutere faglige problemstillinger innenfor personskadeerstatning og å snakke om strategier man skal ha overfor forsikringsselskapene samt andre problemstillinger advokatene står overfor når man skal forhandle med selskapene.

Det skal arrangeres fire samlinger hver med start kl 13.30 i Oslo, og første samling arrangeres mandag 5. juni 2017. Det vil også bli holdt to samlinger høsten 2017 og en samling i januar 2018.

Nettverket ledes av advokat Carl Aasland Jerstad, Haver Advokatfirma AS og advokat Einar Lohne, Langseth Advokatfirma DA. Begge er meget erfarne advokater.

Interesserte advokater kan ta kontakt med Country Manager Kjell Øiestad – enten på mail: ko@juc.no eller mobil 95 73 19 74. Gå også inn på hjemmesiden til JUC i Norge – juc.no/nettverk – for å lese mer om nettverket.

Dersom du ikke har mottatt vårt nettverksmagasin for 2017, kan du laste det ned via denne linken
www.juc.no/magasin

JUC**ADVISOR 247 ADVOKAT**

er neste generasjon webbasert saksbehandlingssystem for deg som vil samle alt i en smart løsning.

telefon: 33 48 43 00 • helpdesk@advisor.no • www.advisor.no

– Samiske sedvaner har ikke nødvendigvis hatt noen sentral plass i norsk rettskildelære, sa samepolitikker Aili Keskitalo.
Foto: Kenneth Hætta, Wikimedia Commons

Fortsatt en vei å gå for samisk rettssikkerhet

– Domstolene må bli flinkere til å bruke samiske rettskilder, og lover må i større grad forstås i lys av samiske sedvaner.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det sa Aili Keskitalo, parlamentarisk leder i Norske Samers Riksforbund i innlegget *Samerett fra et politisk ståsted* da Domstolsadministrasjonen arrangerte jubileumsseminar om samerett på samenes nasjonaldag den 8.februar i Trondheim.

Seminaret feiret 100-årsjubileet for samefolkets første landsmøtet, og var en del av feiringen Tråante 2017.

– Både som sametingspolitikker og som samisk mor har jeg gjort meg én erfaring. Det er forskjell på det å ha rett – og på det å få anerkjent sin rett i praksis, sa Keskitalo, og siterte innledningsvis en person hun omtalte som sin helt, Carsten Smith, som har

uttalt: «Kjernen i demokratiet er rettsstaten».

– Dette forteller at det ikke er noe demokrati uten de grunnleggende spillereglene som beskytter individer og grupper mot overtramp fra flertallet. Sameretten er en viktig del av dette, i det moderne norske demokratiet, som også omfatter Sametinget, sa Keskitalo, som i to perioder har vært sametingspresident.

PÅLAGT Å SLAKTE REIN

Samer har fortsatt store rettslige og politiske utfordringer, sa hun, og trakk frem saken til reindriftssamen Jovsset Ante Sara (25): Han ble pålagt å slakte reinflokkene sin ned til 75 dyr, men gikk til sak fordi han mente at han minst måtte ha 250 rein for å kunne leve som reindriftsbonde. Han vant frem i Indre Finnmark tingrett, men staten anket til Hålogaland lagmannsrett.

Keskitalo trakk frem to nedslående forhold hun mener saken illustrerer:

At samiske sedvaner ikke i stor nok grad brukes som rettskilder, og at samer ikke gis en reell mulighet til å snakke språket sitt fritt i rettsmøter, slik de har krav på etter loven.

ALLE MÅ LÆRE

– For at samiske sedvaner skal bli anerkjent i praksis, må domstolene styrke sin kompetanse til å behandle samiske saker, både gjennom opplæring og rekruttering. Det er også viktig å minne om at samer er bosatt over hele landet, og at de tradisjonelle samiske områdene strekker seg langt ut over Finnmark. Med andre ord, samiske saker vil ikke bare forekomme i Indre Finnmark, der det er bygd opp spesiell kompetanse. Det er viktig at også andre tingretter, lagmannsretter og Høyesterett styrker sin kompetanse, sa Keskitalo.

Advokatforeningens leder Jens Johan Hjort holdt foredrag om *Samisk i retten og advokatens rolle* på jubileumsseminaret.

ANNONSE

TRENGER DU EN TRANSLATØR?

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte tolkatører gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30, post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Translator Service AS

Bred erfaring og kompetanse.

Kontakt oss på tlf. 810 33 333 eller post@translator.no

NOOR SABAH NAEL TRÅVIK

Tolk og oversetter

Dari (Afghanistan)

Farsi (Iran)

Tolkeutdanning fra UIO

Nemds og rettsmøte, HIO

Bioteknologi Ingeniør

Medlem av tolkeforening

Tolkeutdanning fra universitetet /høgskole. Mangeårs erfaring med tolking i retts og nemdsmøter, tolking av monologer, flerkulturell forståelse i tolking.

+47 928 13 012

noomael@hotmail.com

OSLO TINGRETT

Advokater til oppdrag med å gå gjennom og sortere digitale bevis

Oslo tingrett søker etter advokater/advokatfirmaer som har:

- inngående kunnskap om beslagsreglene i straffeprosessloven
- tilstrekkelige arbeidsressurser til at oppdraget kan leveres innen rimelig tid
- datakunnskap og verktøy til å foreta søk og sortering

Les hele utlysningsteksten på Oslo tingretts nettside (www.domstol.no/otir). Søknadsfrist innen 15. mars 2017

Advokatforum er et av Norges best etablerte og største kontorfellesskap med 25 advokater. Vi har kontorer i Oslo. Advokatene har bred erfaring innen sivil- og offentlig rett og driver utstrakt prosedyrevirksomhet. Vi bistår privatpersoner, bedrifter og foreninger over hele landet. Vi har som felles mål å yte advokatbistand av høy kvalitet, og har utviklet solide fagmiljøer for å fremme dette.

For mer info, se www.advokatforum.no

ADVOKATER

Advokatforum får ledig kontorplasser juni/ juli 2016 og søker etter omgjengelige kollegaer med god faglig forankring. Egen portefølje vil være en fordel, men ikke et absolutt krav.

Vi kan tilby:

- hyggelige kollegaer med høy kompetanse
- uformelt og godt sosialt miljø
- sentralt beliggende og representative lokaler i Grensen 12 B
- lave felleskostnader

Ta kontakt med:

Advokat Sven Knagenhjelm, sk@advokatforum.no
Tlf. 22 40 36 40 / 932 49 354.

Advokat Bengt Haadem Hoff, bhh@advokatforum.no
Tlf. 22 40 36 40 / 908 49 690

Advokat Liv Solveig Pettersen isp@advokatforum.no
Tlf. 22 40 36 40/ 977 89 344

Advokatforum, Grensen 12 B, 0159 Oslo • tlf. 22 40 36 40 • www.advokatforum.no

Advokatfirmaet Johnsrud & Co AS er et av de ledende forretningsadvokatfirmaer i Innlandet med kontor på Hamar og Gjøvik. Vi kan tilby et bredt spekter av juridiske tjenester med særlig vekt på alle sider av fast eiendoms rettsforhold, herunder eiendomsutvikling, kjøp, salg og utleie, tomtefeste, ekspropriasjon, generasjonsskifte, odel og jordskifte, samt generell forretningsjuss med kontraktsrett, selskapsrett, kjøp og salg av virksomheter, arbeidsrett, immaterialrett, skatt og avgift.

Vi er i dag åtte advokater og tre advokatassistenter, samt to advokater i kontorfellesskap. På grunn av stor oppdragsmengde ønsker vi å styrke bemanningen og søker etter

1–2 Advokater/Advokatfullmektiger

Vi ser etter personer med gode faglige kvalifikasjoner og evne til å arbeide selvstendig og effektivt. Det er ønskelig med noen års arbeidserfaring. Kontorsted kan være Hamar eller Gjøvik, men det må uansett påregnes kontortid ved vårt hovedkontor på Hamar.

Vi tilbyr utfordrende arbeidsoppgaver i et trivelig, uformelt og faglig stimulerende miljø. Det er gode muligheter for prosedyre, og vi kan tilby konkurransedyktige vilkår.

Henvendelser om stillingen kan rettes til Hans Bogsti (hb@advjohnsrud.no – tlf. 952 91 678) og Stein Hervik (sh@advjohnsrud.no – tlf. 916 55 761).

Skriftlig søknad med kopi av vitnemål og attester imøteses innen 10. mars 2017.

Heimannsgate 2 • Postboks 194 • 2302 Hamar // tlf. 62 55 02 00 • epost: advokat@advjohnsrud.no
www.advjohnsrud.no

Advokatfellesskapet
ENGEMOEN

VI SØKER NY KONTORFELLE I SANDVIKA

Advokatfellesskapet Engemoen AS er et veletablert kontorfellesskap som pr i dag består av fire advokater og en sekretær. Vi har porteføljer innen de fleste rettsområder.

Vi holder til i Sandvika sentrum med kort avstand til offentlig kommunikasjon. Vi har representative og kostnadseffektive kontorlokaler i Rådmann Halmrastsvei 9 i Sandvika, Helgerudgården, som er nabogården til tinghuset. Det er gode parkeringsmuligheter i umiddelbar nærhet.

Ta gjerne kontakt med advokat Elisabeth Lein eller advokat Robert Berg på tlf. 67 80 50 60 hvis du har spørsmål eller ønsker en uforpliktende samtale. Alle henvendelser vil bli behandlet konfidensielt.

Skriftlig søknad sendes til post@advem.no eller pr post, postboks 30, 1300 Sandvika. Se gjerne på vår hjemmeside www.advem.no for nærmere informasjon.

Advokatfullmektiger/advokater

Advokatfirmaet Suleiman & Co AS søker etter nye advokatfullmektiger og advokater. Søkere med og uten portefølje, samt nyutdannede oppfordres til å søke. Søkere må ha god muntlig og skriftlig fremstillingsevne. Søkere som behersker flere språk verdsettes.

Som medarbeider hos Advokatfirmaet Suleiman & Co AS vil du få ansvar og utfordrende oppgaver under tett oppfølging. Vi tilbyr et dynamisk, hyggelig og uformelt arbeidsmiljø. Vi har kontorer i Oslo sentrum. Søknad/CV med karakterutskrift/vitnemål kan sendes på e-post til post@scolaw.no.

ADVOKATFIRMA
SULEIMAN & CO

BOKTIPSET

Navn og alder: HEGE SOLBERG SANDTRØ, 45 ÅR
Tittel: ADVOKAT
Arbeidssted: ADVOKATFIRMAET SOLBERG SANDTRØ, RYGGE

Gift med Erik Sandtrø, to barn på 12 og 15 år. Trønder, men flyttet til Oslo for å studere i 1992 og møtte en østfolding på studiet. Bor i Larkollen med nærhet til sjø og skog. Startet egen advokatpraksis i 2012 i Rygge. Tidligere jobbet som advokat hos Vogt & Wiig i Oslo i 11 år og vært dommerfullmektig i Fredrikstad tingrett. Har diverse styreverv, og prøvd seg som lokalpolitiker i kommunestyret i Rygge. Liker å trene. I sommerferiene strand- og båtliv i Larkollen, alltid én uke på hytta i Trondheimsfjorden og én uke i Sør-Europa. Høsten tilbringes med fotturer i fjellet på hytta på Gaustablikk og om vinteren langrenn og alpint. Synger i damekoret Korall i Larkollen og anbefaler korsang som den beste form for terapi etter en krevende arbeidsdag.

Hvilken bok har gjort sterkest inntrykk på deg, og hvorfor?

Da må jeg neste få lov til å nevne to bøker. Den første er «Afrodites basseng» av Gert Nygårdshaug, som er siste bok i en triologi. Som sjanger grenser nok «Afrodites basseng» mot science fiction. Sånn sett ble jeg overrasket over at boken gjorde så sterkt inntrykk, siden jeg som person er veldig realist og liker det jordnære og håndfaste, men den har en helt spesiell nerve i seg som gjør at den har satt seg skikkelig fast hos meg. Boken beskriver samholdet mellom far og sønn i en krisesituasjon, samtidig som vi følger et vakkert og intenst, men fjernt kjærlighetsforhold.

«Saras nøkkel» av Tatiana de Rosnay er den andre, og handler om jødeforfølgelsen. Historien er viktig og veldig gripende, men samtidig brutal og hjerteskjærende, og jeg ble veldig opprørt etter å ha lest denne sterke familiehistorien. Jeg husker jeg begynte å lese boken på flyet ned til Barcelona for en velfortjent frihelg, og det var nok ikke den helt riktige boken å lese på en slik tur.

Hvordan velger du lesestoff?

Jeg er veldig påvirkelig og sikkert litt bedagelig, for jeg synes det er veldig kjekt å få tips fra andre uten å bruke så mye tid på

research selv. Jeg har tidligere vært medlem av diverse bokklubber, men for det meste overtar jeg bøker fra han jeg er gift med. Ellers har jeg en venninne som er helt avhengig av bøker, og som gjerne tipser meg eller lar meg få låne hennes bøker.

Hvis du skal kjøpe en bok til en god venn, hvilken vil du kjøpe?

Det må bli «Morder-Anders og hans venner» av Jonas Jonasson. Siden det er nok av alvor i arbeidshverdagen og ellers, så har jeg med årene funnet det veldig befriende å lese lette og humoristiske bøker. Har lest det meste av Jonas Jonasson, og «Morder-Anders» er nok den jeg har ledd mest og høyest av, og jeg unner en god venn en god latter.

Hvilken er den neste boken du skal lese?

Det må bli Gaute Heivolls «Før jeg brenner ned». For det første fordi jeg ikke har lest noe av ham før og boken har fått Brageprisen, men mest fordi det faktisk er den eneste boken som ikke er pakket bort i esker som følge av totaloppussing av huset akkurat nå.

Kan du anbefale en fagbok?

Siden jeg for det meste jobber med personskade, blir min viktigste faglige opp-

datering å lese dommer innen forsikring- og erstatningsrett. Derfor blir det mye utskrift fra Lovdata som leses. Jeg har også nytte av fagbøker, og hvis jeg skal nevne en, er det «Forsikringsavtaleloven med kommentarer» av Brynildsen, Lid og Nygård.

Leser du e-bøker?

Her er jeg veldig gammeldags, også når det gjelder aviser. Det er noe med å komme seg bort fra skjermen når jeg ikke er på jobb, men jeg innrømmer at det er praktisk å kunne laste ned en bok når jeg har glemt å pakke med meg en, eller å kunne lese avisene på iPaden når jeg har glemt å omadressere avisene til hytta.

Hvem vil du utfordre (og litt om hvorfor)?

Min gode barndomsvenninne fra ungdomsårene i Trondheim, Marianne Kartum, er en meget raus og sosial person som lever livet som om hver dag var den siste. Hun er advokat og partner i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig i Trondheim. Hun sitter sjeldent stille, så de gangene hun tar seg tid til å lese en bok så er jeg sikker på at den er verd å lese.

ADVOKATER I NYHETENE

KRAV TIL LYDIGHET

«Ansvarlige myndigheter kan ikke ignorere at vi nå har den ene alvorlige varslersaken etter den andre i justissektoren», sier Birthe Eriksen, advokat i firmaet Guide Advokat i Bergen, til Dagens Næringsliv. Eriksen tok i fjor doktorgrad om varsling ved UiB. Politibetjenter er lært opp til å være lojale, noe som gjør det vanskeligere å varsle, mener hun.

«Det har med typen organisasjon å gjøre, det stilles høye krav til lojalitet, lydighet og konformitet. Dette er nødvendig for å sikre effektive organisasjoner, men gjør det samtidig krevende å sette foten ned når det er grunn til det», sier hun til DN.

KRITISERER STØRE

Wiersholm-advokat Jan Fougner kritiserer Ap-leder Jonas Gahr Støre for

å sette seg til doms over Høyesterett. Bakgrunnen er Holship-saken, der Høyesterett avgjorde at Norsk Transportarbeiderforbunds boikott av Holship var ulovlig og i strid med etableringsretten i EØS-avtalen. I en NTB-kommentar uttalte Støre: «Andre norske domsinstanter har ment at det

var en praksis som kunne fortsette, flertallet i Høyesterett mente ikke det. Det stiller jeg meg undrende og kritisk til».

Støres uttalelser etterlater et inntrykk av «manglende rolleforståelse, politisk innblanding i domstolens arbeid (...) og manglende respekt for at Høyesterett dommer i siste instans», skriver Fougner i et innlegg i Aftenposten.

«Utsagnet hadde ikke vært problematisk om det tilhørte en advokat eller en annen juridisk fagperson som har til oppgave å utfordre Høyesterett i domstolens arbeid. (...) Når det derimot kommer fra en stortingsrepresentant (som også kanskje er vår neste statsminister), blir situasjonen en annen», skriver Fougner.

«ROLLS ROYCE-KLASSEN»

«Kostnadene i sivile tvister er gjennomgående blitt for høye. Store kommersielle saker, og enkelte saker mot det offentlige, har et omfang eller gjelder verdier eller interesser som er så store at de isolert sett nok tåler store kostnader. Men det forekommer nok at slike saker blir overprosedert. Denne «Rolls Royce-klassen» kan dessuten bidra til å trekke opp kostnadsnivået mer generelt, og til å sette en uheldig standard for det mer gjengse prisnivået på advokat tjenester», sa høyesterettsdommer Arnfinn Baardsen til Dagens Næringsliv i en artikkel om skyhøye advokatpriser.

NEKTET Å SETTE INN SPIRAL

Den katolske legen Katarzyna Jachimowicz jobbet som fastlege i Sauherad kommune, men fikk sparken i desember 2015 etter at hun nektet å sette inn prevensjonsmiddelet spiral på kvinnelige pasienter.

Hun gikk til sak med krav om å få jobben tilbake, og viste til EMKs artikkel 9 om tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Rettssaken som i januar gikk i Aust-Telemark tingrett skal være første gang norske domstoler prøver en sak der en fastlege har nektet å utføre lovpålagte tjenester av samvittighetsgrunner, skriver Vårt Land. Legen, som ble representert av advokat **Håkon Bleken**, er abortmotstander, og har fått økonomisk støtte til å fremme søksmålet av Oslo katolske bispedømme, Norske Kristelige Legeforening, og fra mange privatpersoner.

Retten kom frem til at dommen ikke krenker legens samvittighets- og religionsfrihet. Sauherad kommune ble representert av advokat **Frode Lauareid** fra KS Advokatene. Partene hadde sterkt avvikende sakskostnader, skriver Vårt Land: Mens Lauareid la frem en regning for retten på 160.000 kroner, var Blekens krav på 1,2 millioner kroner.

Partene ble dømt til å bære egne sakskostnader. «Min klient vil absolutt vurdere å anke», sier Bleken til Vårt Land.

XORD

Godtgjorde	↙	Snu	By i Afrika	Minker Belegg	↘	Injurie Kvinne	↗
↗							
Stortingsrepr.							
Religiøse							
↗				Interjeksjon Hår			
Spørrekonkurranse		Fisker Nå					
Determinativ Suffikset			§		Fase Fortvilelsen		
↗							
Fatte			Vakt	Fugl		Mekanisk (fork.)	
↗							
Forlangte		Instrument Våpen					
Rep				Tidligere			
Underbygge							
↗							

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.

Send løsningsordet til redaksjonen@advokatbladet.no innen 6. mars. Vi trekker ut en vinner som får fem flaxlodd i posten.

Vinneren av kryssordet i januar er Marit W. Kjørsvik fra Trondheim. Vi gratulerer! Løsningsordet var BESLAG.

SoMeSoMeSoMeSoMe

■ Lagdommer i Borgarting **Petter Chr. Sogn** var ikke fornøyd med NRK Radios programleder **Fredrik Solvang** og tvitret: «Synd at #dax18 ikke har klart å finne en programleder med forståelse for forretning og økonomi. @fredriksolvang faller dessverre igjennom.

■ **Fredrik Solvang** svarte slik: «LOL». Hvorpå **Sogn** parerte: «GFY» – noe som fikk Twitter til å koke. Flere tolket det som om Sogn mente å skrive «Go fuck yourself», deriblant nevnte **Solvang**: «Classy av en lagdommer i Borgarting å skrive FUCK YOURSELF på Twitter», tvitret han. **Sogn** på sin side hevdet forkortelsen var ment å bety «Good for you», og fikk støtte av jusprofessor **Mads Andenæs**: «Vi må ikke skygge banen men bare unnskyldte oss overårige jurister til Solvang når det går galt. Vet jo at du ikke ville si slikt».

■ Advokat **Mudassar Amin** fra In Solidum advokatfirma fant en kreativ måte å heve kontorputen på, og postet dette morsomme bildet på Twitter.

■ Advokatfirmaet **Wiersholm** har ansatt åtte nyutdannede advokatfullmektiger og postet et bilde av dem på Facebook. De utvalgte er (f.v.) **Silje Borchgrevink, Kenneth Døvik Eliasen, Anne Gøril Brørs, Sondre Aasen Aukland, Peder Karijord, Henriette Lyngholt og Shabneet K. Bains og Mie Myhrvold.**

■ Skuespillerne i **Cabaret Intime**, revyen som i 65 år er blitt spilt ved Det juridiske fakultet i Oslo, viste på Instagram at de var godt i gang med øvingen til årets premiere 4. mars.

Henrik@advokatbladet.no
Følg Advokatbladet på Facebook, Twitter og Instagram
@Advokatbladet

ANNONSE

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsens mål er å bekjempe hjerte- og karsykdommer og demens.

Testamentarisk gave til hjerteforskningen!

Nasjonalforeningen for folkehelsen er den største humanitære bidragsyteren til norsk hjerteforskning. Vårt arbeid finansieres med innsamlede midler.

Hjerte- og karsykdommer er årsak til flest dødsfall i Norge. Hver dag dør 47 mennesker på grunn av hjerte- og karsykdommer.

Dagens behandling er resultatet av tidligere forskning. En testamentarisk gave går direkte til hjerteforskningen og er en investering for framtidige generasjoner. Gaven er fritatt for arveavgift og kommer derfor i sin helhet forskningen til gode.

Postboks 7139 Majorstuen, 0307 Oslo Tlf: 23 12 00 00 Faks: 23 12 00 01 www.nasjonalforeningen.no

ANNONSEINFO

ANNONSEANSVARLIG

Jannicke Isaksen
marked@advokatbladet.no
Mobil: 414 14 440

26.000 LESERE (TNS GALLUP)

ANNONSEPRISER 1. JANUAR 2017

1/1 – 216 x 286 (inkludert 3 mm utfallende)	kr. 19.400
2/3 – 116 x 234	kr. 17.200
1/2 – 176 x 123	kr. 14.250
1/4 – 176 x 58/116 x 83	kr. 9.400
1/6 – 56 x 123/116 x 58	kr. 5.500

Se fullstendig formatliste på nett: advokatbladet.no

Andre formater etter avtale.

Bilagspris: 4-sider løst, pris 25 000, gramvekt inntil 20 gram.
Andre formater etter avtale.

Byråprovisjon 3 %, formidlingsgodtgjørelse 1,5 %
Alle priser er eks. mva.

UTGIVELSER 2017

Nr	Bestillingsfrist annonser	Utgivelser
3	9. mars	22. mars
4	13. april	28. april
5	18. mai	31. mai
6/7	15. juni	28. juni
8/9	17. august	1. september
10	21. september	4. oktober
11	26. oktober	8. november
12	30. november	13. desember

advokatjobb.no

Prøv en annonse på Advokatjobb.no

Bransjens egen jobbportal!

Ledige jobber innenfor juss-Norge samlet på ett sted.

Du treffer både jobbsøkere og advokater som er ute etter å orientere seg i markedet.

Gratis, rullerende Nytt om navn-funksjon profilerer alle som har byttet jobb.

Vi har gunstige årsavtaler!

1-5 annonser: 7.500 kroner
6-20 annonser: 14.000 kroner
21-50 annonser: 30.000 kroner

Skreddersy dine annonser
til alle våre plattformer!

Kontakt oss for et pakketilbud.

Advokaten

ADVOKATBLADET

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Telefon: 22 03 50 50
Mobil: 915 59 602

REDAKSJONSRAÐ

Steinar Mageli (leder)
Jon Wessel-Aas
Gunhild Lærum
Ina Lindahl Nyrud
Emanuel Feinberg

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

TIPS REDAKSJONEN

Redaksjonen tar gjerne imot tips til reportasjer.

tips@advokatbladet.no

Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no
Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mette Håtvædt Tønsberg
mette.tonsberg@07.no

TRYKKERI

07 Media – 07.no, Aurskog
Telefon: 63 86 44 00

Advokatbladet ønsker å arbeide etter regler for god presseskikk slik de er nedfelt i Vær Varsom-plakaten. Ta kontakt med redaksjonen dersom du mener deg urimelig behandlet i en omtale. Du kan også klage direkte til Pressens faglige utvalg.

Rådhusgt. 17, 0158 Oslo.
Tlf: 22 40 50 40
Faks: 22 40 50 55
E-post: pfu@np-nr.no

ADVOKATFORENINGEN

REAL LAWYERS

*DON'T GIVE A RAT'S ASS
ABOUT PEDER AAS!*

Ikke *alle* setter pris på at HELP gir folk flest muligheten til juridisk bistand.
HELP er et av landets yngste og tyngste fagmiljøer innen privatrett.
Vil du vokse sammen med oss? Les mer på help.no

 HELP

Advokathjelp for folk flest